

«Å være foreldre oppe i det hele på et sted som ikke er deres hjem»

En kvalitativ studie av mottaksansatte sine synspunkter
om det å være forelder på asylmottak

INGRID MALENE SÆTERBØ

VEILEDER

Ronald Mayora Synnes

Universitetet i Agder, 2024

Fakultet for samfunnsvitenskap

Institutt for sosiologi og sosialt arbeid

Master

Forord

Etter fem år med bachelor- og masterstudie markerer denne masteroppgaven en foreløpig avslutning av livet som student. Årene med studier og oppgaveskriving har vært utfordrende, men også utrolig lærerikt og givende. Det er derfor både godt og vondt å fullføre denne masteren.

Jeg vil særlig takke informantene mine som bidro med verdifulle erfaringer og kunnskap, og gjorde gjennomføringen av denne studien mulig. Deres fortellinger og refleksjoner har utvidet min forståelse for flyktning- og integreringsfeltet, og er noe jeg vil ta med meg i mitt eget arbeid. Tusen takk for at dere tok dere tiden til å delta i min studie, det setter jeg utrolig stor pris på.

Videre takk til veileder Ronald Mayora Synnes for konstruktive tilbakemeldinger, veiledning og støtte i utarbeidelsen av denne masteroppgaven.

Jeg vil rette en takk mine ledere og kollegaer som har møtt meg med stor forståelse i kombinasjonen av jobb og studier, og tilrettelagt for dette. Jeg vil også takke mine nære og kjære for god støtte gjennom studietiden, og særlig mine foreldre som også har bidratt med korrekturlesing av oppgaven.

Avslutningsvis vil jeg spesielt takke mine gode medstudenter for to fine år sammen. Sammen har vi støttet og heiet på hverandre gjennom hverdagens opp- og nedturer, og jeg er stolt av hva vi alle har fått til.

Ingrid Malene Sæterbø

Kristiansand, 20. mai 2024

Sammendrag

Denne masterstudien er en kvalitativ studie av mottaksansattes synspunkter om det å være forelder mens man bor på asylmottak. Studien fremhever ulike aspekter ved foreldres liv på mottak og peker på både styrker og begrensninger i foreldrenes omgivelser. Der tidligere forskning på flyktningefeltet i større grad retter fokuset mot barn på asylmottak og deres utvikling, ser jeg i denne studien mer isolert på foreldrenes kontekst. Datamaterialet for studien er samlet inn gjennom kvalitative, semistrukturerte intervjuer av syv informanter ved ulike asylmottak i Norge.

Til tross for at foreldrene blir stilt ovenfor flere utfordringer i hverdagen på asylmottak, forteller ansatte at foreldrene på mottak ser ut til å klare seg godt ut ifra omstendighetene. Foreldrene viser høy grad av resiliens, og fremstår for de ansatte som trygge omsorgspersoner ovenfor deres barn. Samtidig deler de ansatte tanken om at foreldrene i stor grad ønsker å opprettholde en sterk fasade ovenfor de andre på mottaket, og da særlig ovenfor deres barn. At foreldrene sannsynligvis har det tyngre enn de fremstiller for andre, er en refleksjon som flere av de ansatte deler.

Foreldrenes største styrke og ressurs er deres barn. De ansatte fremhever at de fleste foreldre har flyktet fordi de håper på et bedre liv for deres barn enn det de selv har hatt. Deres barn er derfor en stor motivasjon for å skape en god hverdag på mottaket. I tillegg opplever de ansatte at foreldrene er svært trygge i sin egen forelderrolle. De beskriver at det å være forelder er noe foreldrene allerede kjenner til og noe de kan.

Videre begrenser de fysiske omgivelsene på asylmottak foreldrenes mulighet til å leve familielivet slik de selv ønsker. Særlig ved mottak der familiene må dele kjøkken og bad med andre beboere, er det begrenset med muligheter for at familien kan tilbringe tid sammen uten forstyrrelser. De ansatte beskriver at usikkerheten tilknyttet asylsøknad og mangel på privatliv i ventetiden, i stor grad svekker foreldrenes opplevelse av innflytelse.

Nøkkelord: Asylmottak, foreldreskap, familieliv, resiliens

Abstract

This master's thesis is a qualitative study about how the staff at asylum reception centres views being a parent while living in an asylum reception centre. The study highlights different aspects of the life parents at asylum reception centres and identifies both the strengths and limitations in the parents' environment. Whereas research conducted in the refugee field mostly focus on children and their development at the asylum reception centres, this study is more interested in the more isolated context of parenting. The data used for the study is collected through qualitative, semi-structured interviews of seven informants from different asylum reception centres in Norway.

Even though parents are faced with multiple challenges in everyday life at the asylum reception centres, experiences from the staff shows that the parents somehow manage to cope well with their situation. The parents show resilience and appears to the staff as good caretakers for their children. With that said, the staff also share the idea that the parents are trying to maintain a strong facade towards the fellow residents, and mainly for the sake of their children. The possibility that the parents are struggling more than they portray to others, is a reflection shared by most of the staff.

The parents' greatest strength and resource is their children. The staff emphasize that most of the parents fled their country in the hope for a better life for their children, compared to the life they have lived themselves. Their children are therefore a big motivation for the parents to create a good day-to-day environment at the asylum reception centre. Additionally does the staff experience the parents as very secure in their parental roles. They describe that being a parent is one of the things that the parents are familiar with and is something they are good at.

Further does the physical environment at the asylum reception centres limit the parents' possibility to live their family life as they would have wanted. Especially in the facilities where families need to share a kitchen and bathroom with other residents, there is few opportunities for the families to just be together without being disturbed. The staff describes that the uncertainty connected to their asylum application and the lack of privacy while living at the asylum reception centres, greatly weakens the parents' sense of autonomy.

Keywords: Asylum reception centre, parenting, family life, resilience

Innholdsfortegnelse

<i>Forord</i>	2
<i>Sammendrag</i>	3
<i>Abstract</i>	4
1 Innledning	8
1.1 Bakgrunn for valg av tema	8
1.1.1 Samfunnskontekstuelle rammer.....	9
1.1.2 Integreringspolitiske føringer og press på mottaksapparatet.....	9
1.2 Problemstilling og underproblemstillinger	11
1.3 Oppgavens struktur	12
2 Begrepsavklaringer og kunnskapsgrunnlag	14
2.1 Asylsøker	14
2.2 Asylmottak	15
2.2.1 Krav til asylmottakene.....	15
2.2.2 Tilbud på asylmottak.....	16
2.2.3 Tilrettelegging for barnefamilier på asylmottak.....	16
2.3 Foreldreskap	17
2.3.1 Forventninger til foreldreskapet.....	17
2.3.2 Kollektivistiske og individualistiske familietradisjoner.....	18
2.3.3 Et kritisk blikk på foreldreskapet sett gjennom ‘norske briller’.....	19
3 Tidligere forskning på feltet	21
3.1 Barn på asylmottak	21
3.1.1 Småbarns hverdager på asylmottak.....	21
3.1.2 Barns opplevelse av ‘hjem’ på mottak.....	22
3.2 Forelder på asylmottak	23
3.2.1 Eritreiske mødre på mottak.....	23
3.2.2 Rollen som enslig forsørger på asylmottak.....	23
3.2.3 Mødre med flyktningbakgrunn.....	24
3.2.4 Å mestre foreldrerollen i en ny kontekst.....	24
3.2.5 Etniske minoritetsforeldre og norsk barnevern.....	25
3.3 Omgivelsenes påvirkning for foreldre på asylmottak	25
3.3.1 Å skape et hjem.....	25
3.3.2 Muligheten til å ivareta familiens privatliv.....	26
3.3.3 Mottakets utforming som begrensning av foreldrenes autonomi.....	26
3.4 Mottaksansatte sine erfaringer	27
3.4.1 De ansattes involvering i foreldrenes omsorgsutøvelse.....	27
3.4.2 Verdien av mottaksansatte med minoritetsbakgrunn.....	28
3.5 Oppsummering av kapittel	28
4 Teoretisk rammeverk	30
4.1 Bronfenbrenners bioøkologiske modell	30

4.1.1	Mikrosystemet.....	31
4.1.2	Mesosystemet.....	31
4.1.3	Eksosystemet.....	32
4.1.4	Makrosystemet.....	32
4.1.5	Kronosystemet	33
4.2	Goffman's rolle- og institusjonsteori.....	33
4.2.1	Totale institusjoner.....	34
4.2.2	Frontstage, backstage, opptreden og kulisser	34
4.2.3	Goffman's teori i lys av foreldres situasjon på asylmottak.....	35
4.3	Resiliensteori	36
4.3.1	Familieresiliens	37
4.3.2	Økologisk resiliens.....	37
4.3.3	Flyktningers resiliens	38
4.4	Oppgavens teoretiske rammeverk sett i sammenheng.....	38
5	Metode	40
5.1	Metodisk tilnærming	40
5.1.1	Digitale intervjuer	41
5.2	Forberedelser i forkant av intervjuene	41
5.2.1	Intervjuguide	41
5.2.2	Godkjenning fra Sikt.....	42
5.2.3	Utvalg og rekruttering.....	42
5.2.4	Gjennomføring av intervjuene	44
5.2.5	Selvsituering i intervjusettingen	45
5.2.6	Transkribering og bearbeiding av rådata.....	46
5.2.7	Oppbevaring og anonymisering av data	47
5.3	Analytisk tilnærming	48
5.3.1	Tematisk analyse	48
5.3.2	Analyseprosessen.....	49
5.4	Studiens styrker og begrensninger	51
5.5	Studiens reliabilitet og validitet	52
5.6	Forskningsetiske overveielser	53
6	Presentasjon av funn, analyse og drøfting.....	55
6.1	Foreldreskapets betingelser på asylmottak	56
6.1.1	«Det går greit»	56
6.1.2	Foreldrehverdagen på mottak	58
6.1.3	Et liv på vent - «Jeg tror kanskje den ventetiden er aller verst».....	61
6.1.4	Kjønnets betydning for foreldreskapet.....	64
6.1.5	Fordeling av omsorgsoppgaver.....	65
6.1.6	Ansattes involvering i oppdragelse og familieliv	68
6.1.7	Parforholdet på mottak.....	69
6.2	Styrker og begrensninger i mottakstilværelsen.....	71
6.2.1	Foreldrenes ressurser	71
6.2.2	Relasjoner på asylmottaket	75
6.2.3	Støy i familiens sfære: «Det er på en måte bare hverdagens ting».....	78

6.2.4	Språk og kommunikasjon	79
6.2.5	Frykten for barnevernet.....	82
6.3	Å skape et hjem	83
6.3.1	De fysiske omgivelsene på asylmottak	83
6.3.2	Beliggenhet og lokalsamfunn – «bygdesamfunn har en evne til å integrere»	84
6.3.3	Rolleforventninger i konflikt med støy i omgivelsene	86
6.3.4	Muligheten til å trekke seg tilbake	86
6.3.5	Å huse familier på asylmottak	87
6.3.6	Å få eller gå på besøk.....	88
6.3.7	Ambivalente følelser om å føle seg hjemme i Norge.....	89
7	Konklusjon og avsluttende refleksjoner	91
7.1	Foreldreskapets betingelser på mottak.....	91
7.2	Styrker og begrensninger i mottakstilværelsen.....	92
7.3	Å skape et hjem.....	93
7.4	Avsluttende refleksjoner og implikasjoner for videre forskning	93
	Litteraturliste.....	95
	Vedlegg.....	104
	<i>Vedlegg 1: Informasjonsskriv og samtykkeerklæring</i>	<i>104</i>
	<i>Vedlegg 2: Intervjuguide</i>	<i>106</i>
	<i>Vedlegg 3: Sikt sin godkjenning av studien</i>	<i>108</i>

1 Innledning

«De har barn som har opplevd traumer, de har seg selv som har opplevd noe, og så er det kanskje vanskelig da å være foreldre oppe i det hele på et sted som ikke er deres hjem» (Solveig)

Å bo på asylmottak er ment å være en midlertidig og relativt kortvarig tilværelse. Likevel bor flere mennesker årevis på mottak, i et liv på vent preget av usikkerhet og passivitet. Varvin (2015) beskriver asylprosessen som den potensielt mest stressende perioden for flyktninger. Samtidig er det enkelte som opplever det å bo på mottak som å endelig leve i en trygg tilværelse, med tid og rom for å forberede seg på fremtiden i Norge (Weiss et al., 2017). Sitatet ovenfor oppsummerer godt hvordan ansatte i denne studien sin oppfatning av foreldrenes liv på asylmottak er. Rollen som forelder er ingen enkel oppgave i seg selv, og mange bærer også med seg traumer fra flukt- og asylprosesser som kan gjøre foreldreskapet mer krevende. Det å ha omsorgen for barn gir mindre tid til ivaretagelse av egne ønsker og behov, og barnas behov kommer gjerne før ens egne. Midt oppi dette skal de også være foreldre på en plass de ikke vet hvor lenge de skal være (Merry et al., 2017; Raghallaigh et al., 2020; Tembo & Studsrød, 2017). Mottakstilværelsen er i tillegg preget av dårlige sosioøkonomiske forhold, der mange familier på asylmottak lever under stramme økonomiske rammer (Seeberg, 2017). Til tross for store utfordringer i hverdagen, opplever flere foreldre at i perioder preget av vansker og bekymringer gjør foreldrerollen deg i stand til å mobilisere de ressursene man har for barnas skyld (Klevan et al., 2013).

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Norsk forskning om hverdagen på asylmottak er i stor grad rettet mot barna og deres oppvekstvilkår (Førde, 2014; Seeberg et al., 2006). Det er færre studier som retter oppmerksomheten mot selve foreldrerollen på mottak (Williams, 2010; Merry et al., 2017; Lieraert et al., 2020). Det er viktig for barns utvikling å vokse opp i trygge rammer, å bli sett og bli ivaretatt. Det er oftest foreldrene selv som bidrar med dette for barnet. De regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) beskriver derfor hvordan noe av det viktigste ansatte på mottak kan gjøre for familier med fluktbakgrunn er å gi foreldrene den støtten til å kunne «hente fram forelderen de vanligvis er og vil være» (RVTS, u.å.). Denne studien vil med det undersøke hvilke synspunkter ansatte på asylmottak har om foreldrenes situasjon. Gjennom de ansattes erfaringer er formålet med denne studien å tilføye utdypende kunnskap til det som per i dag kan se ut til å være et kunnskapshull

på integrerings- og asylfeltet. Slik erfaringskunnskap kan gi videre implikasjoner for sosialt arbeid med barnefamilier som helhet, og da særlig for arbeid med foreldre på asylmottak.

Grunnleggende i sosialfaglig arbeid er prinsippet om at mennesker må ses i lys av den konteksten de lever i (Skytte, 2019). Det er i hjemmet at kjernen av familielivet skjer, og boligen kan derfor beskrives som en av familiens mest sentrale dimensjoner (Gullestad, 2002). Familier som bor på asylmottak lever under andre hverdagsvilkår enn andre familier. Det er derfor sentralt å undersøke de strukturelle rammene rundt deres hverdag, for å sette deres erfaringer inn i deres spesifikke kontekst (Skytte, 2019). Hva slags type mottak familien bor på kan ha stor innvirkning på deres familieliv. Ved desentraliserte mottak, der familiene kan bo i egne boliger eller leiligheter, beskriver blant annet av Weiss et al. (2017) at familien får mulighet til å leve et tilnærmet normalisert familieliv. Sentraliserte mottak derimot kan beskrives som generelt dårligere levekår for beboerlivet generelt og familielivet spesielt (Lidén et al., 2011, s. 64-67). Oppgaven vil med det blant annet rette søkelys mot de ulike boforholdene foreldre på asylmottak lever under.

1.1.1 Samfunnskontekstuelle rammer

Per april 2024 bor det omtrent 11 000 beboere på norske asylmottak (Utlendingsdirektoratet, u.å.-c). Det er barnefamiliene som ofte venter lengst på oppholdstillatelse og bosetting i kommune, og det til «tross for at barn etter reglene skal prioriteres i behandlingen av asylsøknader» (Weiss et al., 2017, s. 35). I FNs menneskerettighetserklæring vektlegges familiens sentrale rolle. Artikkel 16, punkt 3, lyder blant annet at «familien er den naturlige og grunnleggende enhet i samfunnet og har krav på samfunnets og statens beskyttelse» (FN-sambandet, u.å.). Et nærmere fokus rettes også mot foreldre i Barnekonvensjonen, som fremhever hvordan partene skal «respektere det ansvar og de rettigheter og forpliktelser som foreldre (..) har, for å gi det veiledning og støtte, tilpasset dets evner og anlegg» (Barnekonvensjonen, 1989, artikkel 5). Etter menneskerettsloven er blant annet barnekonvensjonen gjort gjeldende som norsk lov, som gjør Norge forpliktet til å realisere disse menneskerettighetene i praksis (Menneskerettsloven, 1999). Det foreligger dermed en rekke juridiske rammer tilknyttet hvordan en skal møte foreldrene i det sosiale arbeidet på mottak.

1.1.2 Integreringspolitiske føringer og press på mottaksapparatet

Ettersom asylmottak er en statlig virksomhet, er det drevet med en effektiv bruk av ressurser. Asylmottak skal være et 'nøkternt', men 'forsvarlig' botilbud (NOU 2011: 10). Slike retningslinjer

må ses i lys av politiske målsettinger. Krav om nøkternhet kan blant annet begrunnes med at asylsøkere ikke skal motta bedre behandling enn andre hjelpetrequende, for eksempel beboere på sykehjem og institusjoner. I tillegg kan det foreligge politiske føringer om å gjøre landet som et mindre attraktivt valg for asylsøkere. At tilbudet skal være nøkternt, men forsvarlig legger til grunn at innkvarteringstilbudet ved mottaket ikke skal være så nøkternt at beboernes grunnleggende behov ikke kan ivaretas. Dette spenningsfeltet mellom nøkternt og forsvarlig, innebærer en balansegang mellom integreringspolitiske- og velferdspolitiske hensyn, som i stor grad vil påvirke familielivet på mottak (NOU 2011: 10, s. 42-168). Seeberg (2017) hevder i likhet med andre at til tross for at barnets beste skal veie tyngst i saker som angår barn, er det ofte integreringspolitiske hensyn som prioriteres i driften av asylmottak.

Høye ankomsttall fører til press på mottakstjenesten, både på asylmottakene og i kommunene. Det forekommer dermed stadig nye endringer og innstramminger på integreringsfeltet som følge av dagens migrasjonsbilde. Flyktning- og integreringsfeltet er dermed en stor del av det politiske dagsbildet, da med særlig stort fokus på gruppen fordrevne fra Ukraina og presset det legger på tjenestene. De tilbud som gis på asylmottak må også ses i henhold til hensynet om et nøkternt, men forsvarlig mottakstilbud, da tilbudet til mottaksbeboere ikke skal være en motivasjon i seg selv for å komme til Norge som asylsøker. Eventuelt mangelfulle tilbud på mottak kan derfor ses som et forsøk på å regulere ankomster til Norge (NOU 2011:10).

1.1.2.1 Om ankomstene fra Ukraina

Nå har det gått over 2 år siden krigen brøt ut i Ukraina, og dette preger fremdeles asyl- og integreringsfeltet i stor grad. Per 6. oktober 2022 var det gitt kollektiv beskyttelse i Norge til 27 219 fordrevne fra Ukraina. Dette er det høyeste antallet personer gitt beskyttelse i løpet av ett år i Norges i historie (Kjeøy & Tyldum, 2022, s. 83). Ved norske asylmottak er det fremdeles ukrainere som utgjør den største andelen sett ut ifra landgrupper per mars 2024 (Utlendingsdirektoratet, u.å.-d). Utlendingsdirektoratet, Politiets utlendingsenhet, Kripes og Utlendingsnemnda har sammen utarbeidet anslag for hvor mange søknader om asyl- og beskyttelse vil komme i de kommende årene. Dett gjøres for å kunne til en viss grad planlegge budsjetteringen for årene fremover. I 2024 planlegges det for at UDI mottar 35 000 søknader, der 5000 av disse er asylsøkere fra andre land enn Ukraina. Samme tall anslås for året 2025. Dette er med utgangspunkt i dagens migrasjonsbilde, og mye kan påvirke disse tallene i årene fremover (Utlendingsdirektoratet, u.å.-a).

De hyppige endringene og innstrammingene på flyktning- og integreringsfeltet i Norge i dag er svært preget av de store ankomstene av ukrainske fordrevne. Nå som det har gått over 2 år siden krigen brøt ut i Ukraina og det ikke ser ut til å ha en ende med det første, jobber UDI for å erstatte de midlertidige mottaksløsningene med ordinære innkvarteringstilbud for et lengre tidsperspektiv (Utlendingsdirektoratet, 2024, 19. mars). Noen av innstrammingene som gjøres i den anledning er blant annet tilknyttet bruken av bygg med høyere standard, slik som eksempelvis hotell som asylmottak (Regjeringen, 2024b). I mars 2024 kom eksempelvis UDI ut med at 3000 mottaksplasser ville bli avviklet i kommende halvår. Dette gjelder de midlertidige akuttinnkvarteringer som var ment å huse den store flyktningstrømmen over en kortere periode (Utlendingsdirektoratet, 2024, 19. mars).

1.2 Problemstilling og underproblemstillinger

I denne oppgaven undersøker jeg hvilke synspunkter ansatte har om det å være forelder under tiden som beboer på asylmottak. Min overordnede problemstilling lyder dermed slik:

«Hvilke synspunkter har ansatte om foreldretilværelsen på asylmottak?»

For å konkretisere problemstillingen og utdype de særlige interesseområdene for studien vil jeg rette oppmerksomheten mot tre hovedproblemstillinger. Jeg gjør rede for disse nedenfor.

Foreldreskapet på mottak

Den første underproblemstillingen lyder: *På hvilke måter opplever de ansatte at det å bo på asylmottak preger foreldreskapet?* Jeg er nysgjerrig på hva de ansatte kan fortelle meg om foreldrehverdagen på mottak, og hvorvidt de opplever at det er mulighet for å oppfylle egne behov som forelder i denne nye konteksten på mottak. Klevan et al. (2013) har gjennomført en studie blant mødre som står i en psykisk krise og deres opplevelse av å være forelder under slike kriser. Det er ingen automatikk i at foreldre på mottak opplever å stå i en krise eller sliter med psykiske vansker. Jeg vil imidlertid dra frem denne studiens beskrivelsene av foreldrenes situasjon, da det kan være overførbart til den opplevelsen av å være forelder i en helt ny kontekst med potensielle traumeopplevelser. På samme tid som «foreldrerollen oppleves berikende, er det også krevende å skulle ivareta barnas behov for omsorg og oppfølging når man selv er i en psykisk krise» (Klevan et al., 2013, s. 201). Jeg er også interessert i familiens dynamikk, da inkludert foreldrenes parforhold og relasjon til hverandre ved å undersøke om tiden på mottak kan bidra til å styrke eller svekke parforholdet.

Omgivelsene på mottaket

Den andre underproblemstillingen er følgende: *Hvilke styrker og begrensninger viser seg i foreldrene og deres omgivelser på asylmottaket?* Under denne underproblemstillingen er jeg interessert i å rette blikket mot det som omringer familien. Hvordan påvirker det stedet man bor på hvordan man tenker om 'hvem er jeg?' og «hvor hører jeg til?». Kan mottakets utforming og omgivelser bidra til å styrke eller svekke foreldrenes ressurser og familieliv? I familiens omgivelser på mottak befinner det seg nærmest til enhver tid også andre mottaksbeboerne og ansatte. Her vil blant annet Bronfenbrenner (1979) sin økologiske systemteori brukes for å identifisere de ulike delene av foreldrenes omgivelser, og vil dermed legge et grunnlag for studiens videre analyse. Goffman (1992/1959, 1961) anvender teaterbegreper for å belyse hvordan mennesker opptrer i ulike situasjoner, da blant annet ved såkalte *totale institusjoner*. Begreper som *frontstage*, *backstage*, *kulisser* og *fasadeområde* vil blant annet anvendes for å kaste lys over tilværelsen til beboere på asylmottak.

Å skape et hjem

Tredje problemstilling jeg tar for meg er: *Hvilke muligheter har foreldre på asylmottak for å skape et hjem for seg og sin familie?* Der familien sover og spiser, er der selve livet skjer. Gellein (2012) beskriver hjemmet som å romme familiens historie, og som et privat sted «som beskytter mot inntrenging og uønskede forstyrrelser» (Gellein, 2012, s. 181). Asylmottak er ofte preget av lav boligstandard og trangboddhet. Tidligere forskning viser at slike boforhold, med få muligheter for å trekke seg tilbake, kan i stor grad svekke foreldres autonomifølelse (Barghadouch et al., 2022; Lietaert et al. 2020). Jeg vil med det undersøke hva de ansatte tenker om foreldrenes mulighet til å skape et hjem på mottak. Her vil Goffman (1961) sin institusjonsteori i stor grad anvendes for å belyse hvordan asylmottaket kan likne hans begrep om *totale institusjoner*.

1.3 Oppgavens struktur

Jeg presenterer her en oversikt over oppgavens oppbygning og de ulike kapitlenes innhold. Det første kapittelet som er presentert ovenfor omhandler bakgrunnen for valgt tema, konkretisering av oppgavens problemstilling og samfunnsmessige forhold som aktualiserer og gir kontekst til oppgavens innhold.

I andre kapittel går jeg gjennom sentrale begreper og begrepsavklaringer tilknyttet disse. Jeg gjør også rede for ulike perspektiver på foreldreskap og familieliv som kan være relevant for denne studien.

I kapittel tre presenterer jeg noen tidligere studier som er gjort knyttet til flyktninger, familieliv og livet på asylmottak. Sentralt i forskning på foreldre er også barna selv, og jeg går derfor også noe inn på forskning gjort på barns hverdag på asylmottak.

I oppgavens fjerde kapittel blir det teoretiske rammeverket for oppgaven presentert og redegjort for. Bronfenbrenner (1979) sin bioøkologiske modell presenteres først, da denne i stor grad legger rammeverket for hvilke deler av foreldrenes omgivelser som undersøkes i denne studien. Deretter presenteres Goffman (1959/1992) sin rolle- og institusjonsteori, som er særlig sentral i analysen av denne studiens funn. Videre presenteres også resiliensteori, nærmere bestemt familieresiliens (Solem, 2017; Borge, 2018) og økologisk resiliens (Varvin, 2015; Borge, 2018), som videre er med på å kaste lys over foreldrenes situasjon i studiens analyse.

Femte kapittel omfatter metoden brukt i oppgaven. Her begrunnes valg av metode, og gjennomføringen av innhenting av data. Også oppgavens analytiske tilnærming redegjøres for her, som legger til grunn for hvordan innhentet data er blitt analysert og presentert videre i oppgaven. Metodologisk drøfting tilknyttet etiske overveielser, studiens reliabilitet og validitet diskuteres også under dette kapitlet.

I det sjette kapitlet presenteres oppgavens funn, med analyse og drøfting av disse. Det er i dette kapitlet jeg tar for meg oppgavens problemstilling og undertemaer, og drøfter funnene i lys av disse og det teoretiske rammeverket tidligere presentert i kapittel fire.

Syvende og siste kapittel består av en konklusjon av oppgavens funn, avsluttende refleksjoner rundt funnene og implikasjoner for videre forskning på feltet.

Etter syvende kapittel kommer litteraturlisten. Deretter er aktuelle vedlegg lagt til, slik som informasjonsskriv og samtykkeerklæring, intervjuguide brukt i intervjuene og godkjenningsskjemaet fra Sikt.

2 Begrepsavklaringer og kunnskapsgrunnlag

Under dette kapittelet gjør jeg rede for relevante begreper og oppgavens kunnskapsgrunnlag. En kort oversikt over disse begrepene og temaene danner et bakteppe for gjennomgangen av oppgavens innhold. Jeg vil først i korte trekk beskrive hva det vil si å være asylsøker og hva et asylmottak er. Videre vil jeg redegjøre for ulike perspektiver knyttet til foreldreskap og forventinger til denne rollen innenfor ulike samfunn og familietradisjoner.

2.1 Asylsøker

En asylsøker er «en person som søker om beskyttelse ved ankomst til et annet land» (Stang & Sveaass, 2016, s. 151). Når vedkommende får svar på asylsøknaden, om det er avslag eller innvilgelse, regnes ikke denne personen lenger som en asylsøker (Stang & Sveaass, 2016, s. 151). Retten til oppholdstillatelse i form av asyl kommer fram av vilkår fremstilt i Utlendingsloven § 28 om «oppholdstillatelse for utlendinger som trenger beskyttelse (asyl)» (Utlendingsloven, 2008, §28). For å få realisert retten til asyl må vilkårene for å anerkjennes som flyktning oppfylles. Vilråene er etter bokstav a) at vedkommende har «en velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av etnisitet, avstamning, hudfarge, religion, nasjonalitet, medlemskap i en spesiell sosial gruppe eller på grunn av politisk oppfatning, og er ute av stand til, eller på grunn av slik frykt er uvillig til, å påberope seg sitt hjemlands beskyttelse» (Utlendingsloven, 2008, §28, bokstav a). Dersom vedkommende ikke oppfyller disse vilkårene, men «likevel står i reell fare for å bli utsatt for dødsstraff, tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff ved tilbakevending til hjemlandet» (Utlendingsloven, 2008, §28, bokstav b) skal vedkommende også få flyktningstatus. Å være asylsøker betyr dermed at vedkommende har flyktningstatus slik det er beskrevet ovenfor.

Søknad om beskyttelse kan også gis med grunnlag i kollektiv beskyttelse etter Utlendingsloven § 34. Dette gjelder ved massefluktsituasjoner og er ikke en beskyttelse som gir permanent oppholdstillatelse (Utlendingsloven, 2008, §34). En slik oppholdstillatelse «gjelder for ett år og kan fornyes eller forlenges i inntil tre år fra det tidspunktet utlendingen første gang fikk oppholdstillatelse. Deretter kan det gis en midlertidig tillatelse som kan danne grunnlag for permanent oppholdstillatelse» (Utlendingsloven, 2008, §34). Gruppen av mennesker fordrevne fra Ukraina omfattes av denne bestemmelsen om beskyttelse.

2.2 Asylmottak

Når en person søker beskyttelse (asyl) i Norge, er det lovfestet i Utlendingsloven (2008) at vedkommende skal bli gitt tilbud om innkvartering, også i påvente av utreise ved avslag på asylsøknad (Utlendingsloven, 2008, §95). Innkvarteringstilbud er da som hovedregel asylmottak. Innkvartering, her tilbudet om å bo på asylmottak, er frivillig (Justis- og beredskapsdepartementet, 2023, retten til innkvartering, avsn. 5). Samtidig som det er et frivillig botilbud, er det for mange eneste utvei. De fleste flyktninger som nylig er ankommet «mangler ressursene og det sosiale nettverket som er nødvendig for å kunne klare seg uten den statlige støtten som følger med det å bo på mottak" (Weiss et al., 2017, s. 43). Det å bo på mottak er derfor den muligheten de fleste flyktninger har for å skaffe seg tak over hodet (Weiss et al., 2017; Seeberg 2017).

Denne studien vil dreie seg om foreldre som bor på ordinære asylmottak. Bosteder som nasjonalt ankomstsenter og transittmottak vil ikke omfattes av denne studien. Jeg vil derfor gjøre kort rede for hva ordinære asylmottak er. Ordinære asylmottak kan deles i sentraliserte og desentraliserte mottak (Weiss et al., 2017, s. 22). Ved de sentraliserte mottakene bor man i samme bygning som de andre beboerne, og byggene er gjerne tidligere hoteller eller institusjoner. Beboerne disponerer ofte egne rom, men deler fellesarealer slik som kjøkken, oppholdsrom og bad med andre. Familier bor ofte på samme rom. På desentraliserte mottak er man bosatt i leiligheter eller hus i kommunen, som er ment å gi følelsen av en mer normalisert og i mindre grad institusjonspreget hverdag (Weiss et al., 2017, s. 22).

2.2.1 Krav til asylmottakene

Det er private leverandører som har ansvaret for at asylmottaket de drifter er i tråd med kravene framsatt av UDI. På et overordnet nivå skal asylmottaket være «et enkelt, men akseptabelt innkvarteringstilbud som sikrer beboernes grunnleggende behov, samt den enkeltes behov for trygghet» (Utlendingsdirektoratet, 2023a, s. 5). I mottaksperioden skal de ansatte bidra til at beboere mestrer sin bolig- og livssituasjon. De ansatte skal på den ene siden forberede beboerne på fremtidig bosetting, og på den andre siden ruste de til at retur til hjemlandet kan bli et resultat av asylsøknaden. (Utlendingsdirektoratet, 2023b, s. 4). Det er dermed to svært motstridende formål de ansatte på mottak skal jobbe etter. Knyttet til det beboerorienterte arbeidet ellers, skal de ansatte blant annet bidra til å fylle hverdagen med meningsfullt innhold, tilpasse forholdene etter beboernes behov og også bidra til at den enkelte beboer får ivaretatt eget språk og kultur. Det stilles krav om at

asylmottaket skal ha rom der det er mulighet for beboerne å trekke seg tilbake «med mindre behovet blir dekket i boenhetene» (Utlendingsdirektoratet, 2023a, s. 6). Mottakene skal også fra dag til dag være bemannet med tilstrekkelig faglig kompetanse og antall ansatte (Utlendingsdirektoratet, 2023a, s. 4-15).

2.2.2 Tilbud på asylmottak

Tilbud og aktiviteter på mottak avhenger i stor grad av hvilken beskyttelse den enkelte flyktning har. De fleste asylsøkere over 18 år på mottak har både rett og plikt til å blant annet delta i norsk- og samfunnsfagopplæring (Integreringsloven, 2020, §5). For mottaksbeboere med midlertidig kollektiv beskyttelse, slik som fordrevne fra Ukraina, er det imidlertid noen unntak fra denne hovedbestemmelsen. Der hovedregelen er både rett og plikt til deltakelse i ulike program eller opplæring, har de på midlertidig kollektiv beskyttelse ikke samme plikt til å delta. Når det gjelder norskopplæring har de rett, men ikke plikt, mens de har verken rett eller plikt til samfunnskunnskapsopplæring (Integreringsloven, 2020, §37, bokstav d). En slik rettsbestemmelse uten en tilhørende pliktbestemmelse gjør at tilbud om opplæring kan gis der det er ressurser til det, men er ikke noe kommunen har plikt til å tilby. Tilbud på mottak for de med kollektiv beskyttelse vil derfor avhenge av hva kommunen kan tilby, og den enkeltes tilbud om aktiviteter på asylmottaket vil dermed variere.

2.2.3 Tilrettelegging for barnefamilier på asylmottak

Når det gjelder ivaretagelsen av familier og barn, skal ordinære asylmottak blant annet ha utlånsordninger for utstyr til foreldre med små barn og en utstyrt barnebase. Det fremsettes krav om at «barnebasen skal ha tilstrekkelig med leker og utstyr som er tilpasset barns lek og utfoldelse» (Utlendingsdirektoratet, 2023b, s. 5). Mottaket skal ha tiltak som retter seg mot at barn og unge skal ha det trygt og at tiden på mottak er fylt med meningsfullt innhold. I tillegg til at det stilles kompetansekrav til eksempelvis barnefaglig ansatt ved mottaket, barnebase og tilrettelagte aktiviteter for barn, fremheves også tilrettelegging rettet mot foreldrene og deres muligheter til å ivareta sitt foreldreansvar knyttet til barnas omsorg (Utlendingsdirektoratet, 2023b, s. 5-13).

Barn og unge har etter Opplæringslova (1998) § 2-1 rett til plass i grunnskole dersom det er sannsynlig at barnet kommer til å være mer enn tre måneder. Skoleplass skal på plass så raskt som mulig. Det tilsier at de kommunene som har plass og ressurser til å gi grunnskoleopplæring fra

ankomst, skal tilbudet gis gjerne fra allerede første dag (Utdanningsdirektoratet, 2024, 15. februar). Å være barn på asylmottak fører imidlertid ikke med seg en rett til barnehageplass. Kommunene kan tilby plass dersom de har kapasitet og ressurser til det. Fordelene ved at barna får plass i barnehage er blant annet at dette kan «bidra til en normalisering av hverdagen for barna, og vil ha en positiv innvirkning på utviklingen deres, den psykososiale helsen, norskopplæring og integrering» (Utlendingsdirektoratet, u.å.-b). I tillegg trekkes kan en barnehageplass for barna gi foreldrene avlastning og økte muligheter til å kunne delta på opplæring og aktiviteter (Utlendingsdirektoratet, u.å.-b).

2.3 Foreldreskap

Begrepet foreldreskap dreier seg om de forventningene som stilles til rollen som forelder, og om utøvelsen av denne rollen. Hva som regnes som 'godt' foreldreskap vil variere fra ulike samfunn, generasjoner og historisk kontekst (Berg & Peltola, 2015; Tembo & Studsrød, 2017). Hvilke vilkår som er viktige i foreldrenes utøvelse av sin rolle vil også variere mellom ulike foreldre. Bø (2011) presenterer imidlertid tre elementer som kan anses som grunnleggende for at foreldre skal oppleve at de har gode vilkår for å oppfylle sin rolle som forelder. *Å ha en opplevelse av mening* er sentralt for å kunne se sammenhenger og kontinuitet. *Opplevd innflytelse* i forhold til muligheten til å påvirke ens egen og deres barn sin situasjon. *En opplevelse av støtte* er det tredje elementet, og dreier seg om en følelse av at man har mennesker rundt seg som stiller opp ved behov. Disse elementene beskriver Bø (2011) som indre vilkår for foreldreskap (s. 21-22).

I tillegg til viktigheten av foreldrenes opplevelse av innflytelse i ens eget familieliv, fremhever Bø (2011) også hvordan foreldreskapet må også ses i kontekst av familiens omgivelser. De ytre forholdene har en direkte effekt, eksempelvis i forhold til hvordan familien organiserer sin hverdag i sine omgivelser. Mer indirekte virkninger knyttes til hvordan boforholdene påvirker foreldrenes egne opplevelse av deres families situasjon. Bø (2011) argumenterer derfor for at sosialt arbeid med familier, og foreldrene spesielt, må omfatte både indre og ytre faktorer ved deres situasjon. Denne studien vil med det undersøke både indre og ytre vilkår for foreldreskapet på asylmottak.

2.3.1 Forventninger til foreldreskapet

Frønes (2003) i Vasset & Vasset (2023) fremhever hvordan «kunnskap om hva som er vanlige normer i et foreldreskap, er avhengig av hvilken kontekst en befinner seg i, og hvilket øye som ser»

(Vasset & Vasset, 2023, s. 113). Det vil altså i ethvert samfunn være normative tattforgrittigheter om hva som er *godt nok* foreldreskap (Rugkåsa et al., 2017, s. 46). Hjelpe- og omsorgsinstitusjoner for barn og familier vil være bunnet i en nåtids norsk kontekst, noe som vil legge føringer på hva som regnes som *rett* og *galt* i foreldres oppdragelse av sine barn. Jeg vil derfor kort gjøre rede for hvilke forventninger til foreldreskapet som typisk er fremtredende i en typisk norsk sammenheng. Jeg vil også vise til kategoriseringen av kollektivistiske og individualistiske familietradisjoner, som fungerer som ytterpunkter i dette som kan beskrives som et spenningsfelt mellom individ og samfunn (Gullestad, 2002, s. 249).

Det typisk norske familielivet, om en kan si det, er preget av en modernisering og individualisering av samfunnet, der velferdsstaten Norge i stor grad inntreier i familiens sfære (Tuastad & Studsrød, 2017). Tidligere var også Norge et samfunn med sterk kollektivfølelse. Det er ikke slik at man i Norge alltid har vært slik det er i dag, noe som er viktig å huske på når en møter mennesker fra samfunn som skiller seg fra det 'typisk norske'. I løpet av 60- og 70-tallet ble den kollektive tilhørigheten erstattet av en institusjonalisert individualisme. Likestillingstanken om at samfunnet skal legge til rette for økt kvinnelig yrkesdeltakelse er høyst gjeldende, noe som påvirker familielivet og samfunnets forventninger til foreldrene. I tillegg blir barn regnet som borgere med sterke rettigheter, og alle avgjørelser som angår barnet skal gjøres med hensyn til barnets beste. At foreldrene er aktive deltakere i barnas skolegang, hjelper til med lekser, deltar i lek med barna, deltar på dugnad, kjører til fritidsaktiviteter og har gode rutiner for måltider og leggetid, er noen av forventningene som stilles til foreldrerollen i dagens Norge (Tuastad & Studsrød, 2017, s. 10-15).

2.3.2 Kollektivistiske og individualistiske familietradisjoner

I litteratur om ulike familietradisjoner deles det ofte inn i to kategorier basert på ytterpunkter; *kollektivistiskorienterte* og *individualistiskorienterte samfunn*. Mange flyktninger kommer fra land som heller mot typisk kollektivistiske samfunn, og som skiller seg fra det mer individorienterte samfunnet som er typisk for Norges majoritetsbefolkning. Der det i et typisk individualistiskorientert samfunn legges stor vekt på individets selvutvikling og ivaretagelse av egne interesser, er typisk kollektivistiske samfunn opptatt av storfamilien som et forpliktende fellesskap som individet aktivt forholder seg til. Individets behov viker for gruppens samlede behov. Motsetningsvis er et trekk ved typisk individualistiske samfunn at ens personlige behov og ønsker realiseres, framfor gruppens (Tembo & Studsrød, 2017, s. 110-111). En kan beskrive disse ytterpunktene med at individualistiske

samfunn har individet i sentrum, mens kollektivistiske samfunn setter familien i sentrum (Rugkåsa et al., 2017, s. 73).

Å kategorisere familier innenfor kollektivistiske og individualistiske tradisjoner er imidlertid gjenstand for kritikk. Kritikken knytter seg særlig til at dette er en svært forenklet framstilling av familiens tradisjoner og familieliv, spesielt i dagens globaliserte samfunn (Tamis-LeMonda et al., 2008). Det er derfor viktig å merke seg at dette er tydelige ytterpunkter, og at i realiteten er familielivet og familiens tradisjoner av en mer dynamisk karakter. Ofte har ulike familier med seg ulike elementer fra ulike tradisjoner, og vil vektlegge disse ulikt. Kategoriseringen kan imidlertid være hensiktsmessig for å gjøre seg kjent med noen av dilemmaene som kan komme i konflikt når familien skal skape sitt liv i en ny kontekst (Holt, 2019). For individer oppvokst i mer kollektivistiske samfunn med storfamilien som utgangspunkt, kan det for eksempel føles både invaderende og ansvarsløst å skulle få hjelp av det offentlige framfor å vende seg til familien for råd (Reupert et al., 2022). Dette skiftet fra en mer kollektivistisk livsform til et samfunn sterkt preget av individualisme kan føles overveldende for mange (Tembo & Studsrød, 2017).

2.3.2.1 *It takes a village*

Betegnelsen '*it takes a village to raise a child*' stammer fra et afrikansk ordtak som betegner hvordan et samarbeid mellom flere mennesker er grunnleggende for å skape et godt og trygt miljø for barna i 'landsbyen' (Reupert et al., 2022, s. 2-4). Betegnelsen kan ses i sammenheng med mennesker som er vokst opp med trekk fra mer kollektivistiske familietradisjoner. Mange flyktninger i Norge har flyttet fra et samfunn med slike samfunnstrekk, og forteller om savnet etter det kollektive fellesskapet som man var del av i hjemlandet. Flere foreldre føler seg alene i oppdragelsen av sine barn i Norge, da mange selv vokste opp med at hele storfamilien, og kanskje nabolaget, tok del av barneoppdragelsen (Friberg & Bjørnset, 2019). Når storfamilien skilles slik, stilles spørsmålet om hvem som kan fungerer som et liknende nettverk i deres nye kontekst (Eriksen & Sajjad, 2020).

2.3.3 Et kritisk blikk på foreldreskapet sett gjennom 'norske briller'

Bø (2015) har gjennomført en studie om sosialarbeideres erfaringer med brukere som har minoritetsbakgrunn, og deres tanker rundt nødvendig kompetanse i møtet med denne gruppen. Sosialarbeidere forteller at de ønsker mer kompetanse knyttet til det å jobbe med flyktningsfamilier, da blant annet om kultur, familierelasjoner og om traumeproblematikk. Sosialarbeiderne etterspør kunnskap og informasjon om 'de andre'. Gullestad (2002) presiserer viktigheten av at en blir bevisst

ens egne selvfølgeligheter og tattforgittheter i møte med kulturer som skiller seg fra ens egen. van der Weele & Fiecko beskriver (2020) det slik:

«Det er ikke slik at andre har «kultur», mens vi er vanlige; alle mennesker er forankret i sin egen forståelse av verden, i særegne kommunikasjonsformer og verdier som har en lokal, kulturell forankring» (Van der Weele & Fiecko, 2020, s. 128)

I mange tilfeller blir kultur snakket om som noe 'de' har, og 'vi' blir dermed fort blinde for det normative samfunnets tattforgittheter (Gullestad, 2002, s. 165). Det er for eksempel i mange samfunn et syn på 'vårt' samfunn som lite omsorgsfullt, sett ut fra deres ståsted. I den norske velferdsstat er det for eksempel vanlig å la offentlige institusjoner utøve omsorgen for barn og eldre. For medlemmer av samfunn hvor normen er at familien selv tar hånd om dette, kan 'vår' måte oppfattes som uansvarlig og mangelfull omsorg. Det vil dermed alltid være viktig, og særlig i møte med mennesker fra samfunn med tradisjoner som er ulikt det en selv er vant med, å være bevisst at vi alle har hver våre briller som vi fortolker omverden med (Østby, 2011, s. 59). Det vil være viktig å reflektere rundt hvilke verdier og forventninger som tas for gitt i et samfunn ved gjennomgangen av denne studien, og å også være bevisst at dette kan prege de ansattes fortellinger.

3 Tidligere forskning på feltet

I dette kapittelet presenterer jeg tidligere forskning gjort på flyktningefeltet som kan være relevant for å belyse foreldrenes situasjon på asylmottak. Det er begrenset med norske studier som undersøker selve foreldrerollen på asylmottak. Abraham et al. (2018) er en av studiene som omhandler foreldrerollen på asylmottak, og denne vil bli presentert i dette kapittelet. Det finnes imidlertid flere norske studier om tilværelsen på asylmottak, som blant annet handler om mottaksbeboernes psykiske helse (Thorud & Kolstad, 2010), følelsen av et hjem på mottak (Grønseth & Thorshaug, 2022), om ansattes rolle på mottaket (Valenta & Thorshaug, 2011; Guhan & Liebling-Kalifani, 2011) og oppvekstvilkårene for barn på mottak (Seeberg et al., 2006; Førde, 2014).

Det finnes også flere norske studier som tar for seg ulike aspekter ved flyktnings liv og foreldreskap, som kan ha relevans for denne oppgaven (Magnussen, 2020; Seeberg et al., 2006; Fylkesnes et al., 2015; Berg & Peltola, 2015; Grue et al., 2019; Hernes et al. 2023). På internasjonalt nivå er det også gjort flere internasjonale forskningsstudier som belyser ulike aspekter ved det å være forelder med flyktningbakgrunn (Kelly et al., 2016; Merry et al., 2017), i tillegg til et større utvalg av tidligere forskning rettet særlig mot foreldrene på asylmottak (Lietaert et al., 2020; Barghadouch et al., 2022; Raghallaigh et al., 2020; Ogbu et al., 2014). Jeg presenterer i dette kapittelet enkelte av disse studiene som jeg anser å ha særlig relevans for oppgavens tema og problemstilling.

3.1 Barn på asylmottak

I tidligere forskning på asyl- og integreringsfeltet er det rettet mye oppmerksomhet barns oppvekstvilkår som beboere på asylmottak (Førde, 2014; Seeberg et al., 2006; Karlsson, 2019; Bagge et al., 2006). Selv om denne oppgaven retter seg mer spesifikt mot foreldrene selv, er barnas situasjon en sentral del av foreldrenes opplevelse av hverdagen (Lietaert et al., 2020) Jeg vil derfor vise kort til tidligere forskning av barns hverdag på mottak som kan ha relevans for denne studien.

3.1.1 Småbarns hverdager på asylmottak

Seeberg et al. (2006) har gjennomført en studie om hverdagen til småbarn på asylmottak. Datainnsamlingen i studien ble gjort ved ulike mottak i Norge gjennom observasjoner av barna og deres foreldre, i tillegg til samtaler og observasjoner av de ansatte og foreldrene på mottaket. Gjennom observasjonene på mottakene fant studien blant annet hvordan små barn ofte oppholdt seg i

korridorer eller fellesområder på egenhånd eller med andre barn. Det dreiet seg her både om barn som kanskje var overlatt til seg selv, men også barn som stikker av fra familiens oppholdsrom eksempelvis mens foreldrene sover. Gjennom observasjoner og samtaler med foreldrene fant studien at foreldrene blant annet opplevde utfordringer med å både oppfylle barnas behov for lek og å holde barna trygge og 'skjermet' på samme tid. Foreldrene opplevde å stå mellom valget å la barnet leke inne på familiens oppholdsrom for å følge på tryggheten innenfor 'hjemmet' sine fire vegger, eller å la barna leke ute på fellesområder som er mer uforutsigbart og usikkert. Seeberg et al. (2006) hevder at «det var mye i omgivelsene som motarbeidet foreldrenes eventuelle forsøk på å skape struktur i hverdagene for sine barn» (Seeberg et al., 2006, s. 30). I samtaler med foreldrene på mottak ytrer flere foreldre at de er fortvilte over situasjonen og er redde for sine barn (Seeberg et al., 2006, s. 28-30).

Seeberg et al. (2006) presenterer også de politiske hensyn som står i motsetning til hverandre i utformingen av et asylmottak som huser barnefamilier. Det er motstridende hensyn mellom et barnefaglig perspektiv og et innvandringspolitisk perspektiv, der det «sett fra et velferdsperspektiv er fullt mulig å sette inn tiltak, mens et innvandringspolitisk perspektiv tilsynelatende ikke tillater slike endringer.» (Seeberg et al., 2006, s. 32). Studien oppsummerer på denne måten hvordan ivaretagelse av barnefamilier kan stå i konflikt med de nøkterne forholdene som asylmottak skal ha.

3.1.2 Barns opplevelse av 'hjem' på mottak

Karlsson (2019) har i sin studie om barn på asylmottak undersøkt barns opplevelse av asylmottaket som et 'hjem'. Det ble gjort intervjuer av 18 barn mellom 6-12 år som bor på et asylmottak. Datainnsamlingen ble gjort under et kvalitativt feltarbeid i Sverige som Karlsson (2019) gjennomførte fra 2015 til 2016 ved barnas skole i tillegg til asylmottaket de bodde på. Studien tar i stor grad utgangspunkt i mottakets boforhold, og vurderer disse omgivelsene i lys av barns behov. Studien fant at ikke bare opplever barna at asylmottaket ikke er et 'hjem', det oppleves heller ikke som et 'hus'. Manglende muligheter for privatliv og begrenset med oppholdsrom der en kan være i fred var viktig for flere av barna i studien. Studien fremhever dermed hvordan barna selv er opptatt av at et hjem innebærer et sted du kan trekke deg tilbake, et sted hvor du kan ha ditt eget privatliv uten forstyrrelser og en plass der familien kan være *kun* familien (Karlsson, 2019, s. 64-73).

3.2 Forelder på asylmottak

Til tross for at det er begrenset med studier om selve foreldrerollen på asylmottak, finnes det noen norske studier som omhandler foreldretilværelsen på asylmottak (Abraham et al., 2018). Videre er det andre norske studier som tar for seg ulike aspekter ved å være flykning og forelder, som kan ha relevans for denne oppgaven (Magnussen, 2020; Seeberg et al., 2006; Klevan et al., 2013). På internasjonalt nivå er det også gjort flere internasjonale forskningsstudier som belyser ulike aspekter ved det å være forelder med flyktningsbakgrunn (Kelly et al., 2016; Merry et al., 2017; Västhaugen et al., 2022; Vervliet et al., 2014), i tillegg til et større utvalg av tidligere forskning rettet særlig mot foreldrene på asylmottak (Lietaert et al., 2020; Barghadouch et al., 2022; Grønseth & Thorshaug, 2022; Raghallaigh et al., 2020). Jeg viser her til utvalgte studier som belyser ulike deler av foreldres situasjon som flykting og/eller mottaksbeboer.

3.2.1 Eritreiske mødre på mottak

Abraham et al. (2018) har gjort en studie som undersøker ressurser hos kvinner fra Eritrea som bor på asylmottak i Norge. Studien utforsker deres kilder til resiliens og hvordan de håndterer tilværelsen og posttraumatiske erfaringer. 10 kvalitative intervjuer og to fokusgruppeintervjuer danner grunnlaget for studiens funn. I intervjuene var det 18 kvinnelige flykninger fra Eritrea, fra 18 til 60 år. Studien er blant annet opptatt av hvordan endring av kontekst også betyr endringer i kjønnsroller og forventninger, som i stor grad kan påvirke kvinnens syn på seg selv. Studien fant at kvinnene opplever mye stress og støy på mottakene, da en deler bosted med mange ulike mennesker med ulik bakgrunn og det generelt er mye lyd i deres omgivelser. Også den endeløse ventetiden fremheves av kvinnene i studien. Samtidig opplevde mange av kvinnene at gode relasjoner med de ansatte på mottaket styrker deres mulighet til å håndtere utfordringene og ventetiden på mottaket. Særlig viktig var støttende relasjoner med andre flykninger fra Eritrea (Abraham et al., 2018, s. 359-362).

3.2.2 Rollen som enslig forsørger på asylmottak

Vervliet et al. (2014) har i sin studie av enslige mødre med flyktningsbakgrunn, undersøkt hvordan disse kvinnene beskriver seg selv og rollen som mor. Dette ble undersøkt gjennom intervjuer av 20 enslige mødre med flyktningsbakgrunn i Belgia, der de fleste av kvinnene bodde på mottak under studien. Funnene beskriver hvordan mødrene opplever omgivelsene på mottak som begrensende for familielivet og barnas utvikling, men også hvordan det å være mor gjør de i stand til å håndtere situasjonen. Flere av mødrene beskriver seg selv som ulykkelige og depressive, og at de føler seg

isolert og alene. Relasjoner med andre på mottaket er derfor svært verdifullt. Særlig forteller mange av kvinnene om at de har nære bånd med eldre kvinner, som kan sammenlignes med den relasjonen de har/hadde til sin mor, og om gode vennskap med andre mødre i samme situasjon. Å ha liknende erfaringer og behov oppleves som mange som styrkende; både i form av å kunne motta støtte, men også å føle seg til hjelp for andre. Fremst av alt er mødrene tydelige på at det er deres barn som motiverer de, og det å være mor oppleves som svært meningsfullt (Vervliet et al., 2014, s. 2023-2036).

3.2.3 Mødre med flyktningbakgrunn

Kelly et al. (2016) undersøker i sin kvalitative studie hvordan mødre som har blitt tvunget på flukt skaper mening av sin situasjon, da med særlig fokus på morsrollen. Det ble gjort seks semistrukturerte intervjuer av mødre med fluktbakgrunn, der to av intervjuene ble gjennomført ved hjelp av tolk. Det ble beskrevet hos flere av de intervjuede mødrene hvordan deres egne forventninger til seg selv og morsrollen var vanskelig å leve opp til i en kontekst med andre forventninger til morsrollen. Som konsekvens setter kvinnene spørsmål ved egen evne til å være en god mor og opplever en svekket selvfølelse og dårlig samvittighet ovenfor sine barn. Imidlertid opplever også noen av mødrene at det å beskytte og verne om barna sine i den vanskelige situasjonen de står i, oppleves som en bekreftelse på deres identitet som beskyttende forelder. Kvinnene som ble intervjuet beskriver dermed hvordan de har «skiftende syn på seg selv som å både være maktesløse og resiliente i deres rolle som mødre» (egen oversettelse, Kelly et al., 2016, s. 260-261).

3.2.4 Å mestre foreldrerollen i en ny kontekst

Västhagen et al., (2022) undersøker foreldres perspektiver på det å være forelder i et nytt land. Det ble gjort utforskende kvalitative intervjuer av totalt 28 foreldre i Sverige med flyktningbakgrunn. Utvalget besto av 11 foreldre fra Somalia, 11 arabisktalende foreldre hovedsakelig fra Syria og 6 kurdisktalende fra det kurdiske området i Syria. Både mødre og fedre deltok i denne studien. Studien fant at særlig språk sto sentralt for foreldrene, da mange beskriver at det å snakke majoritetens språk er nøkkelen til integrering og for å kunne være en involvert forelder. For mange av foreldrene i studien var det også viktig for de å kunne beholde og opprettholde sin kultur, sine verdier og deres morsmål, og å holde kontakten med familie og bekjente som fremdeles er i deres hjemland. Samtidig forteller foreldrene at det å navigere seg mellom familieverdier de selv har vokst opp med og de familieverdiene som dominerer i Sverige, som utfordrende. Et individorientert samfunn kan oppleves

som en stor kulturkollisjon med de kollektive tradisjonene mange er vant til, og mange savner å ha storfamilien rundt seg. Likevel finner flere av de intervjuede foreldrene mye glede i å oppleve andre måter å utøve foreldrerollen på (Västhagen et al., 2022, s. 97-107).

3.2.5 Etniske minoritetsforeldre og norsk barnevern

Fylkesnes et al. (2015) gjorde en studie av etniske minoritetsforeldre i Norge og deres erfaringer med barnevernet. Det ble gjort kvalitative utforskende intervjuer av 10 foreldre med flyktningbakgrunn, derav fire fedre og seks mødre. Intervjuene er en del av et større forskningsprosjekt; «Flerkulturelt barnevern: foreldre og ungdommers erfaringer» Fylkesnes et al., 2015, s. 82). Studien fant at selv om noen foreldre forteller om positive erfaringer med barnevernet, foreligger det en grunnleggende frykt for det norske barnevernet blant foreldrene med flyktningbakgrunn. Flere av foreldrene forteller enten at de selv er redd for barnevernet eller at de kjenner mange andre i samme situasjon som er redd for konsekvensene av å ta kontakt med barnevernet. Særlig fremheves frykten for at *barnevernet bare tar barn*. Foreldrene i studien forteller også hvordan de er redd for å ikke bli sett og hørt, og redd for å oppleve diskriminering i møte med barnevernet (Fylkesnes et al., 2015, s. 81-93).

3.3 Omgivelsenes påvirkning for foreldre på asylmottak

Flere studier rettet mot foreldres situasjon på asylmottak er opptatt av hvordan omgivelsene rundt familien kan påvirke deres livssituasjon (Lietaert et al., 2020; Barghadouch et al., 2022; Grønseth & Thorshaug, 2022; Raghallaigh et al., 2020). Jeg viser her til utvalgte studier som kan bidra til å kaste lys over hvordan omgivelsene rundt mottak kan ha påvirkning på menneskene som bor der.

3.3.1 Å skape et hjem

Grønseth & Thorshaug (2022) har i sin forskningsartikkel rettet oppmerksomheten mot utfordringer med å skape en følelse av et hjem i tiden som beboer på asylmottak i Norge, med fokus på hvordan fysiske omgivelser kan påvirke ens livskvalitet. Artikkelen tar utgangspunkt i forskningsprosjektet “What buildings do: The Effect of the Physical Environment on Quality of Life of Asylum Seekers” av Støa et al. (2012). og presenterer funn fra deres feltarbeid ved norske asylmottak og fra dybdeintervjuer av to unge voksne i løpet av denne perioden. Utfordringen med å skape seg et hjem beskrives som en sentral del av asylsøkeres tilværelse på mottak. Beboere på asylmottak tilnærmer seg dette ‘hjemmet’ på ulike måter. Studien introduserer leseren for ‘Sara’ fra Etiopia som har delt

sine erfaringer på mottak. ‘Sara’ opplever asylmottaket som et slags fengsel, men velger å pynte rommet sitt med personlige bilder og innreder med blant annet blomster og egenlagde malerier for å gjøre rommet hennes mer hjemmekoselig. Samtidig har hun et ambivalent forhold til å skulle gå til innkjøp på ting til ‘hjemmet’, da for eksempel kjøkkenredskaper til eget bruk og eie. ‘Sara’ beskriver det på denne måten: “Buying things would be to give up the hope for residence and settlement in Norway. It would be like saying I am never getting out of here.” (Grønseth & Thorshaug, 2022, s. 20). Hennes beskrivelse av de blandede følelsene rundt det å innrede asylmottaket som et hjem viser kompleksiteten ved det å ha mottaket som sitt ‘hjem’. En avgjørende del av hverdagen til asylsøkere, slik som for eksempel ‘Sara’ forteller, kan dermed beskrives som utfordringen med «å skape et hjem et sted der hjemmet ikke er ment å være» (egen oversettelse, Grønseth & Thorshaug, 2022, s. 27).

3.3.2 Muligheten til å ivareta familiens privatliv

Barghadouch et al. (2022) sin studie utforsker ressurser og styrker blant foreldre på asylmottak. Studien ble gjort ved kvalitative intervjuer av 15 foreldre på danske asylmottak. Studien fant blant annet at foreldrenes muligheter til å være den forelder de ønsker å være, begrenses av asylmottakets fysiske utforming og de sosiale omgivelsene på mottaket. En av fedrene som ble intervjuet fortalte blant annet at han ikke opplevde at han kunne gi barna sine den beskyttelsen og omsorgen han ønsker å gi sine barn, og at det blant annet handler om hvordan asylmottaket er utformet. Blant annet forteller faren: «if we only want to change a diaper, or one of us wants to use the toilet, it’s a long way, where everyone is watching you (...) this is not what I want for my children» (Barghadouch et al., 2022, s. 380). Særlig dette med å ivareta familiens privatliv og private sfære oppleves for foreldrene i studien som problematisk for deres forelderrolle på asylmottak (Barghadouch et al., 2022, s. 380-382).

3.3.3 Mottakets utforming som begrensning av foreldrenes autonomi

Lietaert et al. (2020) undersøker foreldres erfaringer med det å være forelder på asylmottak. Forskningen ble gjort ved et belgisk asylmottak, gjennom observasjoner og intervjuer av opp mot 10 foreldre som tok del i samlinger for foreldre og barn som bor på asylmottak. Studien finner særlig at omgivelsene på mottaket begrenser foreldrenes autonomi og tilfredshet. Foreldrene rapporterer følelser av avmakt knyttet til sin rolle som forelder, eksempelvis knyttet til det å kunne sørge for trygge omgivelser for sine barn og oppfylle de forventinger som stilles til foreldreskapet. Foreldrenes opplevelse av å kunne skape et trygt hjem på mottaket er sentralt her. Å ha et hjem handler ikke bare

om å ha et sted å sove. Det handler om å skape en trygg plass der familien kan omgås, og også trekke seg tilbake fra hverandre og omverdenen. Hver familie i denne studien bodde sammen på ett rom, noe alle foreldrene opplevde som vanskelig. Argumenter fremmes derfor for økt oppmerksomhet rettet mot omgivelsenes påvirkning på foreldrenes situasjon på asylmottak. Dette kan blant annet bidra til en styrket opplevelse av foreldrenes kontroll over omsorgsomgivelsene og deres ønske om å skape et trygt hjem for sine barn (Lietaert et al., 2020, s. 2-6).

I tillegg til de fysiske omgivelsene på mottaket, trekker Lietaert et al. (2020) også frem tidsaspektet ved tilværelsen på asylmottak. Å leve et familieliv 'på vent' oppleves som mange foreldre som utfordrende og vanskelig å ta grep i. Usikkerheten og ventetiden påvirker dynamikken i familien og parforholdet, uten noen mulighet for å påvirke situasjonen selv. Flere foreldre forteller at de venter på tiden etter mottak, da det er da de opplever å faktisk kunne ta kontroll over eget liv og familiens eventuelle utfordringer. At tiden står stille, samtidig som familien påvirkes av omgivelsene på mottak, er enda et element i foreldrenes tilværelse som oppleves som avmakt og frustrasjon. Dermed er også tidsaspektet en sentral del av det livet foreldre lever på asylmottak (Lietaert et al., 2020, s. 5-6).

3.4 Mottaksansatte sine erfaringer

Det er også gjennomført flere studier som undersøker ansatte på asylmottak sine erfaringer med det å jobbe på asylmottak (Valenta & Thorshaug, 2011; Guhan & Liebling-Kalifani, 2011; Raghallaigh et al., 2020). Ansattes opplevelser av å jobbe på asylmottak kan belyse sentrale aspekter ved mottakstilværelsen, og kan dermed være relevant for å belyse denne oppgavens problemstilling om ansattes oppfatninger av å være forelder på mottak.

3.4.1 De ansattes involvering i foreldrenes omsorgsutøvelse

I Raghallaigh et al. (2020) sin sosialfaglige studie undersøkes mottaksansattes involvering i foreldrenes utøvelse av sin rolle. Forskningsprosjektet omhandler syriske flyktninger ved ulike asylmottak i Irland, og datamaterialet er samlet inn gjennom kvalitative intervjuer med 19 yngre beboere, 14 foreldre og 44 ansatte. Som kontekst og teoretisk rammeverk for studien anvendes blant annet Goffman (1961) sin teori om 'totale institusjoner' og hvordan asylmottak kan regnes som en slik institusjon. Denne studien gjorde noen motstridende funn; på den ene siden fremhever flere ansatte viktigheten av foreldrenes ansvar for egne barn, mens det på den andre siden er tydelig at

flere ansatte selv tar på seg denne omsorgsrollen. Studien fant for eksempel at flere ansatte ikke opplevde at foreldrene på mottakene ga tilstrekkelig omsorg til sine barn. Det kommer frem ved flere intervjuer med ansatte hvordan de vurderer foreldreskapet ut fra 'sine egne briller', uten å reflektere over det andre steder i verden er andre rådende foreldrestiler. En av hovedfunnene i studien er at ansatte på asylmottakene til tider kan ta på seg rollen som omsorgsgiver overfor barna og på den måten undergraver foreldrenes autonomi som omsorgsutøvere. Eksempelvis 'korrigerer' de ansatte foreldrene når de selv mener at deres forelderstil er 'feil'. Det førte til at valg som vanligvis tas av foreldrene selv, heller blir gjort av de ansatte. Motsetningsvis ytret andre ansatte bekymring over at enkelte ansatte er for generaliserende og dømmende ovenfor foreldrenes omsorgsutøvelse, og hvordan det svekker foreldrenes mulighet til å oppleve kontroll og autonomi knyttet til eget familieliv (Raghallaigh et al., 2020, s. 3362-3374).

3.4.2 Verdien av mottaksansatte med minoritetsbakgrunn

Valenta & Thorshaug (2011) sin studie omhandler ansatte på asylmottak med minoritetsbakgrunn. Dette er en norsk, sosiologisk studie med utgangspunkt i interaksjonistisk teori der blant annet Goffman (1961) sin teori om relasjoner innenfor 'totale institusjoner' anvendes. Det ble gjort 42 intervjuer av både beboere og ansatte på mottak i Norge. Bakgrunn for denne studien er at studier gjort på relasjonen mellom ansatte og beboere på asylmottak ofte tar utgangspunkt i at de ansatte er etnisk norske. Dette samsvarer ikke med realiteten, der opp mot halvparten av ansatte ved flere asylmottak har flyktningbakgrunn. Studien fant at ansatte med brukererfaring, språkkunnskaper og av ulike kulturelle bakgrunner er viktig for mange av beboerne på mottak. Det å kunne kommunisere med en ansatt på sitt eget morsmål for å formidle sine følelser og ønsker har stor verdi, i tillegg til at disse ansatte kan bidra til å løse eller dempe konflikter på en annen måte enn det andre ansatte kan (Valenta & Thorshaug, 2011, s. 154-170).

3.5 Oppsummering av kapittel

Den tidligere forskningen som er presentert ovenfor danner et oversiktsbilde over noen av studiene som er gjort tilknyttet familiers situasjon og boforhold på asylmottak, i tillegg til andre temaer tilknyttet det å være forelder med flyktningbakgrunn.

Forskningen som er gjort på flyktning- og asylfeltet viser at foreldre opplever flere utfordringer i hverdagslivet på mottak og/eller som flyktning i et nytt land, men også samtidig hvordan de fleste

henter frem enorme ressurser og evner å håndtere den utfordrende hverdagen for deres barns skyld. Tilknyttet boforhold er boligen ofte preget av at mottak skal være nøkternt, men forsvarlig, noe som ofte tilsvarer lav boligstandard og trangboddhet for familier og for beboere for øvrig. Enkelte studier retter oppmerksomheten til de fysiske omgivelsene, mens andre studier har fokusert mer på de sosiale omgivelsene som foreldrene til enhver tid må forholde seg til på mottak.

Jeg retter i denne studien oppmerksomheten mot flere av temaene som de presenterte studiene omfatter, og den tidligere forskningen gjort på feltet brukes aktivt i analysen for å belyse funnene gjort i denne studien og drøftingen av disse.

4 Teoretisk rammeverk

Dette kapitlet omfatter teoriene som anvendes i denne studien. Jeg vil gjøre rede for teoriene og de sentrale begrepene som inngår i disse. Først presenterer jeg Bronfenbrenner (1979) sin bioøkologiske modell. De ulike systemene i modellen (mikro, meso, ekso, makro og krono) redegjøres for, og jeg kommer inn på de ulike settingene som kan inngå i de ulike systemene. I denne studien brukes Bronfenbrenner (1979) sin teori først og fremst som et rammeverk for å belyse sentrale deler av foreldre på mottaks omgivelser. Teorien legger dermed til grunn for hvordan jeg har tilnærmet meg datamaterialet i studien og hvordan jeg har prioritert hva som er blitt gjenstand for analyse. Bronfenbrenner (1979) sin teori er dermed ikke et av studiens teoretiske analyseverktøy i den forstand, men heller et teoretisk perspektiv som har skapt rammene for store deler av oppgaven.

Videre presenteres Goffman (1992/1959, 1961) sin rolle- og institusjonsteori, som blant annet tar for seg begrepene om totale institusjoner, fasadeområder og kulisser. Denne teorien brukes aktivt i analysen av denne studiens funn. Særlig blir rolleutførelsen av foreldrerollen og forventningene tilhørende denne rollen belyst på bakgrunn av hans teori. Deretter presenteres teori tilknyttet resiliensbegrepet, med særlig fokus på familieresiliens og økologisk resiliens (Varvin, 2015; Borge, 2018; Solem, 2017). Resiliensteori er særlig relevant ved diskusjon av funn tilknyttet foreldrenes ressurser og evne til å omstille seg. Disse teoretiske perspektivene om resiliens anvendes dermed aktivt i analysen og drøftingen av denne studiens funn, da særlig knyttet til styrker i foreldrene og deres omgivelser.

4.1 Bronfenbrenners bioøkologiske modell

Urie Bronfenbrenner (1979), professor i utviklingspsykologi, har utformet en bioøkologisk modell som tydeliggjør samspillet mellom de ulike delene av omgivelsene som individet inngår i. Sentralt i teorien er antakelsen om at det ikke kun er omgivelsene som påvirker individet selv, men at individet også er del av et dynamisk samspill der individet og omgivelsene gjensidig påvirker hverandre. En persons økologiske omgivelser er ikke kun de direkte omgivelsene som en person står ansikt-til-ansikt ovenfor, men strekker seg også forbi det som umiddelbart kan observeres. Bronfenbrenners (1979) teori er først og fremst rettet mot barn- og unges utviklingsprosesser, men er like aktuell for å forstå konteksten til voksne menneskers livssituasjon. I denne studien vil Bronfenbrenners (1979) teori anvendes med hensikt å belyse den konteksten foreldre på asylmottak lever sine liv i, og dermed danne et rammeverk for denne studiens videre analyse.

Den bioøkologiske modellen er en systemisk modell som består av ulike delsystemer; *mikrosystemet*, *mesosystemet*, *eksosystemet* og *makrosystemet*. I sentrum av modellen har vi individet selv. Etter hvert ble også *kronosystemet*, som omhandler tidsaspektet i menneskers liv, tilføyd modellen (Bronfenbrenner, 2005). Hvert delsystem står i en gjensidig påvirkning til hverandre, og kan dermed ikke ses isolert fra de andre delsystemene i modellen. De ulike delene i delsystemene kan kalles for *settinger* (Bronfenbrenner, 1979), noe jeg også vil bruke i min redegjørelse av denne teorien. Jeg vil i kommende underkapitler gjøre rede for hvert delsystem og hvilke settinger som inngår i disse, og hvordan samspeillet mellom disse kan ha innvirkning på individet selv.

4.1.1 Mikrosystemet

Mikrosystemet er det som kan beskrives som individets umiddelbare miljø. Det er de settinger der vedkommende er i direkte kontakt med andre. I analyse av individers mikrosystem, ser man på de *aktiviteter, relasjoner og roller* som vedkommende er del av eller blir eksponert for i mikrosystemets settinger. Disse aktivitetene, relasjonene og rollene kan beskrives som *mikrosystemets byggesteiner* (Bronfenbrenner, 1979; Bronfenbrenner, 2005).

Aktivitetene i mikrosystemet dreier seg om de aktivitetene der andre i settingen der hovedpersonen ferdes, engasjerer seg sammen med vedkommende eller i vedkommende sitt nærvær. *Relasjoner* i mikrosystemet omhandler hvilke forhold de ulike menneskene som inngår i den konkrete settingen har til hovedpersonen og til hverandre, og hvorvidt disse relasjonene har innvirkning på hovedpersonens liv og utvikling. *Roller* dreier seg i stor grad om hvilke forventninger som knyttes til ulike roller vedkommende har. Slike rolleforventninger følger ulike aktiviteter og forventninger til en persons rolle er derfor avhengig av hva en retter søkelyset mot; rollen som mor, datter, søster eller ektefelle (Bronfenbrenner, 1979; Bø, 2011; Guldbrandsen, 2006).

4.1.2 Mesosystemet

Mesosystemet omfatter forbindelsene og interaksjonene mellom individets mikrosystemer, og kan beskrives som *et system av mikrosystemer* (Bronfenbrenner, 2005, s. 80). Det er individet selv som er båndet mellom disse settingene. For et barn kan mesosystemet eksempelvis bestå av interaksjonen mellom barnets foreldre og barnehagen. Interaksjonen mellom foreldrene og barnehagen har potensiale for å styrkes eller svekkes. Der foreldrene er aktivt involvert med barnehagen eller skolen

til sine barn, kan en eksempelvis si at båndet mellom disse settingene styrkes (Bronfenbrenner, 1979).

4.1.3 Eksosystemet

Eksosystemet forklares som en eller flere settinger der hovedpersonen selv ikke aktivt deltar, men som likevel har innvirkning på de settinger der individet selv ferdes i (Bronfenbrenner, 1979; Bronfenbrenner, 2005). Det dreier seg altså om hvordan det som skjer i eksosystemet virker inn på individets mikrosystem. Et eksempel vist til i Bø (2011) er hvordan barnas barnehage eller skole er en del av foreldres eksosystem. Barnets barnehage er ikke en setting der foreldrene i stor grad deltar, med unntak av ved henting, levering og eventuelle foreldresamtaler. Likevel vil det som barna erfarer og opplever gjennom en dag i barnehagen, ha innvirkning på forelderen selv. I tillegg til at barnet er en sentral del av familien som helhet og det som skjer i familien påvirker alle involverte, er også foreldre generelt svært opptatt av hvordan deres barn har det. Foreldres eksosystem kan på generelt grunnlag dermed oppsummeres som de settinger der foreldrene sjeldnere er, men som «kan bety noe for foreldrene fordi de betyr noe for barnet» (Bø, 2011, s. 59). I tillegg til settinger i eksosystemet knyttet til der barn deltar, kan også mange andre settinger virke inn på foreldres liv. Også beslutninger som gjøres av offentlige organer slik som UDI, kommunestyre, kontrollorganer og andre institusjoner kan påvirke familiens hverdagsliv (Bø, 2011, s. 56-59).

4.1.4 Makrosystemet

I ytterste del av modellen finner vi makrosystemet. Til tross for at det i modellen ved første øyekast kan se ut som makrosystemet omgir de andre delsystemene, formulerer Gulbrandsen (2006) makrosystemet sin funksjon slik:

«Makrosystemet gjennomsyrrer eller overrisler alle de øvrige systemenes prosesser. Det kommer til uttrykk i dagliglivets begrunnelse og forklaringer, i sosiale forhandlinger om mening, i gjensidige forventninger og vurderinger, og i selvfølgeligjorte væremåter og praksisformer» (Gulbrandsen, 2006, s. 62)

Hvert delsystem i Bronfenbrenner (1979) sin modell vil dermed kunne ses i lys av det som foregår på individets makronivå. En må altså heve blikket utover konkrete miljøer individet i ulik grad ferdes i,

og blant annet se til kulturer og subkulturer, verdigrunnlag, lovverk og politiske ideologier i storsamfunnet individet inngår i (Bronfenbrenner, 1979, s. 26; Bronfenbrenner, 2005; 81).

4.1.5 Kronosystemet

Kronosystemet, som omhandler tidsdimensjonen i menneskets liv, ble lagt til i senere versjoner av Bronfenbrenners (1979) modell, da det i senere tid er blitt rettet ytterligere oppmerksomhet til hvordan ulike hendelser kan ha innvirkning på individet og deres omgivelser (Bronfenbrenner, 2005, s. 119). Blant annet har Bronfenbrenner (1984) vært interessert i endringer i familien sett i sammenheng med historiske utviklinger. Kronosystemet består av tre ulike tidslinjer: en *personlig* tidslinje, en *historisk* tidslinje og en *generasjonslinje*. *Den personlige tidslinjen* omhandler individets livsløp fra krybbe til grav, og hvordan tidligere livshendelser kan ha betydning den dag i dag (Guldbrandsen, 2006, s. 64). *Den historiske tidslinjen* hever blikket og plasserer individet i den historiske konteksten vedkommende inngår i. *Generasjonslinjen* er en tidslinje der individet blir sett i lys av deres posisjon knyttet til både tidligere og etterfølgende generasjoner. En mor vil for eksempel både påvirkes av å være datter av sin mor, men også av å være mor til sine barn. Alle disse tre tidslinjene er sentrale i en persons helhetlige situasjonsbilde (Hansen, 2017, s. 59-60).

Som tidligere beskrevet er roller og tilhørende forventninger et av mikrosystemets byggesteiner. Roller og rolleforventninger henger tett sammen med tid og sted, og det må sees i en historisk kontekst. Guldbrandsen (2006) viser til eksempelet om 'rolleparet' ektemann og kone, og beskriver hvordan aktivitetene og relasjonene i dette partnerskapet er «nokså annerledes enn det som var vanlig i tilsvarende rollepar for en generasjon eller to siden. Både ektefellenes forventninger til hverandre og andres forventninger (..) er i kontinuerlig endring» (Guldbrandsen, 2006, s. 57). Når vi ser på roller og rolleforventninger på mikronivå må vi derfor også rette oppmerksomheten til den historiske konteksten.

4.2 Goffman's rolle- og institusjonsteori

Goffmans rolle- og institusjonsteori retter fokuset mot sosiale kontekster og hvordan individene inne i disse sosiale kontekstene kommuniserer seg imellom. Det dreier seg blant annet om hvordan mennesker tilpasser sin væremåte til hvordan de opplever sin situasjon og den sosiale konteksten de inngår i (Henvisning til Goffman (1959) i Olsen & Hutchinson., 2023, s. 54).

4.2.1 Totale institusjoner

Goffman (1961) har basert mye av sin teori på situasjonen mennesker er i når man bor på institusjon, og da særlig det han beskriver som *totale institusjoner*. Totale institusjoner defineres som en plass der mange mennesker i liknende situasjon bor og oppholder seg, hvor de er separert fra samfunnet for øvrig over lengre tid, og lever et relativt lukket liv ut ifra institusjonelle rammer. I hans litteratur tilknyttet totale institusjoner er hovedsakelig institusjoner slik som fengsel eller psykiatriske institusjoner fremhevet som typiske eksempler, men institusjoner der ingen har brutt noen lov eller har en psykiatrisk diagnose faller også inn under begrepet. En mer hverdagslig tilnærming til institusjonsbegrepet dreier seg om plasser der en viss type aktivitet foregår fra dag til dag og setter rammene for enkelte menneskers livsverden. Selve livet utformes og foregår i de samme omgivelsene hver dag, og aktiviteter gjennom dagen foregår sammen med de andre på institusjonen til enhver tid (Goffman, 1961, s. 11-17).

Slike institusjoner baserer seg gjerne på en byråkratisk modell der mange ulike mennesker samles til én gruppe, gjerne av organiserings- og/eller effektivitetshensyn. Goffman (1961) hevder at totale institusjoner er uforenlig med det som kan beskrives som en av kjerneelementene i samfunnet, nemlig familien. Særlig foreldrerollen blir utfordret i slike institusjoner, da tilværelsen her strider med opplevelsen av å være en autonom voksen med kontroll og frihet knyttet til sitt eget liv. Mens autonomifølelsen dreier seg om selvfølelsen og det mentale plan, kan også slike institusjoner oppleves som rent fysiske mangler ved tilværelsen. En behagelig seng å sove i, i kombinasjon med kvelds- og nattero, er ikke nødvendigvis et gode ved et liv på en slik institusjon. I tillegg har gjerne institusjonene egne husregler som beboerne må følge. Her fremheves det igjen et element av manglende autonomi, der eksempelvis en forelder ikke vil ha full kontroll over husreglene der familiens liv utspiller seg (Goffman, 1961, s. 18-51).

4.2.2 Frontstage, backstage, opptreden og kulisser

Goffman (1992/1959) har tatt i bruk begreper hentet fra teaterverdenen for å belyse menneskers samhandling. Begrepene *frontstage* og *backstage* brukes for å belyse hvordan mennesker utøver sin rolle på bakgrunn av om de er 'foran et publikum' eller ikke. Det finnes «en folkelig oppfatning om at en person opptrer og fremfører sitt show «til beste for andre»» (Goffman, 1992/1959, s. 24). Mens *frontstage* er den du er blant andre mennesker, også kalt *fasaden eller opptreden*, er *backstage* der du kan være deg selv. *Backstage* kan på norsk beskrives som det som foregår bak kulissene.

I det 'sivile' liv har mennesket anledning til å trekke seg tilbake dersom verden blir for overveldende og stressfylt. Ved ulike institusjoner kan slike muligheter til å trekke seg tilbake være mer begrenset, og det er som nevnt slike settinger Goffman (1961) særlig har basert sine teorier på. *Fasaden eller opptreden* er «all den aktivitet en person utfolder i løpet av et tidsrom som er kjennetegnet ved samvær med en bestemt gruppe iakttagere, og som har en viss innflytelse på iakttagerne.» (Goffman, 1992/1959, s. 27). Opptreden formes av forventningene i samfunnet til den de ulike rollene en går inn i, og en person vil dermed forsøke å oppfylle de normer og forventningene som stilles når en kommer i møte med andre mennesker. Fasaden er dermed en rolle du streber etter å oppfylle for å leve opp til samfunnets idealer.

Det som betegnes som *kulissene* er da den plassen hvor opptreden eller fasaden utspiller seg. Dette omfatter sted, rom, møbler og innredning, og kan også kalles for *fasadeområdet* (Goffman, 1992/1959, s. 92-94). I dette fasadeområdet hevder Goffman (1992/1959) at mennesket gjennom sin opptreden vil forsøke å gi inntrykk av at h*n oppfyller de normer som er satt for dette området. Opptreden her dreier seg både om det som foregår i direkte samhandling og samtaler med andre, og når man oppholder seg på samme område som andre uten å ha noen samtaler eller aktiviteter sammen. Med en arbeidsplass som eksempel vil det være forventninger knyttet til ulike deler av opptreden på arbeidsplassen (fasadeområdet). Ikke bare forventes det at den ansatte arbeider godt i samarbeid med andre og produserer det arbeidet krever, men også at vedkommende ser ut som h*n jobber for de andre som observerer vedkommende på kontoret. Du skal ikke se ut som du ikke jobber (Goffman, 1992/1959, s. 92-94). Opptreden avsluttes når en person forlater kulissene og går *backstage*, der vedkommende kan være seg selv (Goffman, 1992/1959).

4.2.3 Goffman's teori i lys av foreldres situasjon på asylmottak

Sentraliserte asylmottak har mange kjennetegn ved det Goffman (1961) definerer som en *total institusjon* (Lietaert et al., 2020; Valentina, 2012; Sollund, 1996; Raghallaigh et al., 2020). Sollund (1996) diskuterer eksempelvis hvorvidt asylmottak kan sammenlignes med fengselsinstitusjoner, og finner urovekkende mange likhetstrekk. Asylmottakene er ofte av enkel standard, med små rom, felles bad og kjøkken. Beboerne har ingen innflytelse på hvem andre som bor på mottaket, de må skape mening i hverdagen uten mulighet for å arbeide, husregler må følges og deres muligheter for disponering av tid er satt av mottaket. Praktiske gjøremål som å vaske klær, følge tidsskjemaer og andre praktiske ting, er alene med på å svekke foreldres autonomi på mottak (Lietaert et al., 2020). Med få private rom og deling av fellesområder på asylmottak finnes det også liten mulighet til å

trekke seg bak *kulissene* og kan dermed beskrives som en plass med veldig få *backstage*-områder (Valentina, 2012, s. 120). Særlig for foreldre som også deler rom med sine barn er det lite plass for å være for seg selv og få et pusterom i en ellers potensielt utfordrende hverdag. Sett i en kontekst av et asylmottak kan problematikken beskrives slik som Goffman (1961) omtaler det:

«At a time when these resting points are most needed, they may be the most difficult to obtain.»

(Goffman, 1961, s. 68)

Asylmottakets fellesområder kan overføres til det som beskrives som *kulissene*, eller *fasadeområdet*, og det er her mottaksbeboeren vil prøve å fremstå som den han/hun ønsker å være og/eller oppfattes som. Vi kan sammenligne arbeidsplass-eksempelet (Goffman, 1992/1959) som fasadeområde med asylmottak som området der opptreden utspiller seg. For foreldre på asylmottak kan foreldrene eksempelvis muligens oppleve at de må opptre på en viss måte ovenfor de andre beboerne eller de ansatte, for å oppfattes som gode foreldre. Kanskje foreldrene opplever at de hele tiden må gjøre noe for å fremstå som ansvarlig omsorgsperson; leke med barna, ta oppvasken, lage mat, sosialisere seg med andre foreldre og så videre. Dersom dette er tilfellet, vil foreldre på mottak ha svært lite tid der vedkommende opplever å kunne være seg selv og få et pusterom i hverdagen.

4.3 Resiliensteori

I litteratur knyttet til flyktninger og asylsøkere brukes ofte begrepet *resiliens*. Som hovedregel assosieres begrepet gjerne med barn som vokser opp i utfordrende oppvekstvilkår, noe en i Norge før typisk kalte for *løvetannsbarn*. Navnet her kom fra «ideen om at det var noen som kunne klare å stå imot når stormen raste at de nok ble bøyd, men at de rettet seg raskt opp» (Varvin, 2015, s. 210). I senere forskning knyttet til resiliens rettes også oppmerksomheten til mennesker i alle aldersgrupper og ulike situasjoner, og resiliens hos flyktninger har særlig fått økt oppmerksomhet de siste årene. Resiliensteori omhandler evnen til å greie seg til tross for motgang, og er en styrke- og ressursorientert teori opptatt av fremmede faktorer framfor utfordringer. Forskning på resiliensfeltet søker etter å forstå hvordan noen mennesker evner å klare seg i utfordrende livssituasjoner som andre har vanskeligheter med å håndtere. Til tider brukes resiliensbegrepet for å beskrive at resiliens er noe en person *har eller ikke har*. Imidlertid er resiliens av en mer dynamisk betydning, da den ikke er til stede i alle kontekster eller gjennom alle deler av ens persons livsløp (Borge, 2018, s. 18-40).

4.3.1 Familieresiliens

Særlig tilknyttet familier og foreldreskap kan en trekke inn begrepet *familieresiliens*, som handler om «suksessfull mestring hos familiemedlemmene under motgang som gjør dem i stand til å gi varme, støtte og nærhet til hverandre» (Solem, 2017, s. 98). Blant mennesker som har opplevd krig og konflikt er ofte familien en av de viktigste styrkene i deres tilværelse, både under og etter de har flyktet. Hva som oppleves som beskyttende og styrkende faktorer i familien er imidlertid farget av kulturen en er del av. I noen kulturer vil familien først og fremst fungere som en styrke i form av å kunne gi emosjonell støtte og kjærlighet gjennom utfordrende tider. I andre kulturer og miljøer fungerer familien som en styrke ved å kunne hjelpe familiemedlemmer med arbeid og giftemål for å eksempelvis komme seg ut av fattigdom. Familiens støttefunksjon vil dermed variere, og det er viktig å være bevisst hvordan noe som oppleves som støttende for noen oppleves mer eller mindre viktig for andre (Borge, 2018). Resiliens handler dermed ikke kun om et individs personlige egenskaper, men også om sosiale faktorer ved for eksempel familien.

4.3.2 Økologisk resiliens

Resiliensbegrepet begrenses heller ikke kun til individet selv eller vedkommende sin nærmeste familie, men omhandler også andre omgivelser som mennesket inngår i. Med utgangspunkt i dette ble det utviklet en ny tradisjon innen resiliensforskning kalt *økologisk resiliens* for å beskrive hvordan miljøet kan påvirke en persons utvikling av resiliens. Tilknyttet økologisk resiliens er elementer i samspillet mellom om arv og miljø interessante. Arv og genetikk kan anses å spille en rolle i menneskers utvikling av resiliens. Samtidig kan søskenpar med felles foreldre ende opp med å ha totalt ulike liv. For eksempel kan en av søsknene eksempelvis ende opp med et liv preget av store psykiske vansker, mens den andre lever et forholdsvis bekymringsløst liv. Det kan være mange ulike årsaker til dette. Det jeg vil trekke frem her under økologisk resiliens, er hvordan faktorer i de fysiske og sosiale omgivelsene kan påvirke ulike individers motstandsdyktighet. Sosialt miljø på skolen og venners innflytelse kan bidra til å styrke eller svekke individers selvfølelse og tro på seg selv (Borge, 2018, 55-57). De relasjoner og omgivelser som mennesker er del av, vil dermed være sentral i deres utvikling av resiliens, basert på om hvorvidt miljøet bidrar til beskyttelse eller risiko (Varvin, 2015, s. 210-212). På denne måten kan altså mennesker med gode forutsetninger komme negativt ut i livet dersom de er omgitt av et risikofyllt miljø. Motsetningsvis kan mennesker med relativt dårlige forutsetninger for et trygt og godt liv, ende opp med et flott liv på grunn av beskyttende faktorer i deres omgivelser (Borge, 2018).

4.3.3 Flyktningers resiliens

Hvordan kan vi da forstå resiliensbegrepet i lys av flyktningers situasjon? Varvin (2015) hevder at gjennom flyktningers erfaringer «blir vi konfrontert med det ytterste av hva mennesker kan tåle» (Varvin, 2015, s. 210). Mange flyktninger har levd i krigsherjede områder eller regimer som har medført vold og undertrykkelse, og ofte levd i slike omgivelser over lengre tid. Flyktningers evne til å håndtere deres situasjon, der de har blitt presset til det ytterste, er dermed et godt eksempel på deres evne til utvikling av resiliens (Varvin, 2015).

For flyktninger kan noe av det mest utfordrende med tilværelsen være å ikke ha en følelse av et hjem, et trygt sted hvor de hører til og blir bekreftet i meningsfulle relasjoner. Hvordan flyktninger på mottak blir mottatt og bekreftet i relasjon med andre på asylmottaket, vil ha stor betydning for deres utvikling av resiliens. Det er dermed sentralt at det på asylmottak blir tilrettelagt for at beboerne får mulighet til å få dyrket frem og styrket deres iboende ressurser (Varvin, 2015). Resiliens kan dermed omhandle hvordan flyktninger som har opplevd potensielt traumatiserende opplevelser evner å tilpasse seg sin nye kontekst. Borge (2018) hevder at det er viktig å tenke på at hva man regner som god tilpasningsevne, vil variere mellom kulturer og samfunn. I hvilken grad blant annet familie, nærmiljø og vennskap er viktig for ens persons fungering og tilpasning vil derfor være påvirket av kultur. Oppsummert kan en dermed si at resiliens dreier seg om det samspillet som foregår mellom individet og dets dynamiske systemer (Borge, 2018, s. 23-25). For flyktninger på asylmottak vil omgivelsene på mottaket, og risiko- og beskyttelsesfaktorene i disse omgivelsene, kunne være avgjørende for hvordan de evner å mestre sin livssituasjon.

4.4 Oppgavens teoretiske rammeverk sett i sammenheng

Bronfenbrenners (1979) bioøkologiske modell danner rammeverket for sentrale settinger i foreldres kontekst på mottak, og kan peke på elementer som kan være beskyttende eller risikofylte i foreldrenes omgivelser. Resiliensteori (Borge, 2018; Varvin, 2015) dreier seg i stor grad om nettopp dette med beskyttende faktorer i individers miljø, og komplementerer dermed Bronfenbrenners (1979) teori godt. I likhet med Bronfenbrenner (1979), ser også Goffman (1961, 1992/1959) på de ulike delene av et individs kontekst, og hvordan ulike deler av denne konteksten kan ha innvirkning på hverandre. Begge teorier er opptatt av samspill og omgivelsenes innflytelse, men har noe ulik tilnærming. Der Bronfenbrenner (1979) sin modell i stor grad ser utover individet og mot et mer omfattende system av kontekster, retter Goffman (1992/1959) sin rolleteori mer av

oppmerksomheten til selve individets rolle og opplevelser. Jeg vil i denne oppgaven bruke Goffman (1992/1959) sin rolleteori for å komplementere Bronfenbrenners (1979) modell som en del av denne studiens teoretiske rammeverk.

Goffman sin rolleteori (1992/1959) kan også ses i sammenheng med resiliensteori (Varvin, 2015; Borge, 2018), da resiliens i stor grad dreier seg om hvordan en evner å stå i sin rolle, til tross for krevende forventninger fra omgivelsene. Goffman (1961) sin teori om totale institusjoner kan sammenlignes med tilværelsen på mottak, og sammen med resiliensteori (Borge, 2018; Varvin, 2015) kan teoriene kaste lys over foreldres evne til å stå i situasjoner innenfor slike rammer. Ved å se resiliens (Varvin, 2015; Borge, 2018) i lys av Bronfenbrenner (1979) sine sosiale systemer og Goffman (1992/1959, 1961) sin rolleteori- og institusjonsteori, kan disse teoretiske perspektivene sammen belyse hvilke styrker og begrensninger som finnes i foreldrenes omgivelser på asylmottak, hvordan det preger foreldreskapet og hvilke muligheter det er for å skape seg et hjem på mottaket.

5 Metode

I dette kapittelet gjør jeg rede for metoden som er brukt i denne studien og de valgene som er tatt underveis i prosessen. Videre gir jeg en detaljert innsikt i gjennomføringen av studien, ved blant annet å vise hvordan jeg har samlet inn og bearbeidet datamaterialet. Studiens kvalitet vurderes i lys av dens validitet og reliabilitet, og avslutningsvis drøftes etiske overveielser ved studien.

5.1 Metodisk tilnærming

Der kvantitativ forskning gjerne beskriver *at noe skjer* basert på et stort utvalg respondenter, undersøker kvalitativ forskning heller på *hvorfor eller hvordan* fenomen forekommer ved hjelp av et mindre utvalg mennesker (Krumsvik, 2013, s. 27). Kvalitative metoder er hensiktsmessige når vi ønsker en dybde og detaljforståelse av komplekse fenomener og menneskers opplevelser av disse (Krumsvik, 2013; Jacobsen, 2021). Da denne studien ønsker å undersøke noe som er relativt lite beskrevet i tidligere forskning, er dermed kvalitativ metode svært hensiktsmessig. Kvalitative metoders svake punkt er imidlertid manglende mulighet for generalisering på grunn av en begrenset størrelse på studiens utvalg. Behovet for «unike, detaljerte og nyanserte beskrivelser» (Jacobsen, 2021, s. 72) av informanters synspunkter er imidlertid et argument for å velge en kvalitativ tilnærming. Jeg valgte derfor å benytte meg av kvalitativ metode, nærmere bestemt kvalitative intervjuer.

Kvalitative intervjuers form kan variere, der noen intervjuformer er mer åpne enn andre. Hvor åpne intervjuene burde være baserer seg på hvilket formål studien har (Jacobsen, 2021). Jeg valgte å gjennomføre de kvalitative intervjuene basert på en semistrukturert intervjuform. I semistrukturerte intervju forholder intervjueren seg til den intervjuguiden som er utformet, samtidig som en har muligheten til å følge opp temaer som dukker opp underveis og å stille oppfølgingsspørsmål som ikke er nedskrevet i intervjuguiden. Denne studiens formål er å undersøke mottaksansattes synspunkter tilknyttet foreldrerollen på asylmottak, et tema som er relativt bredt. Jeg ønsket ikke å begrense informantenes fortellinger da jeg er opptatt av å fange opp de ansattes egne tanker og refleksjoner. Jeg anså derfor åpne, semistrukturerte intervjuer som hensiktsmessig for min studie.

5.1.1 Digitale intervjuer

Intervjuene i denne studien er gjennomført digitalt. Det finnes flere måter å gjøre digitale intervjuer på. Jeg har i denne studien anvendt videosamtaler, som er synkrone intervjuer der intervjuer og intervjuperson er pålogget samtidig og dermed kan snakke direkte med hverandre. Tjønndal & Fylling (2021) hevder at videosamtale er «den digitale intervjuformen som ligner det tradisjonelle ansikt-til-ansikt intervjuet mest» (Tjønndal & Fylling, 2021, s. 113). Jeg tilbød enkelte informanter å møtes fysisk. Informantene ønsket imidlertid uansett å gjennomføre det på Teams. Digitale intervju er et godt alternativ dersom en ikke får gjennomført intervjuer ansikt til ansikt (Jacobsen, 2021). Samtidig medfører digitale intervjuer noe risiko, ettersom faktorer som dårlig nettforbindelse og sviktende teknologi kan forstyrre den naturlige flyten i samtalen (Tjønndal & Fylling, 2021).

5.2 Forberedelser i forkant av intervjuene

5.2.1 Intervjuguide

Ved semistrukturerte intervjuer bruker forskeren en intervjuguide som verktøy. Intervjuguiden består av flere temaer og intervju spørsmål, og danner dermed grunnlaget for det semistrukturerte intervjuet. Intervjuguiden består av åpne spørsmål som stilles i den rekkefølgen som er naturlig i den enkelte setting og hvert intervju vil dermed variere noe på form og rekkefølge. Semistrukturerte intervjuer er en fleksibel metode, og intervjuguiden er derfor også et fleksibelt verktøy i intervju prosessen. Intervjuguiden gir forskeren muligheten til å følge opp uforutsette temaer og interessante fortellinger som ikke ville blitt fanget opp ellers (Krumsvik, 2013, s. 125).

Tjønndal & Fylling (2021) hevder at intervjuguiden burde bestå av åpne og ikke-ledende spørsmål for å kunne åpne opp for informantens fortellinger om de ulike temaene. Jeg forsøkte derfor å utforme åpne intervju spørsmål til intervjuguiden. Under hvert intervju spørsmål la jeg inn oppfølgingsspørsmål som jeg ville stille dersom informanten ikke allerede svarer på disse spørsmålene ved hovedspørsmålet. På denne måten ville de ulike intervjuene bestå av omtrent de samme temaene, også der man hopper noe frem og tilbake i intervjuguiden. Jeg utformet også noen oppvarmingsspørsmål i starten av intervjuguide. Slike intervju spørsmål omhandlet eksempelvis spørsmål om de ansattes arbeidsplass, deres rolle på mottaket og deres faglige bakgrunn. Disse spørsmålene kan bidra til å skape en myk start på intervjuet for informantene (Tjønndal & Fylling, 2021, s. 119-124).

5.2.2 Godkjenning fra Sikt

Det er flere etiske retningslinjer å forholde seg til når en skal gjennomføre en kvalitativ studie. For å kunne gjennomføre intervjuene etter etisk standard for kvalitativ forskning måtte forskningsprosjektet søkes inn til Sikt, som vurderer om mitt prosjekt oppfyller personvernkravene som stilles (Sikt, u.å.). Sikt godkjente min søknad 02. november 2023.

5.2.3 Utvalg og rekruttering

I utgangspunktet ønsket jeg å intervju selve foreldrene på asylmottak, da jeg gjerne ønsket å høre deres egne erfaringer og fortellinger om den livssituasjonen de står i. Beboere på asylmottak regnes som en særlig sårbar gruppe, og prosessen mot å få lov til å intervju foreldre på mottak var derfor lang. Uten tilgang til verken informanter og tolk ble det vanskelig å få godkjent mitt forskningsprosjekt. For eksempel formidlet Sikt at det ville være utfordrende å innfri krav om et frivillig, informert samtykke. Forskningsprosjektet sto i stor grad stille i denne perioden, og jeg tok derfor etter hvert valget om å ikke intervju foreldrene selv. Jeg ønsket likevel å rette studien mot samme gruppe mennesker, og valgte derfor å intervju ansatte på asylmottak som jobber med denne gruppen.

Jeg henvendte meg først til ledere ved asylmottak relativt nærhet via e-post og spurte om de hadde noen ansatte som kunne tenke seg å bli intervjuet. Planen min var da å gjennomføre intervjuene fysisk. I denne henvendelsen fikk vedkommende kort beskrevet min plan for gjennomføring av intervju og hensikt med studien. Jeg har erfart av egen jobberfaring at det er mye press på asyl- og integreringsfeltet, og jeg var derfor noe forberedt på at responsen ikke nødvendigvis ville være enorm under rekrutteringsprosessen av informanter. Dette viste seg å stemme. Mange henvendelser ble ikke besvart, og av de som svarte var det særlig i starten tydelig at ledere/potensielle informanter ikke opplevde at de hadde tid/kapasitet til å bruke tid på dette i deres travle hverdag. Jeg utvidet derfor mitt område for rekruttering og kontaktet asylmottak i hele landet. Jeg begynte da å planlegge for å gjennomføre digitale intervjuer. Ved bruk av digitale løsninger kunne jeg oppsøke en mye bredere felt av informanter, uavhengig av hvor jeg som forsker bor og tilgjengelige økonomiske ressurser (Tjønndal & Fylling, 2021, s. 111). Det tok også noe tid da før jeg fikk noen interesserte informanter. Da det først løsnet så fikk jeg imidlertid tilbakemelding fra mange interesserte informanter på kort tid. Jeg opplevde også en viss snøball-effekt (Tjønndal & Fylling, 2021, s. 69), da to av mine informanter ble rekruttert via deres kollega som jeg skulle intervju.

De fleste av mine informanter er har relativt kort erfaring på integreringsfeltet, og mesteparten av de arbeider på nyetablerte mottak på bakgrunn av den store mengden fordrevne fra Ukraina. Det var derfor mange informanter som var usikker på hva de selv kunne bidra med, og tvilte derfor på om de ville delta. De som først tvilte på egen kompetanse ønsket imidlertid å intervjues etter jeg påpekte at deres kunnskap er svært verdifull uavhengig av hvor lenge de har jobbet på mottak. Jeg opplevde også at informantene hadde mye kompetanse og erfaringer med seg, til tross for kort erfaring på mottak.

5.2.3.1 Kort presentasjon av informantene

Alle informantene i denne studien er kvinner. Informantene har varierende arbeidserfaring og fagbakgrunn. Enkelte informanter er relativt nyutdannede, mens andre informanter har lengre arbeidserfaring fra andre arbeidsplasser før de startet å jobbe på mottak. De av informantene med egen erfaring som flyktning har perspektiver som skiller seg fra de som er født og oppvokst i Norge. Anonymiteten til informantene i denne studien blir ivaretatt ved at de har fått fiktive navn og det presenteres ikke hvilket mottak de jobber ved.

5.2.3.2 Et kritisk blikk på eget utvalg

Det kan diskuteres om den ensidige presentasjonen knyttet til kjønn kan virke begrensede for denne studien. Et mer variert kjønnsutvalg i studien, kunne potensielt bidratt til andre synspunkter en det som ble delt av mine kvinnelige informanter. Samtidig er det flere kvinner enn menn som jobber i omsorgsrelaterte yrker (Statistisk Sentralbyrå, 2017, 22. juni), og det er dermed ikke overraskende at utvalget består av kvinner. Det er videre en potensiell mangel at de ansatte i denne studien i utgangspunktet kun jobber på dagtid, og dermed har mindre kunnskap med det som foregår på mottaket på ettermiddagen og kvelden. Det kan diskuteres om de ansatte i denne studien har et begrenset innsyn i foreldrenes familieliv på mottak. Det er sannsynligvis de ansatte som jobber på kveldstid og i eventuelle helger som kommer tettere på foreldrene og deres familie. Det kan dermed stilles spørsmål om jeg har klart å få tak i de riktige enhetene for å belyse denne oppgavens problemstilling. Jacobsen (2021) fremhever at en må vurdere intervjupersonenes «*nærhet til det vi ønsker å belyse*» (Jacobsen, 2021, s. 188). De ansatte i denne studien er sannsynligvis ikke like tett på familiene som ansatte som jobber på kveld og/eller natt. Et bedre utvalg i denne studien ville derfor bestått av informanter med ulike arbeidsdager, for å kunne gi mer nyanserte fortellinger.

5.2.4 Gjennomføring av intervjuene

Alle intervjuene foregikk på Teams. Jeg valgte å bruke Teams som digital plattform da jeg har opplever at det er en typisk arbeidsplattform mange anvender i sin arbeidshverdag, og tenkte derfor det ville oppleves ryddig for informantene som ønsket å gjennomføre intervjuene i deres arbeidstid. Samtidig bruker jeg selv teams i egen arbeidssammenheng og det var dermed også en personlig preferanse for å sikre at jeg kjente til det digitale verktøyet jeg skulle bruke i intervjuene. Ved intervju av ansatte om deres arbeidsplass, er intervjupersonens arbeidsplass den mest naturlige settingen for intervjuet. Informantene satt på sine kontor under intervjuene, mens jeg satt hjemme. Forskningsintervjuet bør foregå i nøytrale omgivelser. Samtidig er ingen omgivelser helt nøytrale (Jacobsen, 2021, s. 121). Jeg anså det som mest hensiktsmessig å sitte hjemme der jeg var sikker på at det ikke ville være noen forstyrrelser. Jeg hadde en nøytral bakgrunn bak meg under intervjuene for å i minst mulig grad påvirke intervjuene.

Intervjuene ble gjennomført nærmest uten tekniske utfordringer, med unntak av det ene intervjuet med Anna, der hun ikke fikk koblet på sitt kamera. Vi forsøkte å få kamera i orden, men da vi ikke lyktes med det ble vi enige om å gjennomføre intervjuet uten at jeg så henne. Dette påvirket flyten i samtalen, da det eksempelvis var utfordrende å tyde når hun var ferdig med setningen eller om hun tok en liten tenkepause. Det resulterte dermed i at vi til tider avbrøt hverandre, og det kan tenkes at verdifull kunnskap falt vekk i disse tilfellene. Gjennom intervjuet så hun imidlertid mitt videobilde og jeg valgte å beholde det slik for å skape en mest mulig naturlig intervjuetting for Anna.

Ved alle intervjuene forøkte jeg å skape en god kontakt i forkant av intervjuet, for å sette gode rammer rundt intervjusituasjonen. Jeg introduserte meg selv på nytt, forteller igjen om studiens formål og forteller om hvordan intervjuet vil gjennomføres. Jeg informerte igjen om at jeg ønsket å ta taleopptak av intervjuet, og fikk bekreftet av informantene at dette var greit. Kvale & Brinkmann (2015) hevder at disse første minuttene som innleder til intervjuet, er av avgjørende karakter for intervjuet. Jeg reflekterer selv rundt hvordan den innledende samtalen før intervjuene potensielt er noe stivere i en digital setting, sammenlignet med der man møtes ansikt til ansikt. På bakgrunn av tidligere erfaring med fysiske intervjuer har jeg erfart at den småprat som gjerne finner sted på vei til informantens kontor eller i påvente av en kaffekopp, i stor grad skaper en mer avslappet intervjusituasjon enn det som er mulig over Teams. Det kan derfor antas at en fysisk gjennomførelse av intervjuene ville lagt til grunn en annen kontakt og stemning i intervjusituasjonen.

5.2.4.1 Lydopptak

Det ble tatt lydopptak av alle intervjuene, noe informantene samtykket til på forhånd med signert samtykkeskjema. Jeg dobbeltsjekkhet også med informantene i forkant av intervjuene om det var greit at det ble tatt lydopptak. Lydopptakene ble tatt gjennom Nettskjema sin diktafonløsning til telefon, som sikrer at lydopptakene ligger passordbeskyttet på datamaskin. Lydopptakene kunne ikke spilles av fra telefonen, noe som er med på å sikre informantenes personvern. Lydopptakene slettes fra Nettskjema når denne studien er levert og vurdert.

5.2.4.2 Tilpasning av intervjuguiden underveis

I løpet av de par siste intervjuene ble jeg interessert i å spørre informantene om hvilke erfaringer de har med hvordan foreldrenes parforhold utvikles under tiden de bor på mottak. De første informantene ble dermed ikke stilt spørsmål om dette i selve intervjuene, da det ikke var et tema inkludert i intervjuguiden ved tidspunktet for deres intervjuer. Jeg la det inn i intervjuguiden fra det tidspunktet. Jeg valgte også å sende en oppfølgende e-post til de informantene som ikke fikk spørsmål om relasjonen mellom foreldrene som par under sitt intervju, for å høre om de hadde noe de ønsket å dele om temaet. Noen av informantene kom med påfyllende informasjon som svar på denne e-posten og jeg la dette til slutt i det transkriberte dokumentet til de det gjaldt.

5.2.5 Selvsituering i intervjusettingen

Jeg vil her gjøre rede for min posisjonering til informantene under intervjuene. Det vil ikke være mulig å forholde seg helt nøytralt i intervjuer gjort i kvalitativ forskning, og det vil derfor være viktig at forsker redegjør for sin opplevelse av forskningsprosessen og sitt ståsted. Denne måten å plassere seg i forhold til forskningen kaller Neumann & Neumann (2012) for *selvsituering*. Uavhengig av området eller fenomenet som forskes på, vil forskerens sosiale posisjon og erfaringer påvirke intervjusituasjonen. Jeg vil alltid ha mine egne meninger, mitt kunnskapsgrunnlag, samt mine fordommer og erfaringer. Neumann & Neumann (2012) hevder at *noe* før-forståelse om feltet må forskeren ha for å kunne sortere dataen (s. 93). Det er derfor viktig å istedenfor å strekke seg etter å være så objektiv som mulig, og å heller være så bevisst som mulig på disse elementene i forskningsprosessen (Neumann & Neumann, 2012, s. 13-26).

Mine egne interesser og erfaringer med flyktning- og integreringsarbeid spilte en stor rolle i valg av hva jeg ville utforske. Samtidig ønsket jeg ikke at min arbeidserfaring skulle påvirke

datainnsamlingen i for stor grad. Ved et av de første intervjuene nevnte jeg for informanten at jeg selv jobber med kommunalt flyktningarbeid i NAV, og opplevde at dette påvirket hva informanten valgte å dele i resten av intervjuet etter dette ble nevnt. Utsagn som «*det vet jo du sikkert*» ble eksempelvis nevnt ved enkelte temaer, noe som kan virke begrensende på datamaterialet. At begreper som er kjent innenfor fagfeltet ikke forklares eller fortelles om på samme måte som en ville gjort til en utenforstående, kan ha innskrenket datamaterialet noe. Samtidig oppfordret jeg vedkommende til å dele hva hun legger i de ulike begrepene, for å ikke la min oppfatning av begreper og fenomener styre funnene. Etter dette intervjuet valgte jeg bevisst å ikke nevne min kjennskap til feltet og opplevde at informantene da delte mer når jeg inntok en mer undrende- og ikke-vitende posisjon. En slik *bevisst naivitet*, beskriver Kvale & Brinkmann (2015) at kan åpne opp for utvidede refleksjoner og beskrivelser i intervjuene.

5.2.6 Transkribering og bearbeiding av rådata

Jeg transkriberte intervjuene kort tid etter hvert intervju, og da gjerne samme dag. Ved å gjøre dette blir det kort tid mellom intervjuet og transkriberingen, og refleksjoner kan da oppstå med intervjuet friskt i minne. Da jeg brukte diktafonløsningen til Nettskjema kunne lydopptakene transkriberes via dataprogram, men jeg valgte å transkribere de manuelt selv. Ved å selv skrive ned ord for ord fra hvert intervju fikk jeg bearbeidet datamaterialet allerede da, og det fungerte som en god forberedelse til analysen. Særlig nyttig var transkriberingen av de første intervjuene, der jeg fikk god innsikt i min egen intervjuerstil og ut ifra dette kunne tilpasse meg til de etterfølgende intervjuene dersom jeg så at jeg eksempelvis burde omformulere enkelte spørsmål. Kvale & Brinkmann (2015) fremhever dette som en av styrkene ved å transkribere selv.

Å transkribere dreier seg om å transformere datamaterialet i studien fra talespråk til skriftspråk. I transkriberingen av data fra lydopptak går flere elementer tapt, blant annet informantenes tilstedeværelse, deres kroppsspråk og stemmeleie (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 205). Der jeg anså det som relevant å merke meg informantenes opplevde stemningsleie og engasjement, noterte jeg meg dette i marginen av det transkriberte dokumentet. Informantene i studien har ulike dialekter. Alle intervjuene ble transkribert til bokmål både for bedre flyt i oppgavens presentasjon av funn, og for anonymisering av informantene. I tillegg ble pause- og tenkeord som «*eeh*»/ «*hmm*» ikke skrevet ned i transkriberingen med mindre jeg anså det som sentralt i informantenes fortellinger.

5.2.7 Oppbevaring og anonymisering av data

Forskningsdokumenter skal lagres forsvarlig. Av hensyn til å ivareta informantenes identitet valgte jeg å anonymisere forskningsdataene underveis. En anonymisering av dataen dreier seg om at det som presenteres i dataen ikke kan bli sporet tilbake til informanten (Haugen & Skilbrei, 2021, s. 38-39). Av slike hensyn ble derfor identifiserende deler av intervjuene ikke skrevet i transkripsjonen. Der informanter for eksempel nevner bynavn eller navn på mottak, ble dette heller skrevet som (STEDSNAVN) eller (MOTTAK). Dette gjorde jeg for å sikre konfidensialiteten til informantene i studien, da de heller ikke skal kunne gjenkjennes i det transkriberte dokumentet (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 213).

Samtidig vil det Haugen & Skilbrei (2021) kaller for *bakveisidentifisering*, være vanskelig å unngå i kvalitative studier. I kvalitative intervjuer forteller informantene gjerne om unike erfaringer og sitt ståsted tilknyttet fenomenet man forsker på, og det vil derfor ofte være fare for at kombinasjonen av dataen vil kunne identifisere vedkommende i forhold til deres kollegaer for eksempel. Hvordan informantene er blitt rekruttert til studien påvirker dermed hvem de er anonyme for. Eksempelvis ble noen av informantene i denne studien rekruttert via deres kollega gjennom en snøball-effekt (Tjønndal & Fylling, 2021, s. 69) og ettersom disse kollegaene vet at hverandre har deltatt i studien, vil de kunne identifisere hverandre til en viss grad basert på hva de vet om hverandre. Haugen & Skilbrei (2021) hevder derfor at en fullstendig anonymisering av kvalitative data vil gjøre at mye av dataen mister sin verdi. Helheten av informasjonen som gis i oppgaven må derfor vurderes i henhold til hva som er avgjørende for analysen av oppgaven. Deler av datamaterialet som potensielt kan bakveisidentifiseres og som ikke er viktig for studiens analyse og funn, blir ikke presentert. I fremstillingen av dataen presenteres heller ikke hvilke informanter som er kollegaer, for å anonymisere de for hverandre så godt det lar seg gjøre. Denne prosessen er et godt eksempel på at en anonymisering av data heller dreier seg om grader av anonymisering, enn noe man gjør eller ikke gjør (Haugen & Skilbrei, 2021, s. 41).

Ettersom alle intervjuene ble gjennomført digitalt, ble som nevnt samtykkeskjema også underskrevet digitalt av informantene via en digital signeringsportal. Ved hjelp av denne digitale signeringsportalen fikk jeg innhentet informantenes samtykke, som der ble lagret som Signatur 1, Signatur 2 og så videre. Etter en måneds tid ble de signerte samtykkeskjemaene slettet fra signeringsportalen. Dette ivaretar informantenes personvern, da de signerte dokumentene ikke lenger kan hentes fra nett. For å selv ta vare på de signerte dokumentene lagret jeg disse i UiA sin

passordbeskyttede lagringssky. Ettersom lagring av personopplysninger ikke skal lagres over lengre perioder enn det er nødvendig vil de signerte dokumentene slettes fra skyen når denne studien er levert og vurdert. De transkriberte intervjuene er også oppbevart i UiA sin lagringssky bak passord. Intervjuene er også anonymisert ved å ikke inneholde noe personidentifiserende elementer. Hvert transkriberte intervju ble lagret med kodenavn, eksempelvis Informant BLÅ/ROSA/GUL, for å ivareta en anonymisert lagring av de transkriberte dokumentene.

5.3 Analytisk tilnærming

Her beskriver jeg den analytiske tilnærmingen jeg har valgt for analysering av dataen fra intervjuene. Jeg har benyttet meg av en tematisk analyse av denne studiens datamateriale, som dreier seg om å se etter temaer eller kategorier med sentrale fellestrekk. Det er en måte å sortere og få orden i datamaterialet for å kunne se sammenhenger og dermed kunne bidra til å besvare oppgavens problemstilling (Braun & Clarke, 2022). Nedenfor beskriver jeg steg for steg hva som er gjort i mitt arbeid med analysen.

5.3.1 Tematisk analyse

Det finnes ulike måter å foreta en tematisk analyse på. Jeg har valgt å ta utgangspunkt i Braun & Clarke (2022) sin *refleksive tematiske analyse*. Refleksiv tematisk analyse innebærer at forskeren er reflektert og kritisk ovenfor sitt datamateriale og bearbeidingen av det. Innenfor refleksiv tematisk analyse er det igjen ulike måter å gjøre analysen på. Denne analysetilnærmingens fleksibilitet forutsetter at forskeren er bevisst og kritisk til hvordan vedkommende tilnærmer seg datamaterialet. Braun & Clarke (2022) fremhever at den refleksive tematiske analyseformen ikke består av en utelukkende form for tilnærming, men at tilnærmingen til dataen heller inngår i et spenningsfelt. Blant annet vil noen analyser være mer *induktive* og dermed drevet av det innsamlede datamaterialet, sammenlignet med *deduktive* tilnærminger som er mer teoridrevne (Braun & Clarke, 2006, s. 83-84). En refleksiv tematisk analyse vil dermed ikke omfatte ufravikelige regler i prosessen, men heller tydelige retningslinjer for analysen (Braun & Clarke, 2022, s. 4-10).

Fleksibiliteten i den tematiske analysen har vært nyttig i min studie, da jeg har benyttet meg av en til dels teoridreven (deduktiv) analysetilnærming, men også nokså teoriuavhengig (induktiv). Jeg startet i utgangspunktet med noen teorier i bakhånd og utformet blant annet intervjuguiden min på bakgrunn av dette. Analysen av det innsamlede datamaterialet var dermed preget av denne teorien. Samtidig

fant jeg underveis i gjennomgangen og analysen av min data at enkelte av teoriene jeg trodde jeg ville anvende ikke var like relevant, og jeg ble dermed interessert i andre teoretiske perspektiver for å belyse studiens problemstilling. Funnene har dermed også formet grunnlaget for noe av teorivalget. Det er i refleksiv tematisk analyse ikke så viktig å enten drive induktiv eller deduktiv analyse, og analysen kan derfor ha elementer fra begge disse tilnærmingene. Det viktigste er hvorvidt analysetilnærmingen passer formålet med studien og bidrar til å svare på problemstillingen (Braun & Clarke, 2022). Denne analysetilnærmingen har derfor passet godt til min analyse av mitt datamateriale da jeg har beveget meg noe frem og tilbake mellom teori og empiri.

5.3.2 Analyseprosessen

Braun & Clarke (2022) presenterer ulike faser i den refleksive tematiske analysen. Begrepet *faser* brukes framfor *steg*, da steg kan betegnes som deler av en lineær prosess. I tematisk analyse befinner forskeren seg imidlertid til tider i bevegelse mellom de ulike fasene der eksempelvis nye temaer kan oppstå underveis i analysen, som gjør at forskeren da må se på sitt datamateriale på en ny måte. Første fase består av å gjøre seg kjent med sitt datamateriale). Som jeg gjorde rede for i transkriberingen av intervjuene, gjennomførte jeg transkriberingen så fort som mulig etter intervjuene ble gjennomført. Jeg skrev ut hvert transkriberte intervju og leste gjennom disse, og skrev notater eller merket meg sentrale og interessante punkter i mitt datamateriale. På denne måten ble jeg svært godt kjent med innholdet i de transkriberte intervjuene. Deretter kom jeg i gang med koding av data, som er neste fase i denne analysetilnærmingen (Braun & Clarke, 2022).

5.3.2.1 Koding og kategorisering av data

Å kode vil si å utvikle koder eller kategorier som presenterer spesifikke deler av studiens datamateriale. Denne prosessen hjelper forskeren å fremheve viktige poeng i datamaterialet sitt (Johannessen, 2018), og kodene som utformes beskriver Braun & Clarke (2022) som den refleksive tematiske analysens byggesteiner. Jeg benyttet meg i stor grad av fargesortering med bruk av markeringstusj og notater i margin av det transkriberte dokumentet. Jeg vurderte det som mest hensiktsmessig å skrive ut alt datamaterialet og markere for hånd, da det krever en mer bevisst sortering enn ved å fargekode det i eksempelvis Word. Til å begynne med hadde jeg tre hovedkategorier underordnet studiens overordnede problemstilling, og brukte disse hovedtemaene til første kategorisering av datamaterialet. Disse temaene var følgende: *å være beboer på mottak, foreldreskap på mottak og omgivelsenes påvirkning*.

Jeg sorterte dermed ut det jeg anså som relevant for oppgaven innunder disse tre kategoriene. Disse temaene favner nokså bredt, gjorde det at de første fasene i analyseprosessen var svært åpne, noe Braun & Clarke (2022) anser som hensiktsmessig i starten av analysen. Deretter så jeg etter sammenhenger og sentrale undertemaer som passet under hver av disse tre hovedtemaene, og snevret dermed analysen nærmere konkrete undertemaer underveis. Eksempelvis under hovedtemaet *foreldreskap på mottak*, ble etter hvert undertemaer som *foreldrenes styrker*, *familiodynamikk*, *parforhold* til under neste runde med koding. Slike prosesser beskriver hvordan koding er en prosess under konstant utvikling, og at kategoriseringen av datasettet dermed også kan endres underveis. Braun & Clarke (2022) presiserer at dette er en god praksis innenfor denne typen analyse, da den første kodingen naturligvis vil være mindre nyansert enn de som utvikles underveis.

Jeg vil nevne en bemerkning jeg har gjort meg nå som jeg er ferdig med denne oppgavens analyseprosess. Underveis i analysen tok jeg ofte meg selv i å forsøke å presentere alt som ble nevnt av de ansatte i studien. Jeg utarbeidet derfor svært mange temaer jeg først tenkte var viktig for å belyse helheten i datamaterialet mitt. Imidlertid er man ikke i tematisk analyse opptatt av alt som ble sagt i intervjuene, men om hvilke temaer som kan tjene til å belyse studiens formål (Braun & Clarke, 2006). I prosessen ble dermed flere av kategoriene vurdert som ikke relevante og ble derfor sortert ut. Ettersom dette imidlertid kan beskrives som det Johannessen (2018) beskriver som *potensielt relevante data* (s. 287), beholdt jeg disse i et eget dokument som jeg har sett tilbake på for å sørge for at potensielt sentrale deler av intervjuene ikke gikk tapt.

Underveis i fargekodingen ble det tydelig at mange av temaene overlappet hverandre, og at enkelte temaer måtte deles opp i ytterligere undertemaer. Enkelte temaer jeg i utgangspunktet tenkte å ha med i studien, måtte også kuttes ut på bakgrunn av lite informasjon fra informantene eller lite relevans for oppgaven. Det har derfor blitt flere runder med koding for å ende opp med temaene som vil presenteres i neste kapittel. Dette er en sentral del av fjerde fasen i Braun & Clarke (2022) sin refleksive tematiske analyseform. Som tidligere beskrevet oppdaget jeg underveis i analysen nye teorier som kunne være med på å belyse oppgavens formål. Dette bidro til at jeg igjen omorganiserte oppgavens inndeling av temaer og formuleringen av underproblemstillinger. Datamaterialet har dermed gått gjennom flere prosesser med refleksjon og kategorisering, for å til slutt ende med den inndelingen som står i dag.

5.3.2.2 *Forskerens selvposisjonering til teori og analyse*

Den refleksive tematiske analysetilnærmingen forutsetter at forskeren reflekterer rundt hvordan ens ståsted kan påvirke analysearbeidet. Forskerens sosiodemografiske posisjon tilknyttet eksempelvis rase, kultur, religion, kjønn og alder vil forme forskningsarbeidet. I tillegg vil forskerens relasjon til temaet som undersøkes også kunne påvirke forskerens sorteringsarbeid i analyseprosessen (Braun & Clarke, 2022, s. 15-18). Eksempelvis vil min egen arbeidserfaring på flyktning- og integreringsfeltet spille en rolle i måten jeg leser og sorterer dataen for studien.

5.4 Studiens styrker og begrensninger

Jeg vil her drøfte studien i lys av dens styrker og begrensninger. Denne studien om foreldre på asylmottak består av ansattes synspunkter og erfaringer, og ikke foreldre på mottak sine egne levde erfaringer og tanker om temaet. Dette kan beskrives som en av studiens begrensninger, da det kun er foreldrene selv som kan fortelle om hvordan det oppleves å bo på mottak som forelder. Samtidig forteller de ansatte om mange ulike erfaringer og synspunkter som er med på å belyse deler av foreldrenes tilværelse på mottak, og bidrar dermed med verdifull informasjon som svarer til studiens formål.

At alle intervjuene ble gjennomført digitalt har sine begrensninger. Fysiske intervjuer der informant og forsker møtes ansikt-til-ansikt har tydelige styrker framfor digitale intervjuer slik denne studien baserer seg på. Det er i ansikt-til-ansikt-kommunikasjon at en kan fange opp toneleie, kroppsspråk og ansiktsuttrykk, i tillegg til at både intervjuer og intervjuperson kan gi rask respons. (Jacobsen, 2021, s. 118). Det digitale intervjuet har dermed dårligere forutsetninger for å skape en god og jevn flyt i intervjusamtalen (Tjønndal & Fylling, 2021, s. 47). Samtidig kan intervjuer over kanaler slik som Zoom og Teams, der man kan se hverandre via kamera, regnes som at man ikke mister all den verdifulle informasjonen som eksempelvis ville forsvunnet over telefonintervjuer uten kamera (Jacobsen, 2021, 118).

Samtidig gjorde de digitale intervjuene det mulig å intervjuer ansatte ved mottak i flere deler av landet. Dersom jeg skulle gjennomført fysiske intervjuer, ville studien blitt begrenset til Agder-regionen og omegn. I tillegg til dette ville studien sannsynligvis da ville hatt færre informanter, da det var utfordrende nok å få kontakt med tilstrekkelig med informanter ved henvendelser til asylmottak i hele landet. Digital gjennomføring av intervjuene er dermed en stor styrke, da det har bidratt til flere ansattes nyanserte bidrag til studien.

5.5 Studiens reliabilitet og validitet

Under dette delkapittelet diskuterer jeg denne studiens kvalitet, der forskningens reliabilitet og validitet drøftes. *Reliabilitet* dreier seg om studiens troverdighet. I vurderingen av intervjuenes reliabilitet dreier det seg om hvorvidt intervjuene er presise nok til at informantene har lik forståelse av spørsmålene som stilles. Spørsmålene intervjueren stiller skal i utgangspunktet kunne bli stilt av andre forskere og likevel komme frem til liknende funn dersom spørsmålene er presise nok. Presise spørsmål sørger for at datainnsamlingen fra de ulike informantene ikke blir for preget av den som intervjuer og gjør at funnene kan sammenlignes (Krumsvik, 2013, s- 132-133). Jeg arbeidet derfor bevisst med både utformingen og selve gjennomføringen av intervjuguiden i praksis. Samtidig vil ikke semistrukturerte intervjuer ha nøyaktig lik rekkefølge eller formulering av spørsmål, der hensikten med denne intervjuformen er å kunne fleksibelt bevege seg gjennom intervjuguiden tilpasset hvert enkelt intervju. Samtidig sørget intervjuguiden for at intervjuene jeg gjennomførte hadde en relativt lik struktur og utførelse.

I kvalitative studier er det med hensyn til studiens reliabilitet, viktig at forskeren er transparent om hva som er gjort i gjennomføringen av studien og de valgene som er tatt underveis (Krumsvik, 2013, s. 158). Jeg har gjennom dette metodekapittelet detaljert gjort rede for forskningsprosessen og de valgene og refleksjonene som er blitt gjort underveis, som er med på å styrke studiens reliabilitet.

Studios *validitet* dreier seg i hovedsak om studien har undersøkt det den var ment å undersøke, og i hvilken grad funnene som er gjort har overføringsverdi (Krumsvik, 2013). Et annet viktig aspekt ved forskningens validitet er hvorvidt de presenterte funnene samsvarer med virkeligheten (Kvale & Brinkmann, 2015). Jeg er i denne studien interessert i hvordan det kan oppleves for foreldre å leve livet sitt på mottak, og har gått veien gjennom de ansattes erfaringer for å fange opp deres synspunkter om dette. Sentralt i vurderingen av denne studiens validitet er dermed hvorvidt de ansattes fortellinger er sanne. Ettersom at studien består av de ansattes synspunkter og fortolkninger av foreldrenes situasjon, er det ingen garanti for at det er slik foreldrene selv opplever sin situasjon. Samtidig så forteller de ulike ansatte om flere like erfaringer og synspunkter tilknyttet de ulike temaene, som kan tolkes som at de i stor grad er basert på virkeligheten på mottak.

At de ansatte forteller om tilnærmet like erfaringer av samme fenomen, illustrerer også et annet aspekt ved validitetsvurderingen av studien; om funnene i studien kan overføres til andre sosiale settinger. Dette dreier seg om studiens overføringsverdi (Krumsvik, 2013, s. 152). Kvalitative forskningsintervju kan kritiseres for å bestå av for få informanter til å kunne generalisere de funnen som blir gjort (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 289-290). Til tross for denne typen kritikk rettet mot kvalitativ forskning, vil jeg argumentere for at denne studien har en viss overføringsverdi. De ansatte i denne studien jobber ved ulike mottak i ulike kommuner, som ville gjort det mulig å fange opp variasjoner basert på arbeidsplass og geografisk plassering. Da de ansatte beskriver nokså like erfaringer og synspunkter tilknyttet foreldrerollen på asylmottak, er det derfor sannsynlig at de ansattes fortellinger er overførbare til andre ansattes synspunkter om samme tema. I tillegg samsvarer de ansattes beskrivelser med flere tidligere studier på feltet, noe som igjen styrker denne studiens overføringsverdi. Videre er det sentralt i en studies validitet hvorvidt forskeren selv stiller seg kritisk ovenfor ens egne fortolkninger og posisjon til funnene (Krumsvik, 2013). Studiens validitet kan med det måles ut fra hvor mye jeg som forsker har hatt innvirkning på funnene som er gjort (Kvale & Brinkmann, 2015).

5.6 Forskningsetiske overveielser

Forskningsetikk er viktig i alle deler av forskningsprosessen, fra start til slutt. I kvalitative forskningsmetoder foregår gjerne forskningen i interaksjon med de deltakerne som er gjenstand for studien. Forskning som omhandler mennesker og baserer seg på menneskers fortellinger, forutsetter at gjennomførelsen av studien er etisk forsvarlig (Haugen & Skilbrei, 2021, s. 15-27).

En etisk gjennomførelse av kvalitative intervjuer innebærer blant annet å være oppmerksomt til stede i intervjusettingen. Det innebærer blant annet å aktivt tolke informantenes ord og kroppsspråk gjennom hele intervjuet, i tillegg til å være bevisst hvilket kroppsspråk jeg selv bringer med i samtalen (Neumann & Neumann, 2012, s. 71-72). At alle intervjuene foregikk digitalt over Teams gjør det imidlertid vanskeligere å fange opp signaler som man ellers kanskje oppdager i en fysisk intervjusituasjon. Særlig vil den mellommenneskelige interaksjonen i intervjusituasjonen være preget av intervjusettingen (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 49). Det kan antas at fysiske intervjuer med de samme informantene vil kunne skapt et annet samspill og dynamikk, der det er større muligheter for å tilpasse intervjuet til de tegnene informanten gir og dermed skape en trygg og god intervjusetting.

Videre er det viktig at informantene som deltar i studien har gitt et *informert samtykke* før intervjuene gjennomføres. Et informert samtykke dreier seg om at informanten får informasjon om studiens formål og hvordan intervjuene vil foregå, og informantens rett til å trekke seg fra studien når som helst (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 104-105). Informantene som vil delta i studien skal på ingen måte føle seg presset til å delta, og kan fritt velge å trekke seg eller endre sine uttalelser. Ettersom forskning med mennesker involvert i stor grad baserer seg på trygghet og tillit, kan det informerte samtykke beskrives som en hjørnestein innenfor forskningsetikk (Haugen & Skilbrei, 2021, s. 53). Denne studiens informanter ble tilsendt et informasjonsskriv og samtykkeerklæring via en digital signeringsplattform, med informasjon om studien og deres personvern som informanter. På denne måten ble informantenes samtykke innhentet, og de fikk god informasjon om studien i forkant.

6 Presentasjon av funn, analyse og drøfting

I denne delen av oppgaven analyseres dataen innhentet fra intervjuene. Funnene drøftes i lys av tidligere forskning på feltet og studiens teoretiske rammeverk. Bronfenbrenners (1979) bioøkologiske modell danner i stor grad rammeverket for hvilke settinger i foreldrenes liv presenteres og diskuteres. Goffmans (1992/1959, 1961) rolle- og institusjonsteori og resiliensteori (Borge, 2018; Varvin, 2015) bidrar til å kaste lys over hvordan de ansatte oppfatter foreldres situasjon på asylmottak. De tre underproblemstillingene jeg har utarbeidet for oppgaven vil være utgangspunkt for presentasjon av funn, analyse og drøfting.

I første delkapittel presenterer og diskuterer jeg de ansattes tanker om hvordan de oppfatter tilværelsen som forelder på asylmottak, og besvarer med det den første underproblemstillingen: *På hvilke måter opplever de ansatte at det å bo på asylmottak preger foreldreskapet?* Her diskuterer jeg foreldreskapets betingelser i konteksten av asylmottaket, og hvordan de ansatte vurderer at det preger foreldrene på mottak. Også her er Bronfenbrenner (1979) gjeldende som bakteppe for hva som trekkes frem i foreldrenes betingelser. Resiliensteori (Varvin, 2015; Borge, 2018) og Goffman (1992/1959) sin rolleteori fungerer som det teoretiske rammeverket for denne delen av oppgaven.

Det andre delkapittelet er knyttet til det andre forskningsspørsmålet: *Hvilke styrker og begrensninger viser seg i foreldrene og deres omgivelser på asylmottaket?* Som referanseramme for diskusjon av funnene i dette delkapittelet er Bronfenbrenner (1979) sin modell viktig for å fremheve de ulike delene av foreldrenes omgivelser og samspillet mellom dem. Som analytisk verktøy anvendes Goffman (1959/1992, 1961) sin rolle- og institusjonsteori for å kaste lys over foreldrerollen på asylmottak. Tilknyttet styrker i foreldrene og deres omgivelser er også resiliensteori (Varvin, 2015; Borge, 2018) sentral.

Tredje problemstilling og innholdet i tredje underkapittel er: *Hvilke muligheter har foreldre på asylmottak for å skape et hjem for seg og sin familie?* Jeg undersøker her foreldrenes mulighet til å skape et hjem på mottak for sin familie, og hvilke muligheter de ansatte tenker at foreldrene har til nettopp dette. Funnene under dette kapitlet handler mye om de fysiske og sosiale omgivelsene på asylmottak. Bronfenbrenner (1979) sin bioøkologiske modell brukes her for å fremheve foreldrenes omgivelser. Goffmans (1961) teori om totale institusjoner brukes aktivt her for å kaste et teoretisk og analytisk blikk over de ansattes beskrivelser av omgivelsenes innvirkning på opplevelsen av et hjem på mottak.

6.1 Foreldreskapets betingelser på asylmottak

Det å bo på mottak kan i stor grad prege familielivet og foreldres muligheter til å være den omsorgspersonen de ønsker å være (Seeberg et al., 2006; Vervliet et al., 2014; Barghadouch et al., 2022; Lietaert et al., 2020). Det stilles ulike forventninger til foreldreskapet i ulike kontekster og i ulike samfunn (Vasset & Vasset, 2023; Berg & Peltola, 2015; Tembo & Studsrød, 2017), og flyktninger har ofte vokst opp i andre familietradisjoner- og verdier enn det som er normativt gjeldende i Norge. Motsetninger mellom ulike familietradisjoner i hjemland og i Norge, kan oppleves som overveldende og utfordrende for foreldre å navigere seg gjennom (Tembo & Studsrød, 2017).

Studiens funn viser at ansatte på mottak opplever at foreldre på mottak klarer seg godt, til tross for deres utfordrende livssituasjon. Foreldrene viser høy grad av resiliens, og har ulike måter å håndtere mottakstilværelsen på. Ventetiden beskrives av samtlige informanter som det mest utfordrende ved livet på mottak. Videre viser denne studiens funn at foreldrehverdagen på mottak i stor grad varierer på bakgrunn av familienes asylsøknad og beskyttelse. Fordrevne fra Ukraina har for eksempel ikke samme opplæringstilbud som de andre flyktningene har. Foreldreskapets betingelser på mottak er dermed i stor grad preget av hvilken beskyttelse de har, samt hvilke ressurser foreldrene har i seg selv og omgivelsene rundt.

6.1.1 «Det går greit»

I likhet med tidligere studier (Seeberg et al., 2006; Barghadouch et al., 2022; Lietaert et al., 2020) forteller de ansatte i min studie at foreldrene håndterer utfordringene i mottakshverdagen på ulike vis. Flere av de ansatte intervjuet i denne studien mener at det ser ut til at det går relativt bra med familiene på mottak. Ved spørsmål fra de ansatte om foreldrene behøver noe hjelp eller ønsker å snakke om noe, så sier de at de ikke har behov for det. Johanne tolker foreldrene på denne måten:

Jeg har snakket med noen, og svarene jeg ofte får da er jo «det går greit», og jeg tenker jo det at i ordet greit så ligger det at liksom «vi klarer det, men det er krevende»

Johanne beskriver at hun er av forståelsen at foreldrene på asylmottak viser høy grad av resiliens (Varvin, 2015; Borge; 2018). Til tross for en krevende hverdag, håndterer foreldrene det så godt de kan med de forutsetningene de har. Det er imidlertid viktig å bemerke her at dette er Johannes egen

tolkning, og ikke noe foreldrene har fortalt henne. Johanne gjør dermed en andregrads fortolkning av foreldrenes situasjon, som vil si at hun fortolker deres situasjon i lys av den konteksten de lever i (Tangen, 2010, s. 211-213). Min fortolkning av Johannes utsagn igjen er at Johanne observerer i sin rolle som ansatt at foreldrehverdagen på mottak er krevende, og tar derfor denne konteksten i betraktning når foreldrene forteller at «det går greit». Dette funnet må leses med utgangspunkt i at det her foreligger flere grader av fortolkning. Det er ikke nødvendigvis slik at beboerne selv ville sagt seg enig i dette, ettersom funnet er basert på både min og Johannes fortolkning.

6.1.1.1 Ulike mestringsstrategier

Litteratur om resiliens beskriver blant annet hvordan flyktninger har en særlig evne til å mestre vanskelige levetilstander (Varvin, 2015). I mitt empiriske materiale kommer det frem ulike mestringsstrategier blant foreldrene på asylmottak. Martine har ansvar for barnefamilier ved hennes mottak og forteller om ulike mestringsstrategier blant foreldrene:

Det er noen som kanskje lukker seg litt mer inne. Og det tenker jeg jo og er forståelig. Det kan jo være en reaksjon på bare det å bo på mottak. Jeg kan se for meg at jeg ville gjort det selv, men det er jo ikke godt å si. Det kan jo være at enten, så tenker jeg det kan være naturlig å 1) søke støtte i andre, eller 2) å trekke seg tilbake. Og at begge to er like normalt. Og det er sånn det ser ut og.

Martine sine refleksjoner og observasjoner av foreldre på hennes mottak beskriver ulike måter å håndtere livet på mottak på. Noen velger å trekke seg vekk fra andre i omgivelsene, mens andre søker støtte i andre. At enkelte velger å søke støtte i andre, samsvarer med tidligere forskning (Abraham et al., 2018; Vervliet et al., 2014), som blant annet viser at det å forme støttende relasjoner med andre i liknende situasjon er svært verdifullt for å mestre sin situasjon. I tillegg hevder Bø (2011) hvordan slik opplevelse av støtte er viktig for foreldres opplevelse av egne foreldrevilkår. Samtidig kan det å bo på asylmottak oppleves som et liv preget av støy og mennesker rundt en til enhver tid, og et ønske om å trekke seg tilbake er også en naturlig reaksjon. Muligheten til å trekke seg tilbake fra *fasadeområdet* der andre befinner seg og bak *kulissene* er imidlertid begrenset på mottak (Goffman, 1992/1959; Barghadouch et al., 2022).

6.1.2 Foreldrehverdagen på mottak

I likhet med Seeberg et al. (2006) sine funn, fant jeg i min undersøkelse at foreldre finner hverdagen på asylmottak som utfordrende, blant annet i forhold til muligheten for å skape en form for struktur i sin egen og barnas hverdag. Flere ansatte opplever hverdagen på mottak som ganske passiv. Johanne, som er barnefaglig ansvarlig på mottaket der hun jobber, beskriver en typisk hverdag for foreldrene på mottak slik:

Jeg vil tro at en vanlig familie med skolebarn, er jo på en måte det å stå opp om morgenen og få barna av gårde, også kanskje de skal inn på noen bousingssamtaler, så har de time om de nede hos en kollega. Så er det kanskje informasjonsprogram den dagen, en av modulene de skal gjennom, så skal de på det, kanskje det er noe møte med skolen (...). Men noen dager kan jeg se for meg er helt blanke, ikke sant, helt stille, det er ikke noe plan om noe. Du har på en måte leiligheten din, du kan gå i gangene, kanskje du har blitt kjent med naboen din.

Johanne forteller at noen dager kan bestå av ulike avtaler foreldrene må møte opp på, men også til tider være helt uten innhold. Særlig fremheves hvordan foreldrene med kollektiv beskyttelse i grunn har tomme dager når barna er på skolen eller i barnehage, i motsetning til foreldre fra andre land som har asylnorsk og samfunnskunnskap og mer opplegg å gå til. Foreldrehverdagen på mottak vil bli preget av om de har barn i barnehagealder, og om de har fått plass i barnehagen. Barnehageplass for barn i asylmottak er ingen selvfølge, men noe kommunene kan tilby ved kapasitet til det (Utlendingsdirektoratet, u.å.-b). Kommunene hvor mottakene i denne studien holdt til, hadde noe varierende tilbud for barn i barnehagealder. Noen av kommunene gir barnehageplass til alle barn over 3 år, men ikke for de minste. Ved andre plasser får ikke barna med kollektiv beskyttelse barnehageplass, og andre steder er det ingen av barna i barnehagealder som får det. Som tidligere beskrevet, tilbyr heller ikke alle mottak tilbud om norsk- og samfunnskunnskap for de med kollektiv beskyttelse da de ikke har samme rett og plikt som beboere med andre oppholdstillatelse (Integreringsloven, 2020, §37d). Anna er miljøarbeider på mottaket hun jobber ved, og forteller følgende:

De som kommer fra Syria og andre land (enn Ukraina), de har asylnorsk, de har skole, de kan gå ut og begynne prosessen. Foreldrene fra Ukraina.. De har på en måte ikke noe å gjøre (...). Så det er litt annerledes for ukrainere enn for familier fra Syria, som mest sannsynligvis

får opphold og kan tenke på å begynne å etablere seg i Norge og se fremover (...). De med kollektiv beskyttelse får ikke samme garanti.

Anna forteller dermed om en særlig passiv tilværelse for de fordrevne fra Ukraina. Hun beskriver også hvordan hverdagen på asylmottak varierer på bakgrunn av hvilken beskyttelse de har. Det vil dermed være ulike forutsetninger for foreldre på mottak i utøvelsen av sin foreldrerolle basert på hvor de har flyktet fra. Dette funnet samsvarer med funn gjort i Hernes et al. (2023) sin studie om ukrainske fordrevne i Norge, der ukrainere på mottak etterspør en form for språkopplæring i tiden på mottak. Denne hverdagen for ukrainere på mottak beskrives i både denne og Hernes et al. (2023) sin studie. En slik passiv og lite innholdsrik hverdag vil potensielt fungere lite integrerende med hensyn til språk og deltakelse i det norske samfunnet, i tillegg til å også potensielt oppleves som ren oppbevaring (Sollund, 1996).

6.1.2.1 Tilbud på mottak sett i lys av integreringspolitiske føringer

Ulikhetene mellom ukrainere- og ikke ukraineres hverdag på mottak må ses i lys av dagens integreringspolitikk. Politikken som føres fra tid til annen vil på flere måter påvirke foreldrenes situasjon på mottak. Ingeborg forteller for eksempel om mulige endringer i tilbudet som gis på mottak for ukrainere som per i dag blant annet ikke har asylnorsk. Hun forteller følgende:

Jeg vet at UDI nå jobber med å få et lignende opplegg for de fra Ukraina og, for de sitter jo veldig lenge her og ikke har noe å gjøre. Så det er jo noen som har bodd her siden august og ikke har noe opplegg (...). Det kan hende dette endrer seg til neste år for da vet jeg at regjeringen og UDI jobber med å få startet dette integreringsopplegget litt tidligere da, så vi får se.

Ingeborg forteller at det kanskje vil bli mer tilbud for også ukrainere på mottak, med et ønske fra UDI om å få i gang integreringsprosessen tidligere på mottak for ukrainske fordrevne. Da ukrainere ikke har rett og plikt til norsk- og samfunnsfagopplæring (Integreringsloven, 2020, 37, bokstav d), tolker jeg det som at det er varianter av dette som Ingeborg snakker om. At det nå arbeides for å øke ukraineres tilbud om eksempelvis norsk- og samfunnsfag, er et eksempel på hvordan integreringspolitikken og mottakstilbud justeres i takt med flyktningssituasjonen. Da Norge først tok imot flyktinger fra Ukraina i 2022, var hovedprioriteten å få huset de som kom og det ble dermed tatt i bruk alternative innkvarteringstilbud. Det som var tenkt å fungere som midlertidige

innkvarteringsløsninger, er imidlertid preget av en fremdeles pågående krise som ikke ser ut til å ende med det første. Regjeringen gjør dermed tilpasninger for å integrere ukrainere i noe større grad enn de gjorde tidligere (Meld. St. 17 (2023-2024)). Samtidig vil aktivitetene på mottak også speiles av andre integreringspolitiske føringer. I tidligere offentlige utredninger er det blant annet presisert at det skal ikke være aktivitetene eller tilbudet på mottak som motiverer mennesker til å søke asyl i Norge (NOU 2011:10). De tilbud eller aktiviteter som tilbys på mottak vil dermed kunne bære preg av at det å bo på asylmottak ikke skal være 'for attraktivt'. De hyppige endringene når det gjelder tilbud for beboere på asylmottak er et eksempel på hvordan settinger i foreldrenes *makrosystem* er i et samspill med deres *mikrosystem* (Bronfenbrenner, 1979), der for eksempel politiske vurderinger, har direkte påvirkning på hvordan foreldre kan leve sitt familieliv på mottak.

6.1.2.2 Tilrettelegging og tilbud for barnefamilier på mottak

Ordinære asylmottak skal ha en tilstrekkelig barnebase som er tilpasset slik at barn kan leke og utfolde seg (Utlendingsdirektoratet, 2023b). Alle informanter forteller at de har barnebaser på asylmottakene, men med varierende omfang og innhold. Noen av mottakene er nyligere startet opp enn andre og kan derfor oppleve noe mangel på personale til barnebasen. Johanne forteller for eksempel:

Kravet er jo at man skal ha 3 timer hver dag, en slags åpen barnehage, med personale til stede. Men foreldrene skal også være til stede selv (...). Men sånn som vi har hatt det nå da, med alt det vi må få oppe og gå da, (...) så har vi ikke hatt personale til å være i barnebasen hver dag, så vi er det to dager i uken.

Johanne forteller at deres barnebase kun er bemannet to dager i uken på grunn av mangel på personale. Hennes beskrivelse av ressursmangler på mottaket kan ses i lys av de hyppige endringene som skjer på flyktning- og integreringsfeltet. Mottak etableres og legges ned, og da må personalet også trappes opp eller ned i takt med dette. Det ble for eksempel opprettet et høyt antall asylmottak i 2015 og 2016, på bakgrunn av det høye antallet flyktninger som ankom fra blant annet Syria og Afghanistan i denne perioden (Østby, 2016). I etterkant av flyktningstrømmen ble flere mottak nedlagt, slik vi kan se at skjer nå med mottak som ble etablert på grunn av det høye antallet fordrevne fra Ukraina (Utlendingsdirektoratet, 2024, 19. mars). Et nyoppstartet mottak kan derfor trenge litt tid til å få ordnet tilstrekkelig med tilbud og tilrettelegging for barnefamilier på mottak, slik de har det på mottaket Johanne jobber på. De ulike mottakenes ressurser til barnebasen vil ha

betydning for foreldrenes hverdagsbetingelser på mottak. Mottak med fullt fungerende barnebaser vil kunne gi barnefamilier en hverdagsstruktur å forholde seg til, der de eksempelvis kan oppholde seg i barnebasen i noen timer hver dag sammen med mottakets ansatte.

6.1.3 Et liv på vent - «Jeg tror kanskje den ventetiden er aller verst»

Ventetiden beskrives av de ansatte som noe av det mest belastende ved livet på asylmottak. Det varierer hvor lenge familiene bor på mottakene. Noen forteller om familier som har bodd på mottaket i flere måneder, mens andre bor i kanskje tre uker på mottak. I likhet med Abraham et al. (2018) sin studie, forteller ansatte i min studie at ventetiden noe av det beboere på asylmottak opplever som det mest utfordrende å håndtere. Ingeborg forteller blant annet følgende:

Jeg tror kanskje den ventetiden er aller verst (...). Vi har jo hatt noen som har måtte returnert, og (...) De har jo skjønt at det var et mulig utfall. (...). Det vi prøver å jobbe ut fra er jo at «nå bor dere her hos oss, og det er her og nå som gjelder»

Ingeborg forteller at hun tror ventetiden er det som tynger mest på foreldrene: Videre beskriver Ingeborg at de arbeider ut fra et *her-og-nå-perspektiv* på mottaket. Denne tilnærmingen må ses i sammenheng med at beboere på mottak skal forberedes til både bosetting og retur på samme tid (Utlendingsdirektoratet, 2023b). Dette *her-og-nå-perspektivet* er ikke bare noe de ansatte på asylmottak jobber ut ifra, men også en håndteringsmekanisme som kan beskrives som typisk for flyktninger som lever under stress. Et fokus på nåtiden og et mindre fokus på hva som har vært og hva som kan bli, hevdes av Beiser (1987) i Varvin (2015) som en måte å mestre situasjonen på. Flyktninger på asylmottak kan oppleve å miste begrep om tiden, og dermed blir det å bare være til stede her og nå, en nødvendig mekanisme for å håndtere usikkerheten og ventetiden. I likhet med Lietaert et al. (2020), vil jeg ut ifra mine funn også argumentere for at tidsaspektet dermed er et sentralt element i foreldres tilværelse på mottak.

6.1.3.1 Konsekvensen av lang ventetid på mottak

Ventetiden på mottak representerer en tid preget av usikkerhet, der livet på sett og vis står stille. Slik som Lietaert et al. (2020) beskriver, opplever foreldre at de venter på tiden etter mottaket og at det er da livet i det nye landet faktisk starter. Samtidig inngår foreldrene og deres barn i et dynamisk samspill med omgivelsene (Bronfenbrenner, 1979). Tiden på mottak vil dermed sette sitt preg på hvordan foreldrene ser på seg selv og sin posisjon i samfunnet, og hvordan de forholder seg til

omgivelsene rundt seg. Hvordan foreldrene opplever og bruker sin tid på mottaket, vil derfor kunne ha implikasjoner for hvordan de former sitt familieliv etter tiden på mottak. Ansatte forteller eksempelvis om hvordan lang botid på mottak kan skape utfordringer som vil følge foreldrene i lengre tid. Johanne har en kollega på mottaket som selv har erfaring med å bo på mottak, som har fortalt Johanne hvordan hun selv opplevde å bo på mottak med sine barn. Slik gjenforteller hun det:

Det kommer ofte opp det at «nå har vi vært her så lenge, og jeg kjenner at det gjør noe med meg. Jeg trenger å komme meg videre, jeg sitter og venter og venter og venter, og jeg trenger å få et svar snart». (..). Jeg har også en kollega som sitter med erfaring selv. Hun er russer og kom til Norge for veldig mange år siden. Og ting har selvfølgelig endret seg, men hun sier det at lengden på oppholdet har ganske mye å si. Fordi hun var på mottak i flere år, og som hun sier det at «det sitter i kroppen min, det her med hvordan barna mine hadde det, hvordan jeg takla det og menneskene rundt meg». Ikke sant, det er folk i alle kanter, det er alltid folk rundt og alle har sine behov og rutiner (..). Jeg tror at det å bo lenge på mottak det skaper bare større traumer.

Johanne forteller at hun er sikker på at det å bo lenge på mottak skaper større traumer for foreldrene, og baserer dette på hennes kollega sine egne erfaringer med å bo flere år på asylmottak med sine barn. Mottaksperioden representerer en tid i kollegaens liv som fremdeles preger henne den dag i dag. Johanne sin gjenfortelling av kollegaens beskrivelser illustrerer hvordan det å bo på mottak over lengre tid omsider er blitt en del av hvem hun er. Tiden på mottak blir dermed en sentral hendelse i individets *personlige tidslinje* (Guldbrandsen, 2006; Bronfenbrenner, 1979). Når kollegaen til Johanne forteller om sitt liv, er antakeligvis tilværelsen på mottak en sentral livshendelse som preger hvordan hun forteller historien om sitt liv.

Videre er en av de erfaringene som Johanne sin kollega fremdeles kjenner på kroppen den dag i dag, blant annet hvordan hun på mottak var omringet av andre mennesker til enhver tid. Den store folkemengden på mottak er også preget av utskiftninger, med mennesker som kommer og går (Bagge et al., 2006). Dette illustrerer et interessant element i ventetilværelsen på asylmottak. På mottak vil omgivelsene rundt foreldrene på ett vis stå stille, ved at de opplever å stå på stedet hvil. På en annen måte er omgivelsene alltid i endring, med nye familier som flytter inn, og andre familier som flytter ut. Dette er gode eksempler på hvordan tidsaspektet (*kronosystemet*) kommer til syne i ulike lag av et menneskets omgivelser, for eksempel i asylmottaket som setting i foreldrenes *mikrosystem* slik det beskrives her (Bronfenbrenner, 1979).

6.1.3.2 Noe å ha kontroll over

I likhet med Thorud & Kolstad (2010) forteller de ansatte at foreldrene på mottak opplever manglende kontroll og oversikt over sin situasjon. Med lite kontroll og oversikt over egen situasjon, forteller de ansatte at beboerne henvender seg i størst grad med praktiske spørsmål til de ansatte.

Anna forteller eksempelvis:

Mange av spørsmålene som kommer er veldig praktiske. Spørsmål som «Jeg har bosettingsintervju og hva skjer etterpå?», «Hva skjer i kommunen?». De er veldig praktiske. «hvordan kommer jeg meg dit, hvordan bruker jeg busskort, hvordan får jeg bankkort», Ja, de fokuserer veldig på det.

Anna forteller at beboere stiller mye spørsmål om praktiske ting, og at de ønsker å få oversikt over hvordan ting fungerer. Spørsmål om hva gangen i deres asylprosess, hva som vil skje i kommunen etter bosetting og rent praktiske spørsmål som hvordan en kan få tak i busskort er blant annet noe av det som går igjen. Dette funnet kan ses i sammenheng med Weiss et al. (2017), som beskriver hvordan mange flyktninger har utfordringer med å forstå ulike deler av asylprosessen. Ansatte forteller videre at det er praktiske spørsmål om barna som er førsteprioritet for foreldrene på mottak. Det er blant annet mye spørsmål om hvordan det norske skolesystemet fungerer og hvordan det er å gå på norsk skole. Johanne beskriver nettopp dette:

Det de fleste spør om ganske kjapt er skole. Og mange etterspør også muligheten for barnehage. (...) Det er kanskje noen som er veldig nøye på at de skal ha alt, og da tenker jeg ikke på det å være ressurs svak egentlig, men de trenger noe å forholde seg til, og det er dette de kan forholde seg til her og nå, så det må på en måte fungere da

Johanne forteller at foreldre blant annet er opptatt av når barna kan starte i skole og barnehage, og at det er mye praktiske spørsmål tilknyttet dette. Videre forteller hun om foreldre som har et ønske om å «ha alt». Slik Johanne tolker dette, er at foreldrene trenger noe å forholde seg til i hverdagen på mottak. Dette funnet kan anses som et ønske om å oppleve en følelse av kontroll i en ellers uforutsigbar situasjon. Et ønske om å ha noe å forholde seg til, kan ses i sammenheng med Thorud & Kolstad (2010) sin studie, som fremhever at asylsøkere står i en situasjon de ikke kan påvirke utfallet av, i påvente av svar på deres asylsøknad. De fant i sin studie at mange asylsøkere blir mer passive av denne maktesløsheten, og ser få muligheter til å endre noe i sin situasjon. Johanne sin beskrivelse

av foreldre som «skal ha alt», skiller seg imidlertid fra Thorud & Kolstad (2010) sine funn. Foreldrene Johanne omtaler ser ut til å oppsøke muligheter for deler i tilværelsen de kan forholde seg til eller påvirke, og viser med det høy grad av mestringsevne, derav resiliens (Borge, 2018). En viktig bemerkning til denne sammenligningen er forskjeller i botid på mottak. Der flere av mottaksbeboere i Thorud & Kolstad (2010) har bodd flere år på mottak, har alle beboerne omtalt i min studie bodd under ett år på mottak.

6.1.4 Kjønnets betydning for foreldreskapet

Ansatte i denne studien forteller om foreldre som på mottak blir møtt med nye forventninger til foreldrerollen enn det de er vant med fra hjemlandet. I Norge er for eksempel likestillingstanken sterk, med blant annet mor og far som likestilte aktører i arbeidslivet og også i familielivet. Fars deltakelse i omsorg og lek er en av forventningene som stilles til foreldreskapet i en typisk norsk setting (Tuastad & Studsrød, 2017). Ved spørsmål om kjønnsroller og rolleforventninger i familiene, deler Martine en erfaring tilknyttet ukrainske fedre fra hennes mottak. Hun forteller følgende:

Jeg vil si at det er mer skjevhet blant de ukrainske foreldrene enn norske foreldre. Vi hadde nylig en dialoggruppe mot vold, med ukrainske fedre, og de kunne fortelle at det ikke var vanlig at fedrene var med ungene på lekeplassen eller lekte med dem, noe som er vanlig for en norsk far. Men samtidig så har jeg sett at fedrene gjør disse tingene med barna sine her.

Martine sin erfaring med de ukrainske fedrene er et godt eksempel på at en ikke bare kan si at *sånn er de*, men at det må være forståelse for at det er det de er vant til. Etter at fedrene kom til Norge har de tilpasset seg de forventningene som hører til farsrollen i Norge. Ut fra Bronfenbrenner (1979) sine systemnivåer er dette et godt eksempel på hvordan forventninger til foreldrerollen på *makronivå*, slik som at både mødre og fedre forventes å delta aktivt i barnas lek (Tuastad & Studsrød, 2017), påvirker utøvelsen av denne rollen på *mikronivå*. Om foreldrene tilpasser foreldrerollen sin til det som forventes i Norge av eget ønske eller som et forsøk på å opptre på rett måte ovenfor andre, er vanskelig å si. Alt det som de ansatte i denne studien har gjort seg av observasjoner og tanker er basert på hvordan foreldrene opptre i *fasadeområdene* på mottaket (Goffman, 1992/1959). Sett i sammenheng med Västthagen et al. (2022), som fant at mange foreldre opplever stor glede i nye måter å være forelder på, kan det tenkes at fedrene som Martine snakker om opplever nettopp dette. Samtidig så kan det være at de ønsker å opprettholde denne fasaden for at eksempelvis ansatte på

mottaket skal vurdere de som gode nok foreldre, eksempelvis sett i lys av mange flyktningers frykt for barnevernet (Fylkesnes et al., 2015).

6.1.5 Fordeling av omsorgsoppgaver

Ved spørsmål om foreldrenes fordeling av omsorgsoppgaver på mottaket, fremhever de ansatte at det varierer veldig mellom familiene. Noen ansatte beskriver at fordelingen av omsorgsoppgaver handler mer om de ressursene foreldrene har, enn om hvor foreldrene kommer fra. Andre ansatte forklarer variasjonene med utgangspunkt i hvor foreldrene har flyktet fra og hvor gamle de er. Anna forteller for eksempel:

Når det gjelder familier fra Midtøsten så er det ganske sterk forskjell på kjønnsroller. Jeg ser at det er kvinner som er på kjøkkenet og det er kvinner som passer på barn. (..) Hun gjør det stereotypiske kvinnearbeidet. (..) Men for eksempel, og det gjelder både foreldre fra Ukraina og fra Midtøsten, hvis foreldrene er litt yngre, kanskje 30-35 år gamle og de har barn som er unge, så da er både mor og far med. Kanskje ikke 50/50 men.. (..) Jo yngre foreldrene er, jo mer involvert er far.

Anna beskriver at det i familier fra Midtøsten er store kjønnsforskjeller når det gjelder oppgaver i hjemmet. Generelt sett kommer ofte familier fra Midtøsten fra mer typisk kollektivistiske familietradisjoner der den patriarkalske storfamilien ofte er idealet, og far i huset er gjerne familiens overhode. Foreldrene har sitt sett med verktøy i omsorgen av sine barn som de kjenner til fra de selv vokste opp, og om de også var foreldre i hjemlandet. Foreldre ønsker ofte å videreføre og vedlikeholde tradisjoner og verdier videre i generasjoner (Eriksen & Sajjad, 2020, s. 159). At kvinner fra Midtøsten ofte gjør det «stereotypiske kvinnearbeidet, slik Anna beskriver, er i den sammenheng å anses som en naturlig måte å utøve og mestre den forelderrollen en selv er vant med.

Videre forteller Anna om et interessant aspekt ved de yngre foreldrene på mottak. Ut fra hennes fortelling er yngre fedre mer involvert i omsorgen av barna og tar større del av matlaging, uavhengig om de er fra Ukraina eller fra land i Midtøsten. Det at yngre foreldre har en mer likestilt fordeling av oppgaver i husholdet, er et eksempel på hvordan forelderrollen og utøvelsen av denne må ses i lys av tid og sted (Bø, 2011). Innenfor *kronosystemet* (Bronfenbrenner, 1979) til foreldre på mottak, som dreier seg om tidsaspektet i deres livssituasjon, kan vi her både se til foreldrenes *historiske tidslinje* og deres *generasjonslinje* (Guldbrandsen, 2006). I forhold til en forelders *historiske tidslinje*, som

plasserer individet i dets historiske kontekst, er det sannsynlig at deres måte å utøve sin foreldrerolle og fordelingen av omsorgsoppgaver seg imellom, vil være preget av det som kjennetegner samfunnet i dag. Mange samfunn er i dag mer opptatt av likestilling og anerkjennelse av både mor og far som verdifulle omsorgsgivere (Tuastad & Studsrød, 2017). For mange foreldre vil dette prege de verdier og forventinger som finnes på deres *makronivå*, som videre kan virke inn på hvordan de utøver sin foreldrerolle på *mikronivå* (Bronfenbrenner, 1979).

Utover dette er også foreldrenes *generasjonslinje*, altså deres posisjonering til tidligere og kommende generasjoner, av betydning for foreldreskapet. Hvordan foreldrene på mottak har erfart og vurderer sine foreldres omsorg, vil prege hvordan de selv ønsker å være foreldre for sine barn. Hvordan deres foreldre valgte å fordele oppgaver mellom seg, kan dermed ha stor innvirkning på hvordan foreldrene på mottak velger å leve sitt familieliv (Bronfenbrenner, 1979). Ansatte på mottak forteller at foreldrene på mottak finner sine egne måter å fordele omsorgs- og husholdsoppgaver på. Ingeborg forteller hvordan foreldrene ved mottaket hun jobber på fordeler oppgavene seg imellom:

Det vi har sett her på mottaket er at foreldre har funnet sine måter å fordele ansvar på. Kvinnene tar ofte ansvar for barn, mens mennene tar ansvar for spørsmål ang. saken sin, bosetting eller andre praktiske spørsmål. (..) Mennene tar på seg ansvaret med asylsaken og det som trengs å gjøres med den, slik at kvinnene og barna blir skjermet fra det stresset.

Ingeborg sin beskrivelse av hvordan foreldrene fordeler ansvarsområder, der mor ofte har hovedansvar for omsorgen for barna og at far tar ansvar for mer praktiske gjøremål, kan ses i lys av typisk kollektivistiske familietradisjoner der moren ofte har omsorgsoppgavene i hjemmet. Samtidig er en slik oppgavefordeling vanlig blant mer individorienterte familietradisjoner også. Blant annet er arbeidsfordelingen mellom mor og far fremdeles nokså tradisjonell blant mange norske familier i dag. I en av Statistisk sentralbyrå sine analyser presenterer Arnesen (2023) at kvinner fremdeles gjør betydelig mer husarbeid og omsorgsoppgaver enn menn i norske hjem. Det er viktig å være bevisst dette særlig tilknyttet perspektiver som omhandler 'de' og 'vi' (Gullestad, 2002), ettersom 'vi' kan ha mer til felles med 'de' enn 'vi' kanskje tenker og tror.

Dersom en likevel velger å se det ut fra et kollektivistisk ståsted, kan denne type fordeling av ansvar mulig tolkes som foreldrenes måte å håndtere situasjonen på en måte de kjenner til fra før. Et familieliv med far som familiens overhode med praktisk ansvar og mor med husholdsansvar kan kanskje føles trygt og kjent i et samfunn drevet av verdsett og tradisjoner som ikke likner ens eget.

Kanskje opplever foreldrene å i mindre grad måtte opptre og tilfredsstille omgivelsene, og i større grad føler seg trygg og tro på den rollen de har (Goffman, 1992/1959). I tillegg må en passe seg for å bli så drevet av en kulturell tankegang der kvinner i enkelte samfunn *må* være på kjøkkenet og ikke har noe annet valg der de kommer fra. I flere samfunn er det knyttet en anerkjent status å være hjemmeværende mor med ansvar for barneoppdragelse og husholdsoppgaver. Der enkelte vil trekke linjer til undertrykkelse og lite frie valg for kvinner som er hjemmeværende, kan mannens inntreden i typisk kvinnelige omsorgsoppgaver faktisk oppleves som å svekke den tradisjonelt sterke posisjonen kvinnen har i hjemmet som husholdets omsorgsgiver (Eriksen & Sajjad, 2020, s. 195). For noen kan dermed forsøk på å myndiggjøre og styrke kvinnen, med oppmuntring til å dele på omsorgs- og husarbeid, tvert imot oppleves som en invasjon i deres familieliv og en svekket morsrolle.

6.1.5.1 *Storfamiliens påvirkning*

Ansatte forteller at det å bo sammen med storfamilien på mottak i stor grad kan påvirke familiedynamikken. Ved spørsmål om fordeling av omsorgsoppgaver, kom Johanne med et interessant eksempel om at situasjoner der flere generasjoner av samme familie bor sammen på mottak, kan det påvirke hvordan foreldrene utøver sitt foreldreskap. Hun forteller:

Vi hadde en familie med mor, far og to barn. Faren hadde også med seg sin mor, og de bodde i samme leilighet. Og i den perioden hvor de bodde i samme leilighet så opplevde vi at (barnas) mor var veldig fortvilet (...). Dette var jo da en familie der jeg følte jeg måtte følge opp, for jeg ser at moren var litt sånn aspeløv, og svigermor kom da hele tiden ut og hadde overblikket da. Men så bestemte svigermor seg for å reise tilbake, og plutselig så ser vi far er med ungene, far gjør ditt og far gjør datt, og nå har mor kanskje blitt den som planlegger og styrer litt og har litt kontroll igjen da. Så det er en av de tingene jeg har tenkt på, det her med forskjellene, hvordan andre mennesker kan komme inn og justere at far, kanskje hvertfall eldre generasjoner, kan komme inn og justere hvordan far får lov til å bidra inn i en familie.

I akkurat dette eksempelet som Johanne skildrer, opplevde kanskje far en liten rollekonflikt mellom hans plassering i de ulike tidslinjene i *kronosystemet* (Bronfenbrenner, 1979). Det er mulig at hans *historiske tidslinje*, der det i tiden er vanligere at far også bidrar mer i husholdet, sto i motstridende forhold til *generasjonslinjen*, med en mor som høres ut til å ha tydelige forventninger til hvordan han skal utøve sin rolle som far. Når hans mor ikke lenger var til stede på mottaket, og dermed utenfor

hans *fasadeområde* (Goffman, 1992/1959), høres det ut ifra Johanne sin beskrivelse at han kunne være den forelderen han kanskje ønsket å være.

6.1.6 Ansattes involvering i oppdragelse og familieliv

Ansatte på mottakene inkludert i denne studien er opptatt av å myndiggjøre foreldrene i sin rolle. De ansatte inngår i foreldrenes *mikrosystem* (Bronfenbrenner, 1979), da de daglig er i direkte kontakt med foreldrene på mottak. Mottaksansatte har dermed anledning til å få et innblikk i familielivet og foreldrenes oppdragelse av barna. De ansatte forteller hvordan de til tider kan ønske å hjelpe til med praktiske gjøremål for å gjøre det lettere for foreldrene. Imidlertid tas det aktive og bevisste valg om å skille på hva foreldrene reelt behøver hjelp til og hva de klarer selv. Ved spørsmål om de ansattes involvering i foreldrenes omsorgsutøvelse forteller Solveig:

Det er faktisk foreldrene som har omsorgen, det er de som skal ha kontakt med skolen, så (..) for eksempel hvis barnet trenger klær da fordi de kanskje har tissa på seg eller om de trenger noe, så er det ikke noe vi gjør. Da skal vi heller bruke tid på å veilede og snakke om det, og det kan jo være ekkelt og det kan jo være noe med vegring å si noe om det som rører seg. Men det er veldig viktig for relasjonen, for trygghet, for tillit. For at de vet at vi vil deres beste, og at vi ønsker ikke noe annet enn å veilede sånn at foreldrene får det bedre, og barna. At det kommer til gode for begge. Det har vi hatt en litt sånn oppvekker på her. Og det er jo myndiggjøring, selvstendigjøring.

Solveig beskriver at hun er opptatt av at det er foreldrene selv som har omsorgen for sine barn. Hennes vektlegging av foreldrenes eget ansvar for sine barn og selvstendigjøring, skiller seg fra Raghallaigh et al. (2020) sin studie der flere av de ansatte som ble intervjuet kunne fortelle at de ofte tok på seg omsorgsoppgaver for foreldrene. Grunner til denne forskjellen er vanskelig å fastslå, men det er mulig at den store vektleggingen på selvstendigjøring og selvhjulpenhet i Norge (Tuastad & Studsrød, 2017) kan ha innvirkning på de ansattes tilnærming til foreldrene. Videre forteller Solveig at det å ikke ta på seg omsorgsoppgaver på vegne av foreldrene er viktig for å skape tillitsskapende relasjoner mellom de ansatte og foreldrene. En tillit til at foreldrene evner å være gode foreldre, er kanskje særlig viktig for foreldre på mottak, som ofte opplever at mottakstilværelsen svekker deres foreldreautonomi (Lietaert et al., 2020; Barghadouch et al. (2022).

6.1.7 Parforholdet på mottak

De ansatte i denne studien forteller at under mottaksperioden kan parforholdet mellom foreldrene endre seg. Noen par blir nærmere hverandre under mottakstilværelsen, mens hos andre oppstår det nye spenninger. Tidligere forskning om foreldreskapet på mottak viser hvordan foreldre kan finne stor støtte i hverandre, men også hvordan det på mottak er lite rom for å pleie forholdet og å være intime sammen (Ogbu et al., 2014). Solveig forteller følgende:

Vi har opplevd at det å bo så tett sammen, med for eksempel to barn, er en stor belastning for flere av foreldrene og deres parforhold. Vi ser at det er større utfordringer nå, noe som kan ha noe med at foreldrene har opplevd mer i krigen (i Ukraina) eller på flukten. Dette resulterer i at de har vanskeligere med å ta hensyn til hverandre og støtte hverandre, når de kanskje har nok med seg selv (...). Situasjoner har eskalert og de ønsker å gå fra hverandre. Har dog også sett at majoriteten vil tilbake til familien sin etter en dag eller to. Dette kan det jo være flere grunner til, men mye har nok med at de er i et nytt land, hvor det er mange utrygge faktorer som språk, kultur, sted, lite tilgang på hjelp da de ikke har familie her osv.

Solveig forteller at ventetiden og trangboddhet på mottaket preger foreldrenes parforhold, noe også Lietaert et al. (2020) fant i sin studie, der foreldre særlig opplever usikkerheten tilknyttet svar på asylsøknad som tærende på foreldrenes forhold. Særlig i den siste tiden ser Solveig større utfordringer i parforholdene, og hun vurderer om dette kan ha sammenheng med at de flyktingene som kommer nå gjerne har opplevd mer av blant annet krigen i Ukraina enn de som kom lengre tilbake i tid. Noen foreldre ender altså opp med å gå fra hverandre. Flertallet kommer tilbake som en familieenhet etter kort tid, men også enkelte par forblir separert. Sistnevnte funn kan dreie seg om at foreldrene først og fremst hadde behov for noe tid for seg selv, i en tilværelse der de bor tett sammen med både partner og barn. Som Goffman (1961) hevder er livet på totale institusjoner, som asylmottak i stor grad likner, lite forenlig med familiers behov og ønsker og foreldre har svært liten mulighet til å få et pusterom.

Solveigs fortelling belyser videre at utfordringer blant parene ikke nødvendigvis handler om selve mottakstilværelsen, men at det like gjerne kan dreie seg om faktorer som språk, kultur, en ny kontekst og mangel på familienettverk. At slike faktorer kan virke negativt inn på foreldrenes parforhold, er et eksempel på hvordan elementer i deres omgivelser konstant er i samspill og påvirker hverandre (Bronfenbrenner, 1979). Mangel på familienettverk kan gjøre det utfordrende å navigere

seg i den nye konteksten, særlig hvis en er vant til å henvende seg til storfamilien for hjelp og støtte. Utfordringer med å finne sin plass i den nye konteksten kan igjen påvirke hvem foreldrene velger å oppsøke og omgås med. Omgås en kun med mennesker av samme språk, slik mange flykninger gjør (Abraham et al., 2018), kan dette igjen begrense flykningens norskutvikling og kontakt med befolkningen ellers. Dette kan bli en ond sirkel som det blir vanskelig å komme seg ut av, og kan potensielt svekke foreldrenes parforhold. Samtidig som det kan være en stor belastning for foreldrenes parforhold å bo så tett sammen på mottak, opplever også ansatte at noen familier styrkes i nettopp denne perioden. Astrid forteller:

Hvis du tenker tilbake på koronatiden hvor det var mye hjemmekontor og alle måtte plutselig være mer hjemme, så var det jo sikkert mange som gikk fra hverandre, men det var jo også mange familier som ble mer sammensveiset fordi de måtte tilbringe mer tid sammen. Så tror kanskje for noen at det styrker det litt da.

Astrid trekker en sammenligning av mottakstilværelsen til nedstengingen av under koronapandemien, og hvordan denne perioden kan ha styrket eller svekket familierelasjoner. Denne sammenligningen av mottakstilværelsen og koronapandemien for familier er interessant i refleksjonen rundt hvordan det å bo så tett oppå hverandre kan ha innvirkning på parforholdet og familielivet. Koronakrisen ligger for mange ferskt i minne, og til tross for at det kun er gått noen år siden verden stengte ned er det gjennomført en rekke studier om de ulike konsekvensene pandemien har hatt på folk. Noe av forskningen som er gjort finner blant annet at noen par fant det å bo så tett oppå hverandre over lang tid som svært krevende og svekkende for sitt forhold. Andre par omstilte seg kjapt og klarte å skape gode rutiner sammen i hjemmet i tillegg til å føle på en nær og mer sammensveiset parrelasjon (Estlein et al., 2022). Beskrivelsene av parforholdets dynamikk tilknyttet trangboddheten som følge av nedstengningen under pandemien, likner i stor grad på de ansattes fortellinger om foreldre på asylmottak. Der noen foreldre har store utfordringer i parforholdet med å blant annet bo så tett på hverandre, som en ofte gjør i mottak, opplever andre par at dette gjør de mer sammensveiset. Astrid sin refleksjon og sammenligning her er svært interessant, da et slikt perspektiv muligens kan gjøre det enklere for utenforstående å sette seg inn i mottaksbeboeres situasjon og hverdagsbetingelser.

6.2 Styrker og begrensninger i mottakstilværelsen

Tidligere forskning viser at det foreligger mye begrensninger i foreldres omgivelser på mottak (Seeberg et al., 2006; Barghadouch et al., 2022; Lietaert et al., 2020). Samtidig har mennesker som står i vanskelige livssituasjoner, ofte en stor evne til å klare seg til tross for utfordringer i deres omgivelser (Klevan et al., 2013, Västthagen et al., 2022; Kelly et al., 2016). Knyttet til dette er resiliensbegrepet relevant, og da særlig økologisk resiliens (Varvin, 2015). Denne studiens funn viser at omgivelsene på mottak både har sine styrker og begrensninger for foreldrene. Å bo på mottak kan generelt beskrives som utfordrende der du til enhver tid har mennesker rundt deg i omgivelser som foreldrene i liten grad har kontroll over. Det å bo med så mange mennesker er imidlertid ikke bare begrensende, da mottaket også kan være en arena for å skape gode relasjoner.

Styrker i mottakstilværelsen dreier seg i stor grad om foreldrenes egne ressurser og deres evne til å omstille seg. Foreldrenes største styrker er deres barn. De fleste foreldre har flyktet på grunn av håpet om et bedre liv for sine barn, og det er det som motiverer de i hverdagen. Samtidig forteller de ansatte at foreldrene opplever forventningene til foreldreskapet i Norge som utfordrende, og mange av foreldrene er redde for at barnevernet skal vurdere de som dårlige foreldre. Språkbarrierer beskrives også av de ansatte som en av de største utfordringene for beboere på mottak, og foreldre opplever det derfor som trygt å ha ansatte som snakker samme språk som de selv. Det er dermed mange elementer som inngår i foreldrenes omgivelser på mottak, på både godt og vondt.

6.2.1 Foreldrenes ressurser

Tidligere studier peker på at foreldre med flyktningbakgrunn opplever mange utfordringer i hverdagen, og kan synes det å navigere seg i en ny kontekst er svært vanskelig (Västthagen et al., 2022). Særlig knyttet til mottak synes flere flyktninger at det er vanskelig å være den forelderen de ønsker å være, og som de opplever at omgivelsene forventer av dem (Barghadouch et al., 2022; Lietaert et al., 2020). Til tross for de mange utfordringer foreldre kan møte på i livet på asylmottak, fremmer også de ansatte i min studie de styrker og ressurser foreldrene har. I likhet med Kelly et al. (2016) sin studie, opplever ansatte i min studie at foreldrene har evnen til å mobilisere sine ressurser til fordel for sine barn, også i utfordrende tider. Barna er foreldrenes store motivasjon, og de er gjerne grunnen til at familien flyktet. De ansatte forteller at de fleste foreldre følger opp barnas skolegang, følger barn til skole/barnehage og dekker barnas vanlige behov. Blant annet forteller Ingeborg

hvordan foreldrene jo er vant til å ivareta barna selv og at de fleste fremstår som trygge i sin foreldrerolle. Ved spørsmål om hvor mye kontakt hun har med foreldrene, forteller hun:

Foreldrene tar heller kontakt med meg hvis de føler behov for det, fordi veldig mange foreldre er jo vant til å ivareta barna selv(..). Jeg har jo spurt og tilbudt de en plass i barnebasen vår så de kan få litt avlastning, men de sier bare «nei, det går fint», de er vant til å ta vare på barna sine selv, så det går fint.

Ingeborg forteller at foreldrene selv tar kontakt med henne dersom de ønsker det. Hun har dermed ikke veldig mye kontakt med foreldrene ettersom de fleste foreldrene er i god stand til å ta vare på barna sine. Hun ser at foreldrene klarer å gjøre det trygt for barna, og at de fleste fremstår som veldig trygge og stabile. Ingeborg sin beskrivelse av foreldre på mottak skiller seg i stor grad fra ansatte i Raghallaigh et al. (2020) sin studie, der flere av de ansatte på mottakene i Irland opplever at foreldrene ikke yter god nok omsorg for barna sine. Samtidig beskriver også de ansatte i min studie at det er store forskjeller mellom familiene. Johanne beskriver forskjellene slik:

Det er veldig store forskjeller på hvor ressurssterke familiene er. Jo mer ressurser de har, jo mer aktiviteter ser jeg at de setter i gang på egenhånd» og at (enkelte) «har bestemt seg for at jeg skal klare meg selv, at dette er et valg jeg og familien min har tatt, så vi må finne løsninger på egenhånd» (..), kontra de som jeg ser har mindre ressurser, som kanskje ikke kommer og spør om så veldig mye informasjon, men de engasjerer seg heller ikke i det som skjer.

Johanne beskriver forskjellene mellom familiene på grunnlag av at alle foreldrene på mottak bærer med seg sine ulike ressurser. De foreldrene som Johanne beskriver at bærer på mye ressurser, beskrives dermed som å ha høy grad av både familieresiliens og økologisk resiliens (Solem, 2017; Borge, 2018; Varvin, 2015). Foreldrene utnytter de mulighetene som finnes i omgivelsene for å finne løsninger, og står sammen i denne omstillingsprosessen som familie. Foreldrenes egne ressurser betegnes med det som en stor styrke i mottakstilværelsen. Johannes beskrivelse av foreldrene skiller seg fra andre studier som finner at ansatte for eksempel begrunner mangelfull omsorg med hvilket land foreldrene kommer fra, framfor hvilke individuelle egenskaper og ressurser de har. Raghallaigh et al. (2020) sin studie er et eksempel på en slik motsetning i de ansattes synspunkter, der enkelte ansatte i deres studie forteller at foreldre fra Syria ikke passer godt nok på barna sine. Slike generaliserende beskrivelser av foreldrene på mottak, finner jeg ikke på samme måte i min studie,

der eksempelvis ansatte slik som Johanne beskriver maler et mer nyansert bilde av foreldre på mottak. På bakgrunn av dette vil jeg fremme en antagelse om at en tilnærming slik Johanne har vil være styrkende for foreldrene på asylmottak. Hennes forståelse av at hver forelder har sine individuelle erfaringer og ressurser med seg, kan antas å styrke foreldrenes opplevelse av å bli møtt som et verdifullt og anerkjent individ, framfor å kun bli sett som en asylsøker.

6.2.1.1 Foreldrene er trygge i sin forelderrolle

De ansatte forteller at foreldrene på asylmottak fremstår som trygge i sin rolle som forelder. Et av kjennetegnene ved å bo på totale institusjoner (Goffman, 1961), er at individets forståelse av egen rolle og identitet preges av deres tilværelse institusjonen, herav asylmottaket. Rollen som mor/far, sønn/datter eller kjæreste/ektefelle kan oppleves å delvis viskes ut, der vedkommende over tid ser seg selv først og fremst som asylsøker/mottaksbeboer (Sollund, 1996). En svekket følelse av 'hvem er jeg 'og 'hva kan jeg?' kan dermed være en konsekvens av å bo lenge i tilværelsen på mottak (Kelly et al, 2016; Grønseth & Thorshaug, 2022). Foreldrene som omtales blant de ansatte i denne studien beskrives imidlertid av flere ansatte som svært stødige i sin forelderrolle, og at dette er en stor del av hvem de er. Å være forelder er det de kan best og det er kanskje det eneste konstante i deres liv. Ingeborg er blant de som forteller at mange foreldre er trygge i sin forelderrolle. Hun forteller følgende om foreldrene:

Nå vet jeg ikke hvordan de har det på innsiden, men de fremstår veldig trygge, de er samlet da, jeg ser ingen utagering, jeg ser ikke noe stress, jeg ser ikke noe utrygghet. Jeg føler mange foreldre har klart å gjøre det trygt for barna, og det gjør jo også at barna ikke trenger så mye oppfølging fordi foreldrene er flinke da til å hvertfall fremstå veldig trygge og stabile, så jeg tror det hjelper også. Så det tror jeg er en veldig stor styrke.

Denne måten å navigere seg gjennom sine nye omgivelser viser hvordan mange foreldre på mottak viser høy grad av resiliens og omstillingsevne. Dette kan ses i lys med Kelly et al. (2016) sin studie om mødre med fluktbakgrunn klarer å skape mening av sin livssituasjon, og hvor mødre ser på seg selv som både maktesløse og resiliente i morsrollen. Kanskje er det å være forelder en av de få tingene som ikke har endret seg i overgangen til asylmottaket. De var foreldre i hjemlandet, de var foreldre på flukt og er foreldre nå. Kanskje forelderrollen styrkes av at dette er en del av tilværelsen der foreldrene kan oppleve mestring, for dette kan de jo fra før. Dette samsvarer også med Kelly et al. (2016) sine funn om hvordan noen mødre opplever at utøvelsen av forelderrollen er med på å

bekreftede deres forelderidentitet. Det må imidlertid nevnes at ingen av mottakene i denne studien har hatt beboere som har bodd der over veldig lang tid. Det kan derfor reflekteres rundt om en lengre tilværelse på mottaket ville preget hvordan de ser på seg selv og sin rolle.

6.2.1.2 Holder fasaden for barnas skyld

Som beskrevet ovenfor beskriver de ansatte at foreldrene ser ut til å klare seg godt på mottak, og at de er svært ressurssterke. Selv om foreldrene fremstår som veldig trygge og stabile, undrer også ansatte i denne studien seg om det er et realistisk bilde av foreldrenes situasjon. I samtlige intervjuer med de ansatte er det tydelig at foreldrenes hovedprioritering er barna. Foreldrene ønsker en bedre fremtid for barna sine enn de selv har hatt, og prioriterer i stor grad barnas behov før sine egne. Ansatte forteller på bakgrunn av dette at det er vanskelig å vite hvordan foreldrene faktisk har det. Ingeborg forteller blant annet at hun til tross for foreldrenes trygge ytre, kan tenke seg at foreldrene har en fasade de ønsker å holde ovenfor barna. Hun forteller:

Det er nok mye vi som jobber på mottaket ikke vet, men det vi har sett er et godt samhold mellom foreldrene og at de har fokus på barnas beste. De klarer å skjule stress og urolighet godt. (..) Jeg tror mange tar på seg den lille maska om at de skal fremstå som veldig sikre i den situasjonen de er i, for å trygge barna.

Ingeborg viser en refleksjon tilknyttet hvorvidt foreldrene tar på seg en maske for å fremstå trygge ovenfor barna sine. Jeg tolker dette som at hun oppfatter at foreldrene opplever mye stress og urolighet i livet på mottak, men velger å skjule dette i møte med andre. De ansattes tanker og beskrivelser, illustrerer foreldrenes begrensede muligheter til å oppholde seg *backstage* (Goffman, 1992/1959) på mottak. Ut fra Ingeborg sin oppfatning kan det tyde på at foreldrene har særlig få, tilnærmet ingen, mulighet til å trekke seg vekk fra *kulissene* på mottak og dermed gå *backstage*. De oppholder seg nesten enhver tid i *fasadeområdet* med andre folk til stede, det være i fellesområder blant andre beboere og ansatte eller på egne rom med barna (Goffman, 1992/1959). Også Johanne påpeker dette med at foreldrene forsøker å opprettholde en sterk fasade med hensyn til barna:

(..) foreldrene bærer med seg sin opplevelse på en annen måte, og de må på en måte bearbeide seg selv, også. Og det å hele tiden måtte stå på for ungene sine, ha et ansikt overfor barna med at 'dette klarer vi', det er slitsomt over tid da. Jeg ser jo barna blir berørt i det øyeblikket foreldrene må gråte, fordi de ikke klarer å holde tårene tilbake lenger.

Johanne forteller her hvordan foreldrene tåler mye, men at de også har et bristepunkt. Hennes beskrivelse av å ha et sterkt *ansikt* overfor barna, likner på Johanne sin beskrivelse av den *masken* foreldrene ofte tar på seg på mottak. Begge disse begrepene samsvarer med Goffman (1992/1959) sine fasade- og opptredenbegrep, og viser at foreldre på mottak til enhver tid streber å holde maska ovenfor omgivelsene på mottaket. I den utfordrende livssituasjonen mange foreldrene opplever å stå i (Västhagen et al., 2022; Barghadouch et al., 2022; Lietaert et al., 2020), kan mangelen på mulighet for å bevege seg bak kulissene og dermed mangelen på et pusterom i hverdagen, beskrives som en stor begrensning i omgivelsene på mottak.

6.2.2 Relasjoner på asylmottaket

Beboere på asylmottak er individer med hver sine livssituasjoner og erfaringer preget av deres unike liv, og det vil derfor være mye som skiller beboerne fra hverandre. Det alle på mottak har til felles er at de bor på samme mottak og forsøker alle å orientere seg i deres nye norske kontekst. Å ha beboerrollen som fellesnevner, kan være både styrkende og svekkende for relasjonene på mottaket. Det er ikke nødvendigvis slik at felles skjebne oppleves som en felles trøst. Å hele tiden omgås med mennesker i liknende livssituasjon, kan virke som en konstant påminnelse på situasjonen man står i (Sollund, 1996). Samtidig kan foreldre og beboere for øvrig oppleve stor støtte i å omgås med mennesker i samme situasjon. De relasjoner som finnes innenfor mottakets fire vegger vil her ses i lys av Goffman (1961) og relasjoner innenfor totale institusjoner. Jeg trekker her frem funn fra denne studien som belyser hvordan de ansatte beskriver de ulike formene for relasjoner på mottaket.

6.2.2.1 Grupperinger på mottaket på bakgrunn av språk og landbakgrunn

De ansatte forteller at beboerne på mottak gjerne oppsøker og omgås med mennesker de har noe til felles med. I likhet med Vervliet et al. (2014) sin studie, beskriver de ansatte i min studie at eksempelvis mødre opplever det som styrkende å ha relasjoner til andre mødre i samme situasjon på mottak. I navigeringen i den nye konteksten på mottak, oppsøker foreldrene mennesker med liknende situasjonsforståelse og behov. På bakgrunn av dette dannes det ulike grupperinger på mottakene. Anna beskriver noen av de ulike gruppene de har på deres mottak:

Vi har ukrainere som er eldre, vi har ukrainere som er barnefamilier, ukrainere som er ungdommer, arabisktalende som er barnefamilier og som er ungdommer. Vi har for eksempel et par unge menn som er arabisktalende og de ble venner på en måte med en gang (...).

Arabisktalende barnefamilier hjelper også hverandre og støtter hverandre. Jeg ser også at barn på forskjellige alder som har feller språk, de er sammen de barna. (..) Vi har et par barn fra Syria som sliter med skriving og lesing, og da ser jeg at barna som er litt eldre hjelper de. Så jeg ser det avhenger av både språk, nasjonalitet og alder.

Anna forteller at mennesker i samme situasjoner eller med samme bakgrunn gjerne finner hverandre på mottak, og beskriver at det avhenger av faktorer som språk, nasjonalitet og alder. Dette funnet kan ses i lys av ulike normer og verdier ved ulike samfunn og familietradisjoner. Det kan antas at det føles kjent og trygt å omgås med familier fra liknende tradisjoner og med felles familieverdier, i en hverdag hvor de må forholde seg til mange nye normer og forventninger. Samtidig er det naturlig at det er enklere å skape relasjoner når en snakker samme språk, der en kan kommunisere sine tanker og følelser på eget morsmål. I en hverdag preget av forventninger knyttet til normer og verdier en ikke selv er vokst opp med, kan det videre tenkes at det å snakke med en familie fra samme land kan oppleves som en *pause* i denne omstillingsprosessen. På denne måten kan en beskrive grupperingene blant beboerne på mottak som en styrke i omgivelsene på mottak. Sett i lys av Goffman (1961) og behovet for 'resting points', kan grupperingene basert på nasjonalitet kanskje være nettopp dette for foreldrene på mottak; en plass de kan få litt *pusterom*.

I tillegg kan muligens relasjoner til mennesker fra samme land, særlig blant de med typisk kollektivistiske tradisjoner (Västhagen et al., 2022), gi følelsen av å ha en form for storfamilie med kjente familieverdier rundt seg. En slik antagelse samsvarer med Vervliet et al. (2014) sin studie der enslige mødre eksempelvis opplever å finne stor støtte i en eldre kvinnefigur på mottak, som kan ha likhetstrekk med relasjonen mellom mor-datter som mange har hatt i hjemlandet. Kanskje kan grupperinger på mottak basert på språk, nasjonalitet og alder være et forsøk på å skape seg en landsby på mottaket. Et eksempel på dette er hvordan de ansatte forteller for eksempel at foreldrene blir tryggere på hverandre over tid og på bakgrunn av det hjelper hverandre. Sara forteller om et eksempel blant de ukrainske foreldrene ved hennes mottak:

Når barn får plass på skolen, må de ta buss og så gå litt etterpå. En gruppe fra Ukraina har bestemt at en av foreldrene skal passe på syv barn og følge dem til skole og hente de fra skolen. Så bytter de rolle hver gang i forhold til hvem som har ansvar for det og det, altså ansvar for å levere og hente barn da. Så ja de kan hjelpe hverandre.

Sara forteller at de ukrainske foreldrene som har barn i barneskolealder har satt i gang en ordning der foreldrene ruller på hvem som har ansvar for å levere og hente barna. Hennes fortelling illustrerer foreldrenes evner og muligheter til å skape nettverk og vennskap på mottaket. Slike nettverk kan likne på det utvidede nettverket mange av foreldrene kanskje tidligere hadde i sitt hjemland. Det kan igjen være en måte for foreldrene å skape sin egen 'landsby' på mottaket. Sett i sammenheng med ordtaket *it takes a village to raise a child* (Reupert et al., 2022), er eksempelvis disse ukrainske foreldrene på mottaket sammen om å skape en god hverdag og rutine for sine barn, og samarbeider for å gjøre hverdagen litt lettere for alle involverte. På denne måten kan grupperingene på mottak fungere som en støttefunksjon i barneomsorgen og for familielivet på mottak, og dermed være en stor styrke for foreldreskapet (Bø, 2011).

6.2.2.2 «De» og «vi»

De ansatte beskriver at de ulike grupperingene på mottak kan skape avstand mellom beboerne. Sara forteller for eksempel at beboerne ofte skiller mellom «vi» og «de» i beskrivelsen av beboere fra andre nasjonaliteter enn seg selv. Hun forteller følgende:

Det er et slags skille mellom «de» og «vi». Vi snakker liksom om «de» for eksempel fra Ukraina (...), eller for eksempel sier de fra Ukraina at de blir bekymret når andre får besøk. De som kommer fra Syria har for eksempel flere slektninger som kommer på besøk. De fra Ukraina blir litt utrygge da, når de ser flere folk rundt seg. (...) Så det er litt avstand mellom nasjonaliteter kan man si.

Sara beskriver at det eksempelvis at det gjøres et «vi» og «de» skille mellom ukrainere og syrere ved hennes mottak, der ukrainske beboere kan bli skeptiske når beboere fra Syria får besøk på mottaket. Jeg tolker hennes fortelling som at beboerne på mottak kan oppleve å føle seg noe fremmed fra andre kulturer og land enn det de selv kjenner til. I litteratur om flyktninger er ofte «vi» og «de» betegnelser som illustrerer hvordan ansatte i hjelpeapparatet eller majoritetsbefolkningen for øvrig skiller mellom seg selv og flyktningene (Bø, 2015; Gullestad, 2002). Slik Sara forteller det ser det ut til at det ikke bare er et skille av «de» og «vi» mellom majoritets- og minoritetsbefolkningen, men også mellom de ulike nasjonalitetene på mottakene.

De ansatte forteller imidlertid også at relasjoner formes på tvers av disse grupperingene blant foreldrene på mottak. Foreldre med ulike språk etablerer kontakt og blir kjent med utgangspunkt i

deres barn. Solveig forteller for eksempel hvordan foreldre finner hverandre på mottak, også på tvers av land- og språkgrupperinger:

De har jo velkomstklasser her, som gjør at de som bor sammen som regel går sammen. Så de mødrene finner jo ofte hverandre, det gjør de. Så de er mye sammen, og de er også mye sammen når de er i boligene.

Solveig kan fortelle at mødrene ved hennes mottak gjerne finner hverandre, med barnas skolegang eller barnehageplass som utgangspunkt for relasjonen. Hun forteller at disse mødrene også gjerne tilbringer tid sammen på mottaket. I likhet med tidligere studier (Vervliet et al., 2014; Abraham et al., 2018), viser Solveigs beskrivelse at foreldrene kan finne støtte i andre foreldre på mottaket. På den måten vil jeg trekke frem at barna på mange måter kan se ut til å fungere som en katalysator for foreldrenes nettverk og relasjonsbygging på mottaket. Barna er ikke bare en ressurs for foreldrene i den forstand at barnets ve og vel er foreldrenes store motivasjon i hverdagen, men også som en viktig fellesnevner for foreldres på mottak.

6.2.3 Støy i familiens sfære: «Det er på en måte bare hverdagens ting»

I denne studien forteller de ansatte at det generelt har oppstått svært få konflikter på mottakene. Foreldre opplever imidlertid det som utfordrende å ha så mye mennesker rundt seg og lite kontroll over omgivelsene. Også mindre uenigheter eller ulike måter å leve på, kan være en ekstra belastning for foreldre på mottak som allerede opplever en svekket opplevd innflytelse (Bø, 2011) og avmaktfølelse. På sentraliserte mottak kan beboerne fritt disponere fellesarealer (Weiss et al., 2017), og beboerne har dermed lite kontroll over hvem som befinner seg der de ferdes på mottaket. Tidligere forskning vier at noen foreldre opplever mottaket som utrygt og utfordrende for deres familie (Seeberg et al., 2006; Karlsson, 2019; Barghadouch et al., 2022; Lietaert et al., 2020). Goffman (1961) hevder at mottaket som institusjon er uforenlig med en god familiehverdag. Det kan blant annet oppstå frustrasjon tilknyttet lite kvelds- og nattero eller beboere som er uenige. Anna beskriver noen eksempler fra hennes mottak:

De fleste konflikter, hvis jeg kan kalle det konflikt, er for eksempel når noen får besøk i helgene. De sitter på kjøkkenet og snakker kanskje litt høyt. Da kommer det gjerne noen på mandag og forteller at det var litt ubehagelig, at de kanskje satt og snakket høyt til klokken 21 på en søndag. Det er mest sånt vi får klager på. (...) Det er på en måte bare hverdagens ting. At

noen tok kurven fra vaskerommet og vi får høre «kan dere si ifra at vi vil ha kurven tilbake», eller at noen har ommøblert barnebasen eller ulike ønsker om hvor TV-en skal stå i fellesarealet. Ja, sånne ting.

Anna sin beskrivelse av typiske uenigheter på mottaket er med på å illustrere hvordan foreldre kan bli frustrert over å ikke ha kontroll over sine omgivelser. Små ting som at ikke vaskekurven forsvinner eller å kunne styre besøk som kommer og går, kan forsterke foreldrenes allerede svekkede opplevelse av innflytelse (Bø, 2011). Dette er et eksempel på at foreldrerollen blir utfordret i *totale institusjoner* (Goffman, 1961), slik sentraliserte asylmottak kan betegnes som, og da særlig knyttet til nettopp dette med lite kontroll over de omgivelser der familien ferdes fra dag til dag (Goffman, 1961; Sollund, 1996). Det å forholde seg til andre mennesker til enhver tid kan oppleves som en *forurensning* eller *støy* i omgivelsene (Sollund, 1996), og er et typisk kjennetegn ved sentraliserte asylmottak (Weiss et al., 2017). Samlet sett kan kombinasjonen av de ulike støyelementene på mottak oppleves svært begrensende for foreldreskapet.

6.2.4 Språk og kommunikasjon

Et av kjennetegnene på totale institusjoner (Goffman, 1961) er distinkte skiller mellom de ansatte og beboerne på slike institusjoner. Som det er beskrevet tidligere, argumenterer Sollund (1996) for at asylmottak i stor grad kan betegnes som totale institusjoner, og videre hvordan det at de ansatte og beboerne ikke snakker samme språk kan øke opplevelsen av skillet mellom disse posisjonene (s. 13). I alle intervjuene var det tydelig at temaet språk sto sentralt i både beboernes og de ansattes hverdag på mottaket. Først og fremst ble språk beskrevet som en barriere for kommunikasjon og relasjoner på mottaket, særlig for de ansatte som ikke selv snakket noen av beboernes morsmål. Blant annet merker Ingeborg på dette i sin arbeidshverdag på mottaket:

Jeg merker jo at den språkbarrieren kan være et lite hinder for arbeidet også, jeg ønsker jo å bli bedre kjent med barna og familiene, men de føler kanskje på at de ikke er så gode i engelsk og at ting blir litt vanskelig da

Ingeborg forteller hvordan hun selv opplever utfordringer knyttet til å ikke snakke samme språk som beboerne, men også at kanskje noen foreldre ikke opplever at de mestrer eksempelvis engelsk og dermed kanskje unngår å prøve å snakke det språket de har til felles. Denne studien belyser ansattes erfaringer og tanker, og kan dermed ikke si like mye om hvordan foreldrene selv opplever

situasjonen. Likevel kan Ingeborg og de andre ansattes fortellinger om utfordringer med språk, ses i lys av Västhagen et al. (2022) sin studie som forteller hvordan foreldrene selv også beskriver dette med språk som en særlig utfordring.

6.2.4.1 Å snakke samme språk

I lys av at mangel på felles språk kan styrke avstanden mellom beboerne og de ansatte (Sollund, 1996), kan motsetningsvis også verdien av felles språk trekkes frem. Norskspråklige ansatte på mottakene forteller at ansatte som snakker felles språk med beboere, i mye større grad er i kontakt med beboerne. Beboerne henvender seg oftest heller til de med felles språk, noe som var tydelig i alle intervjuene. Funnene i denne studien knyttet til verdien av å ha ansatte som snakker felles språk samsvarer med Valenta & Thorshaug (2011) sin studie, som fant at beboere på mottak ofte verdsetter å kunne kommunisere med ansatte som snakker samme språk. Anna, som selv snakker ukrainsk, forteller at mange ukrainsktalende beboere venter til en ansatt som snakker deres språk er på jobb dersom de behøver hjelp med noe for eksempel: «*De venter til vi kommer på jobb*». Det er ikke vanskelig å forstå at beboerne ønsker å kommunisere på sitt eget språk. Det er på sitt eget morsmål at man kan utdype sine følelser og innerste tanker. Blant annet forteller Johanne, som selv ikke snakker samme språk som beboerne, at hun tydelig ser verdien av at beboerne får snakket sitt språk med noen av de ansatte. Hun forteller:

Jeg tror at våre flyktninger som har muligheten til å snakke ukrainsk, å kunne gjøre seg ordentlig forstått, uten tolk og uten google translate. At det skaper trygghet.

Johanne forteller at hennes oppfatning er at beboerne på mottak gjerne snakker med de ansatte som har felles språk som de, og at det skaper trygghet for beboerne. Johanne sine tanker om temaet samsvarer i stor grad med funnene til Valenta & Thorshaug (2011) om ansatte med minoritetsbakgrunn på asylmottak, der beboere opplever det å kunne kommunisere sine følelser og tanker på eget språk som svært verdifullt. At mottaket har ansatte som snakker samme språk som noen av beboerne kan dermed på ett vis være tryggende for foreldre på mottak. Samtidig kan fordelene med å ha felles språk med ansatte også vurderes mer kritisk ut fra et integreringsperspektiv. Anna forteller for eksempel hvordan det å ha fellesspråklige ansatte på sikt ikke nødvendigvis er en fordel. Hun sier følgende:

I Ukraina er ikke folk så flinke til å lære seg engelsk, så da venter de på oss (ukrainsktalende). Vi har flere ansatte som snakker ukrainsk, så ja.. Man kan kanskje si at de er litt bortskjemte.

Anna forteller at de ukrainske beboerne ved hennes mottak er litt *bortskjemte* med at de har flere ukrainsktalende ansatte å henvende seg til. Som beskrevet ovenfor kan felles språk med de ansatte være svært betryggende og styrkende for foreldre på mottak. Det kan gjøre en ukjent tilværelse mer begripelig (Valenta & Thorshaug, 2011), og kan minske avstanden mellom beboere og ansatte på mottaket (Goffman, 1961). På den andre siden tolker jeg Anna sin beskrivelse her om at ukrainerne på mottaket er bortskjemte, med at det på sikt kan bli en svakhet når de skal flytte vekk fra mottaket. Anna forteller nemlig videre at bosettingsansvarlig på mottaket har oppfølging med beboerne etter de har blitt bosatt i kommune, og dermed får høre hvordan overgangen fra mottak til bosetting i kommune har vært for beboerne. Anna forteller:

Vår bosettingsansvarlig har litt kontakt med de etter de er bosatt, og de forteller at: «Okei, det er litt annerledes. Fordi i kommunen er det ikke like mange folk som snakker ukrainsk, for eksempel blant veiledere i NAV, og det er litt vanskeligere å finne måter å kommunisere på (...). De blir litt triste, og sier at «kanskje vi burde bruke tiden på mottaket litt annerledes»

Anna kan fortelle at mange beboere blir overrasket over hvor lite forberedt de var på hverdagslivet etter bosetting i kommunen. Flere angrer på at de ikke brukte tiden på mottak annerledes med tanke på integrering. Som Anna forteller det, gjelder dette kanskje særlig de ukrainske flyktningene som har vært vant med å kommunisere på eget språk på asylmottaket. Også Johanne forteller om hvordan det er ute i kommunene at beboerne virkelig må gå inn for å integrere seg i samfunnet. Ved spørsmål om mottakstiden virker integrerende for beboerne forteller Johanne følgende:

Det er når de kommer ut i kommunene at det er sånn at integreringa sånn på virkelig starter. For der er dem alene.

Johanne hevder at det er etter beboerne er bosatt i sin respektive kommune at integreringen for alvor starter. Hun begrunner dette med at der er de alene. Dette kan ses i sammenheng med Anna sin fortelling om hvordan beboerne kan bli overrasket over at for eksempel veiledere i NAV ikke snakker samme språk som de selv, og at de da må gjøre seg forstått på andre måter. Disse funnene kan også ses i lys av Lietaert et al. (2020) sin studie som finner at foreldre gjerne venter på livet som kommer

etter mottakstiden, og opplever at det reelt sett er da de kan ta kontroll over egen livssituasjon. Funnene fra denne og Lietaert et al. (2020) sin studie sett i sammenheng, kan kaste lys over hvordan foreldre på asylmottak forholder seg til integrering og forberedelse til livet etter mottak. Det ser ut til at beboere på mottak ikke er forberedt på den tiden som venter de etter bosetting, da mange blir overrasket over de utfordringene de møter på. Samtidig skal tiden på mottak også forberede beboerne på en eventuell retur ved avslag på asylsøknaden (Utlendingsdirektoratet, 2023b, s. 4). Disse motstridende formålene ved asylmottak kan gjøre det vanskelig for foreldrene å forholde seg til integreringsaspektet under tiden på mottak.

6.2.5 Frykten for barnevernet

Flere av de ansatte på mottak forteller om frykten mange av foreldrene har for det norske barnevernet. Dette samsvarer med andre studier om minoritetsforeldres relasjon til barnevernet (Fylkesnes et al, 2015; Kabatanya & Vagli, 2021; Handulle & Vassenden, 2023). De ansatte forteller at foreldrene på mottak er redd for å gjøre feil og at de frykter at barnevernet da kommer og tar barna deres fra dem. De ansatte forsøker å informere foreldrene om at barnevernet først og fremst er en hjelpeinstans og at de også kan gi støtte eller veiledning dersom foreldrene ønsker det. Noen mottak setter også i gang tiltak med hensikt å ufarliggjøre barnevernet for foreldrene på mottak. For eksempel forteller Martine:

Nylig så bestilte vi barnevernet til å komme og fortelle hvilken rolle de har og forklare hvor mye som skal til før et barn faktisk blir tatt i fra foreldrene. For det er jo den frykten de har, og de har gjerne hørt rykter om at i Norge stjeler de barn og sånt. Så det var viktig å få oppklaring i dette. (..) De som var der hadde masse spørsmål og var nesten ivrige etter hun fra barnevernet hadde hatt sin presentasjon. Det var masse spørsmål, masse latter. Så det må vi ha igjen, for da tror jeg ordet kan spre seg videre.

Som Martine forteller så er mange foreldre redd for hvilke konsekvenser det kan ha å være involvert med barnevernet. Ut fra Martine og andre ansattes erfaringer, kan det se ut som dette bunner i at barnevernet oppleves som en fremmed og skummel instans, og at det mange foreldre på mottak hører om barnevernet kommer fra hvordan andre de møter på snakker om barnevernet (Fylkesnes et al., 2015). Det kan antas at å få inn barnevernet til å fortelle om hvem de er, og hva de kan hjelpe med, slik som de gjorde på mottaket til Martine, vil kunne bidra til mer åpenhet og kjennskap til barnevernet som hjelpeinstans.

6.3 Å skape et hjem

Det å skape en følelse av et hjem på asylmottak kan være en krevende (Grønseth & Thorshaug, 2022; Abraham et al., 2018), og kanskje særlig for barnefamilier (Seeberg et al., 2006; Karlsson, 2019; Barghadouch et al., 2022; Lietaert et al., 2020). Det er i hjemmet at familielivet utfolder seg og familiens historie formes (Gellein, 2012). Beboere på asylmottak forteller samtidig om blandede følelser knyttet til å gjøre mottaket til sitt hjem (Grønseth & Thorshaug, 2022).

Denne studiens funn viser at det er store variasjoner mellom typer bygg som brukes som asylmottak. Noen mottak er av moderne standard, mens andre er gamle og er svært nøkterne. Mottakene inkludert i denne studien er også variert i form av deres geografiske plassering og nærhet til sentrum. Slike faktorer påvirker hvorvidt familiene på mottak er i kontakt med samfunnet for øvrig, og deres deltakelse i aktiviteter utenfor mottaket. Folkemengden inne på mottaket er også noe de ansatte påpeker som utfordrende i foreldres forsøk på å skape et hjem for familien, da det er lite muligheter for privatliv og beskyttelse mot de forstyrrelser som befinner seg på mottak. Noen mottak er imidlertid utformet på måter som kan anses som å huse familier bedre enn andre. Ved bedre tilrettelagte mottak vil foreldrene ha bedre forutsetninger for å kunne skape et hjem som føles privat for sin familie.

6.3.1 De fysiske omgivelsene på asylmottak

De ansatte beskriver at mottaksbyggenes utforming preger hvordan det er å være forelder ved de ulike mottakene. Blant annet danner ulike boligstandarder og hva som finnes i de fysiske omgivelsene på mottaket, rammene for familielivet og muligheten til å skape en følelse av et hjem for barna. Seeberg et al. (2006) sin studie viser hvordan omgivelsene på mottak består av mye begrensninger for foreldre og deres barn, eksempelvis ved at det er vanskelig å få tilfredsstilt barnas behov for lek på en plass som ikke oppleves som trygt eller forutsigbart. Samtidig forteller noen ansatte i min studie at de huser barnefamilier på egne måter, og hos noen kan derfor også mottaksmiljøene gi foreldrene mulighet til å utøve foreldreskapet slik de selv ønsker. Jeg viser her funn ved utformingen av mottakene og hvilke tanker de ansatte har om påvirkningen de fysiske omgivelsene har for foreldrene.

6.3.1.1 Boligstandard

Asylmottak skal som tidligere nevnt være et *nøkternt, men forsvarlig* botilbud (NOU 2011:10). I denne studien er det varierende typer bygg og standard på boligene blant mottakene. Noen mottak er for eksempel tidligere hotell, et av mottakene huser foreldrene i tidligere studentboliger og et annet mottak var et sykehjem før det ble mottak. Den store variasjonen i mottaksbygg kommer av at det ble etablert mange mottak for å kunne ta folkemengden med fordrevne fra Ukraina. Med hensikt å være midlertidige innkvarteringsløsninger ble blant annet ble hotell gjort om til asylmottak (Regjeringen, 2024b; Utlendingsdirektoratet, 2024, 19. mars). Det er dermed også variasjon i standarden på mottakene de ansatte i denne studien jobber ved. I likhet med tidligere studier som beskriver at mange asylmottak er av svært lav standard (Barghadouch et al., 2022; Lietaert et al., 2020), forteller Martine om mottaket jobber på. Det mottaket hun jobber ved er et eksempel på et slikt nøkternt bygg. Hun forteller følgende:

Det er et veldig gammelt bygg. Det er ikke så fint å se på, men de har det de har behov for. Svært enkle kår.

Martine forteller at beboerne på hennes mottak bor i et gammelt og lite pent bygg med svært enkle kår, men at de samtidig får dekket sine grunnleggende behov der. Ut ifra Martine sin beskrivelse av mottaket, kan kanskje hennes arbeidsplass illustrere det mange forbinder med asylmottak; Enkle, nedslitte bygninger som skal huse mange mennesker på samme tid. Mange asylmottak i Norge er preget av slike lave standarder (Grønseth & Thorshaug, 2022). Slike asylmottak er bygget med hensikt til å huse store mengder mennesker på én gang. Tidligere forskning viser at foreldrene som bor på slike mottak opplever det som lite barne- og familievennlig (Barghadouch et al., 2022; Lietaert et al., 2020). Dette kan ses i lys av Seeberg et al. (2006) sin studie, der det påpekes at barnets beste og familievelferd står i konflikt med de nøkterne forhold som følger av integreringspolitiske hensyn ved asylmottak.

6.3.2 Beliggenhet og lokalsamfunn – «bygdesamfunn har en evne til å integrere»

Geografisk plassering av mottaket vil påvirke beboernes muligheter til å delta i det som skjer utenfor mottakets område. Noen mottak er plassert i mindre lokalsamfunn uten noen umiddelbar nærhet til et sentrumsområde, mens andre er plassert i større kommuner og mer sentrumsnært. Ordinære asylmottak ligger ofte et stykke utenfor sentrumsområder, noe som kan øke avstanden mellom

mottaksbeboerne og samfunnet for øvrig (Sollund, 1996). Ingeborg jobber på et mottak med nærhet til sentrum og er veldig fornøyd med det. Hun forteller for eksempel:

Vi er heldige med plassering. Det er jo noen mottak som er utpå landet, som det ikke er noe i nærheten på en måte.

Ingeborg opplever dermed det å være i nærheten av noe by eller sentrum er noe de er heldige med ved hennes asylmottak. Ut fra hennes utsagn er hennes synspunkt at det er bedre at asylmottaket er nokså sentrumsnært, ettersom det ikke er noe i nærheten av mottak som ligger med avsondret til. Andre ansatte forteller imidlertid at mindre lokalsamfunn i større grad evner å inkludere flyktninger i det som skjer i nærmiljøet, sammenlignet med det større samfunn gjør. Lokalsamfunnets tilnærming til beboerne på asylmottak og hvorvidt de inkluderes i det som skjer i området, påvirker i stor grad betingelsene for foreldreskapet på mottak. Asylsøkere opplever ofte å være atskilt fra majoritetssamfunnet, og synes det er vanskelig å få kontakt med mennesker utenfor mottaket (Thorud & Kolstad, 2010; Sollund, 1996). Johanne, som jobber ved et mottak som er et godt stykke unna sentrum, peker på fordeler ved å ha et mottak i et mindre lokalsamfunn:

Vi har jo sett på ulemper og fordeler med å bo der vi bor, og jeg synes fordelene er da at det er et lite bygdesamfunn, og bygdesamfunn har en evne til å integrere, altså integrere naturlig for de vil så gjerne ta imot alle som kommer. Så det er jo tilbud hele tiden og noen aktiviteter her og der. Menigheten har jo starta strikkekafé 2 ganger i måneden, hvor det kommer både innbyggere og folk fra mottaket, og det blir jo da en naturlig integrasjon her

Ifølge Johanne kan mindre samfunn bidra til å øke familiens nettverk og engasjering i aktivitetstilbud i større grad enn større og mer sentrumsnære plasser. Små bygdesamfunn, slik Johanne beskriver, engasjerer i større grad beboerne på mottak og fører til en naturlig integrasjon ved å ha flere møtepunkter. En viktig del av integreringen av flyktninger er at de selv opplever tilhørighet i fellesskap og kan bidra i samfunnet rundt seg. Det føles godt for mennesker å ta del i meningsfulle aktiviteter og å kunne bidra (Thorud & Kolstad, 2010). For foreldre på mottak som opplever lite opplevd innflytelse (Bø, 2011) og avmakt kan det å delta som aktiv deltaker i et fellesskap som betyr noe, styrke deres selvfølelse og følelse av kontroll.

Om en igjen ser til ordtaket 'it takes a village to raise a child' (Reupert et al., 2022) kan også et bredere nettverk utenfor mottaket muligens bidra til en følelse av å ha en større 'landsby' å vende seg

til. Ut ifra at mange foreldre er vant med kollektivistiske familietradisjoner, der storfamilien og nabolag er viktige støttespillere (Tembo & Studsrød, 2017), kan kanskje en fellesskapsfølelse med lokalsamfunnet utover asylmottaket føles som noe de kjenner til.

6.3.3 Rolleforventninger i konflikt med støy i omgivelsene

De roller man har (forelder, partner f.eks.) kommer med et sett forventninger. Til rollen som forelder stilles det eksempelvis forventninger om at man skaper gode rutiner for måltid og leggetid for sine barn, og det anses som 'godt' foreldreskap (Tuastad & Studsrød, 2017). I hverdagen på mottak der ulike former for støy i familiens sfære er til stede til enhver tid, vil det være vanskelig å oppfylle disse forventningene om å skape struktur i barnas hverdag. Noen av de ansatte forteller for eksempel om slike forventninger til rutiner i tiden de bor på mottak. Sara forteller:

Det skal for eksempel være stilletid etter klokken ti og fram til syv om morgenen. Det er ikke alltid husreglene følges (ler). Men jeg kan forstå dem (foreldrene), for eksempel når du sier det er stilletid og at barna skal være på rommet, mens noen barn som ikke har fått plass i barnehagen, da er det vanskelig for foreldrene at de skal ha barnet på rommet fra ti på kvelden til syv på morgenen (...). Vi kan gi de litt veiledning, i forhold til døgnrytme og hva barnet kan spise for eksempel.

Samtidig som Sara forteller om husregler og forventninger om at det skal være stille på mottaket etter klokken ti og fram til syv på morgenen, beskriver hun også en forståelse for at det kan være vanskelig for foreldrene å skape slike rutiner på mottak. Hun trekker frem foreldrene som ikke har fått barnehageplass for sine barn, og hvordan det kan være særlig vanskelig for dem å skape en god hverdagsrutine for barna. Utfordringen med konstant støy av ulikt nivå på mottak, er også et godt eksempel på det som kjennetegner en total institusjon (Goffman, 1961), der kvelds- og nattero ikke er noe en kan regne med. I likhet med Seeberg et al. (2006) sin studie forteller ansatte i denne studien at forventningene tilknyttet foreldrerollen blir vanskelig å oppfylle i mottakets omgivelser, der støy i hverdagen medfører utfordringer tilknyttet å skape en god hverdagsstruktur for barna.

6.3.4 Muligheten til å trekke seg tilbake

De ansatte forteller at det er begrenset med muligheter på mottaket for å trekke seg helt tilbake og få være i fred. Dette er en av trekkene ved sentraliserte asylmottak som samsvarer med Goffman (1961)

sin beskrivelse av *totale institusjoner*. Det eneste private blir beboernes soverom, og også dette området deler du ofte med andre. For enslige beboere vil det altså på noen mottak ikke være en eneste plass som er kun deres egen. Noen mottak har tenkt ut løsninger for å øke muligheten for å trekke seg tilbake, og har for eksempel anskaffet brakkøløsninger som beboere kan reservere og dermed få litt tid for seg selv. Andre mottak har egne fellesområder som er ment å være en plass for beboere kan trekke seg tilbake og som fungerer som stillesoner der beboerne for eksempel kan studere, lese eller høre på musikk. Det stilles krav til at asylmottaket har rom som beboere kan bruke om de ønsker å trekke seg tilbake, dersom muligheten for dette ikke dekkes av deres private rom (Utlendingsdirektoratet, 2023a). Ved spørsmål om hvilke private områder beboerne har, forteller Martine:

Det eneste private er soverommet. Ja. Så da er det jo ikke rart at de sitter der mye. Det blir jo på en måte det som blir hjemmet deres.

Martine forteller at mange beboere sitter mye inne på egne rom i løpet av dagen, og har også forståelse for dette ettersom det er det eneste private området de har. Martine sin beskrivelse av beboeres mulighet for å trekke seg tilbake, er et godt eksempel på hvordan asylmottaket har svært begrensede muligheter til å trekke seg bak institusjonens *kulisser* og gå *backstage*. Det er få områder på mottak der foreldrene kan være alene og være helt seg selv og kanskje slippe den sterke fasaden som de ansatte beskriver at mange holder for barna sine. Foreldrene deler ofte rom med barna, og på bakgrunn av dette kan det se ut til at foreldre på mottak alltid opplever at de må opptre, også på sine private rom. Utenfor soverommet befinner vedkommende seg automatisk i et *fasadeområde*, med både ansatte og andre beboere rundt seg, og må dermed *opptre* på den måten de opplever er godtatt i omgivelsene på mottak (Goffman, 1992/1959, 1961).

6.3.5 Å huse familier på asylmottak

Med utgangspunkt i at det er begrenset med muligheter for å trekke seg tilbake, derav bak *kulissene*, på mottak (Goffman, 1992/1959), er flere ansatte opptatt av hvordan de best tenker de kan huse barnefamilier på. Noen ansatte forteller blant annet at de har begrenset med leiligheter, og at de derfor må begrense hvor mange familier de tar imot ved deres mottak. Johanne forteller for eksempel:

Vi har kun plass til et begrenset antall barnefamilier, og da sier vi til Råde at «sorry, men her kan vi ikke ta imot noen». For vi vet at viktigheten av å kunne bo i leilighet er så stor da.

Johanne forteller at ved deres mottak så tar de ikke imot familier dersom de ikke har plass til å huse de i en egen leilighet. De må da gi tilbakemelding til Råde ankomstsenter, som er der nyankomne flyktninger registrere sin asylsøknad og oppholder seg fram til de flytter til et asylmottak (Utlendingsdirektoratet, u.å.-e). Jeg tolker dette som at Johanne vurderer viktigheten av at familier skal få bo i egne leiligheter som essensielt for deres familievelferd på mottaket. I egne leiligheter kan familien lage mat når de vil, bruke badet når de vil og skifte bleie på barnet uten å måtte gjennom fellesarealer. Å bo i egen leilighet på mottak er en kontrast til mottak der familier blir huset på rom uten egne kjøkken og bad. At familier har muligheten til å bo i egne leiligheter kan bidra til å øke foreldrenes opplevde innflytelse (Bø, 2011) der de eksempelvis ikke trenger å bevege seg gjennom fellesarealer for å skifte barnets bleie, slik som foreldre i Barghadouch et al. (2022) forteller at de må. En leilighet kan videre antas å gi mer følelsen av et privat hjem der familien kan være *bare familien*, som blant annet var viktig for barna inkludert i Karlsson (2019) sin studie av barns opplevelse av et hjem på asylmottak.

6.3.6 Å få eller gå på besøk

De ansatte forteller at foreldrene kjenner på at det er trist å ikke ha en plass der barna kan ha med seg besøk hjem fra skolen. Et sentralt aspekt ved det å ha et sted man føler er hjemme, er det med å ha en plass der du kan ta imot gjester. De ansatte forteller at beboerne på mottak får lov til å ha besøk etter avtale, men også at mottaket ikke nødvendigvis er en plass der andre barn utenfor mottaket kommer på besøk. På samme måte som Sollund (1996) fremhever, forteller ansatte i denne studien at selv om beboerne får lov til å ha eller gå på besøk, så er det få asylsøkere som har noen de kan få besøk av eller noen å besøke utenfor mottaket. Barna skaffer imidlertid et nettverk på skolen de går på. Solveig forteller sin opplevelse av dette:

Jeg opplever jo at mange syns jo at det først og fremst er tungt for barna. Det er tungt for dem å være på skolen, men kanskje ikke å kunne ha med venner hjem, og ja.. ikke på en måte ha den friheten da. De det kanskje er tyngst for er jo de familiene som har vært her lenger.

Solveig beskriver at det å ikke ha en plass hvor man kan eller ønsker å få besøk som tungt for barnefamiliene, og da særlig for barna selv. Hun skildrer hvordan det i seg selv kan være utfordrende

for barna å være på skolen, og det å ikke kunne ha med venner hjem etter skolen kan være en ytterligere belastning. Hennes opplevelse er dermed at det er tungt for foreldrene fordi det er tungt for barna. Dette er enda et eksempel på hvordan settinger i de omgivelsene der foreldrene ikke selv ferdes, derav *eksosystemet*, fremdeles har betydning for foreldrenes liv og hverdag (Bronfenbrenner, 1979). I likhet med at skolen som arena er viktig for foreldrene fordi det er viktig for barna (Bø, 2011), er også de relasjonene barna har og får på skolen viktige for foreldrene, fordi det dreier seg om barnas vennskapsliv. Samtidig som foreldrene synes det er tungt at barna ikke kan ha med venner hjem fra skolen, forteller ansatte at barna på mottak drar på besøk til hverandre. Martine forteller:

De er på besøk hos hverandre, det er jo forskjellige bygg, så de er gjerne på besøk hos hverandre, akkurat som 'våre' barn på en måte.

Martine forteller at barna besøker hverandre på mottak. Om vi igjen ser til betegnelsen *it takes a village to raise a child* (Reupert et al., 2022), tyder Martine sin beskrivelse på at barna på mottak lager seg et slags nabolag seg imellom. At de besøker hverandre på mottak gjør at familiene kan få besøk uten å være bekymret for at besøket tenker over den lave standarden eller trangboddheten, ettersom de andre familiene på mottaket lever under like boforhold. Det er å anta at for foreldrene føles det godt å kunne både få og gå på besøk av andre på mottaket. I tillegg til å bidra til en mer meningsfull hverdag på mottak, viser tidligere studier blant annet hvordan foreldre på mottak finner stor støtte i andre som står i liknende situasjon som de selv (Vervliet et al., 2014). Å kunne besøke hverandre på mottak, vil jeg derfor anta at virker avlastende for foreldrene i tillegg til å bidra til at livet på mottak likner mer på et tilnærmet vanlig familieliv. Som innledningsvis ble nevnt, hevder Gellein (2012) at et hjem er en plass en kan åpne opp for å invitere inn til besøk. Hvorvidt familier opplever deres rom eller leilighet til å være en plass de kan få besøk, kan dermed være av stor betydning for deres opplevelse av mottaket som et hjem.

6.3.7 Ambivalente følelser om å føle seg hjemme i Norge

De ansatte opplever også at mange beboere har ambivalente følelser knyttet til dette med å forberede seg på et liv etter bosetting i kommune. Der noen beboere tenker at de burde lære seg så mye norsk som mulig for å forberede seg på bosetting, er det også andre som ikke ønsker å planlegge for tiden etter de eventuelt blir bosatt. Dette bunner for mange i frykten for å ikke få opphold. Solveig beskriver det slik:

Noen vil ikke kjenne på det livet før de eventuelt har fått opphold, fordi 'tenk hvis det blir tatt fra meg', så da møter de heller ikke opp.

Solveig forteller at enkelte beboere ikke ønsker å forberede seg så mye på livet etter bosetting, med frykt for å ikke få innvilget oppholdstillatelsen. Dette kan sees i lys av her-og-nå perspektivet som er tidligere presentert i denne studiens funn. Å innta et perspektiv der en kun forholder seg til hvordan livet utspiller seg her og nå, kan betegnes som en måte for mottaksbeboere å mestre deres usikre tilværelse på. Å ha håp for fremtiden vil være en viktig resiliensfaktor hos den enkelte (Borge, 2018, s. 39), men kan også medføre stor håpløshet og fortvilelse ved eventuelt negativt svar på asylsøknaden (Henvisning til Beiser (1987) i Varvin, 2015, s. 171). Å kjenne på håp og tro tilknyttet asylsøknaden og fremtiden i Norge, kan for mange dermed oppleves som for risikofylt. Det vil for mange være den dagen de får innvilget oppholdstillatelse at de kan begynne å planlegge for familiens fremtid i Norge. Basert på de ansattes fortellinger vil det for mange dreie seg om en tid før, under og etter deres svar på asylsøknaden. Knyttet til foreldrenes *personlige tidslinje* (Bronfenbrenner, 1979) kan dermed svar på asylsøknaden betegnes som en vesentlig hendelse og vendepunkt i foreldrene livsfortelling.

Tilknyttet foreldres muligheter for å skape et hjem for sin familie på mottak, er det viktig å få frem at det ikke et mål at foreldrene og deres barn ser på mottaket som *deres* hjem. Å bo på asylmottak er ment å være en midlertidig boløsning i påvente av bosetting eller retur (Utlendingsloven, 2008, §95). Samtidig så bor mange foreldre over lengre tid på mottak med sin familie, og det å skape følelsen av et trygt hjem vil dermed være noe foreldrene ønsker for sine barn. Begrensede med muligheter for å skape seg et hjem på asylmottak må ses i lys av integreringspolitiske føringer, som vektlegger nøkternhet i botilbudet (NOU 2011:10). I Lietaert et al. (2020) beskrives det blant annet hvordan slitne bygg og nøkterne boforhold på mottak, kan tolkes som et tydelig budskap om å ikke skape seg et hjem på denne plassen som tydelig ikke er skapt for noe permanent.

7 Konklusjon og avsluttende refleksjoner

I denne studien har jeg undersøkt hvilke synspunkter mottaksansatte har tilknyttet det å være forelder på asylmottak. Tre underproblemstillinger er anvendt for å svare på denne overordnede problemstillingen. De tre underproblemstillingene omhandler foreldreskapets betingelser på asylmottak, styrker og begrensninger i foreldrene samt i deres omgivelser og muligheten for å skape seg et hjem på mottak. Denne studien viser at det er mange faktorer i mottakstilværelsen som kan prege det å være forelder på asylmottak.

I dette kapittelet oppsummerer jeg studiens funn. Presentasjonen av dette er inndelt på samme måte som i analysen, der funnene presenteres under hver av de tre underproblemstillingene. Deretter kommer jeg med noen avsluttende refleksjoner tilknyttet studiens funn. Helt avslutningsvis reflekterer jeg over hvilke implikasjoner denne studien kan ha for videre forskning på feltet.

7.1 Foreldreskapets betingelser på mottak

Til tross for en utfordrende hverdag preget av ventetid og usikkerhet, klarer foreldrene på mottak seg generelt godt ifølge de ansatte. De viser høy grad av resiliens ovenfor de ansatte, som opplever foreldrene som omstillingsdyktige og sterke. Ansatte tenker samtidig at foreldrene opplever mottakstilværelsen som tyngre enn de fremstiller selv. Basert på de ansattes beskrivelser kan det virke som foreldrene på mottak i stor grad ønsker å opprettholde en sterk fasade (Goffman, 1992/1959), særlig ovenfor deres barn. Ventetiden er for mange det tyngste. Å leve et liv preget av passivitet, usikkerhet og trangboddhet, har for noen foreldre ført til spenninger i parforholdet.

Det er store ulikheter i foreldrehverdagen på mottakene. Særlig er det et skille mellom ukrainere med kollektiv beskyttelse og de andre mottaksbeboerne, der fordrevne fra Ukraina har færre lovfestede tilbud under tiden på asylmottak. Foreldreskapet på asylmottak har dermed forskjellige betingelser blant annet basert på hvilken beskyttelse vedkommende har. I tillegg har de ulike mottakene i denne studien variert med barnehagetilbud, basert på hvilken kommune mottaket hører til. Hvorvidt foreldrenes barn i barnehagealder får plass i barnehage, vil ha stor betydning for hvordan familiens hverdag på mottaket utspiller seg. De ansatte intervjuet i denne studien er videre opptatt av å selvstendigjøre foreldrene på mottak. At de ansatte arbeider ut fra en tilnærming basert på selvstendigjøring og hjelp til selvhjelp, kan antas å være gode betingelser for foreldrenes mulighet til å styrke deres opplevelse av innflytelse og selvfølelse.

7.2 Styrker og begrensninger i mottakstilværelsen

Det er særlig foreldrenes ressurser og omstillingsevne som trekkes frem av de ansatte som en styrke i foreldrenes liv på mottak. Spesielt tilknyttet familieresiliens (Solem, 2017) beskriver de ansatte at foreldrenes største styrke og motivasjon er å skape en god fremtid og et godt liv for sine barn. De ansatte fremhever at mange foreldre synes det er utfordrende å navigere seg gjennom deres nye norske kontekst. Flere foreldre er også redde for det norske barnevernet. De ansatte opplever at dette kan hindre foreldre i å be om hjelp eller veiledning, i frykten av å bli fratatt barna (Fylkesnes et al, 2015).

Samtidig er de fleste foreldrene stødige i sin forelderrolle. Å være forelder er kanskje det eneste de opplever å kjenne til ved den situasjonen de nå står i, og det er noe som er konstant.

Trangboddhet og støy på mottakene trekkes særlig frem som en utfordring av de ansatte, og da særlig for barnefamiliene. Ulike former for støy i de institusjonsliknende omgivelsene på mottak (Goffman, 1961; Sollund, 1996) begrenser i stor grad foreldrenes opplevde innflytelse (Bø, 2011) og mulighet for privatliv. Samtidig finner mange foreldre stor styrke i relasjonene de har på mottaket, og da særlig med andre som står i en liknende situasjon som de selv. Relasjonene på mottak blant foreldrene dannes i stor grad basert på landbakgrunn, språk og/eller livssituasjon. Mødrene finner andre mødre, og fedrene finner andre fedre. Samtidig forteller de ansatte om «vi» -og «de»- grupperinger på mottakene, da ofte basert på språk- og landbakgrunn, som kan øke avstanden mellom beboerne.

Språkbarrierer blir vektlagt av samtlige informanter som en av de største utfordrende på mottak. Mesteparten av beboerne har vanskeligheter med å kommunisere på andre språk enn sitt morsmål. Å ha ansatte på mottaket som snakkes felles språk som beboerne, beskrives derfor som en stor styrke. Sett i et integreringsperspektiv kan fellesspråklige ansatte imidlertid begrense beboernes utvikling av norskferdigheter i tiden på mottak. Foreldre som ble vant til å kunne snakke eget språk med ansatte på mottaket, har i ettertid fortalt at de fikk et sjokk etter bosetting i kommune der de ansatte ved NAV eksempelvis ikke snakker deres språk. Fellesspråklige ansatte er dermed å anse som en stor styrke i selve mottakstilværelsen, men også som en potensiell begrensning for forberedelsen til livet etter mottak.

7.3 Å skape et hjem

Muligheten for å skape et hjem for sin familie, er størst for foreldrene som bor i egne leiligheter der de har eget bad og kjøkken. Ansatte beskriver at typiske mottaksbygg der alle beboere er samlet i samme bygg, med tildelte rom, felles kjøkken og bad, ikke er skapt for å huse barnefamilier. Ved mottak der familiene får bo i egne leilighet med privat kjøkken og bad derimot, har foreldrene økte muligheter for å skape en følelse av et hjem. De vil være mindre påvirket av støy og uforutsigbarhet i omgivelsene enn ved førstnevnte boligsituasjon. Ansatte forteller videre at noe av det tyngste for foreldene er å ikke ha en plass egnet for å få besøk, da særlig på vegne av barna. Samtidig forteller ansatte om at barna på mottak kan skape sitt eget lille nabolag på mottaket der de besøker hverandre.

Mottakets geografiske plassering er også av betydning ifølge de ansatte. De ansatte har imidlertid noe ulik oppfatning av hva som er god og mindre god beliggenhet for et mottak. Noen ansatte fremhever at de er fornøyde med at deres mottak er i nærheten av en større by med et innholdsrikt sentrumsområde. Andre ansatte argumenterer for at mindre bygdesamfunn er mer mottakelige for nye mennesker og at slike samfunn som helhet bidrar aktivt med integreringen av deres mottaksbeboere.

Det er ifølge de ansatte viktig for foreldrene å skape seg et hjem der de er, i et forsøk på å skape en tilnærmet normal hverdag for barna. Mange foreldre og mottaksbeboere generelt har imidlertid ambivalente følelser tilknyttet å gjøre mottaket til et «hjem», og å skape seg et liv i Norge. Frykten for å skape et hjem, lære norsk og å bli kjent med det norske samfunnet, for så å potensielt bli sendt ut av landet, er ifølge de ansatte en frykt mange mottaksbeboere kjenner på.

7.4 Avsluttende refleksjoner og implikasjoner for videre forskning

Jeg har i denne studien intervjuet ansatte om deres synspunkter på det å være forelder på asylmottak. Deres tanker og erfaringer har bidratt til verdifull kunnskap tilknyttet foreldrerollen på mottak. Som det ble nevnt i oppgavens metodekapittel, er denne studiens utvalg for lite til å kunne generalisere funnene som er gjort. Studien består videre av mine fortolkninger av de ansattes fortolkninger, og det er dermed ingen garanti for at funnene som er presentert i denne studien samsvarer med slik foreldrene selv ville beskrevet sin situasjon. Ekspertkunnskap om hvordan det oppleves å bo på mottak, er det beboere selv som til syvende og sist kan belyse. Videre forskning på foreldreskap ved norske asylmottak burde dermed suppleres med flere studier som intervjuer foreldrene selv.

Studien belyser likevel noe av det som kan antas å være hovedtrekk i foreldres mottakstilværelse, da de ansatte delte mye av de samme erfaringene på tvers av mottak og landsdeler. Kort oppsummert forteller mottaksansatte at foreldrene på mottak generelt sett er svært motstandsdyktige og har stor omstillingsevne. Til tross for utfordrende omgivelser på mottak, evner foreldrene å skape en god hverdag for sin familie. De ansattes synspunkter om foreldrenes muligheter for å skape seg et hjem på mottak, avhenger i stor grad av hva slags mottak det gjelder. Mottak som kan tilby barnefamilier egne leiligheter vil i størst grad kunne ivareta familiens behov for privatliv og styrke foreldrenes opplevde innflytelse på egen situasjon.

Underveis i intervjuprosessen rettet jeg også mitt forskerblikk på parforholdet mellom foreldre i tiden de bor på mottak. Funnene i denne studien peker på at parforholdet mellom foreldre på mottak kan se ut til å briste eller bære under mottakstilværelsen. Jeg fant lite forskning tilknyttet parforhold og intime relasjoner på asylmottak, og det ville i fremtidig forskning vært interessant å undersøke dette temaet ytterligere. Dersom jeg skulle gjennomført denne studien på nytt, ville jeg rettet søkelyset mot dette i større grad enn det er gjort i denne masteravhandlingen.

Litteraturliste

Abraham, R., Lien, L. & Hanssen, I. (2018). Coping, resilience and posttraumatic growth among Eritrean female refugees living in Norwegian asylum reception centres: A qualitative study. *International Journal of Social Psychiatry*, 64(4), 359-366.
<https://doi.org/10.1177/0020764018765237>

Arnesen, H. S. (2023). *Arbeidsdeling i hjemmet: Er likestilte par mer fornøyde?* (SSB analyse 2023/7). SSB. <https://www.ssb.no/befolkning/barn-familier-og-husholdninger/artikler/arbeidsdeling-i-hjemmet-er-likestilte-par-mer-fornoyde>

Bagge, C. M., Enger, T. A. & Seeberg, M. L. (2006). Hjemme hos barn som bor i asylmottak. I M. L. Seeberg. (2009). *Små barns hverdager i asylmottak*. (s. 7-16). (Rapport Nr. 14/09). NOVA – Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/20.500.12199/4995>

Barghadouch, A., Skovdal., M., Norredam, M. & Vitus, K. (2022). ‘This is not what I want for my children’: agency and parenting in Danish asylum centres. *European Journal of Public Health*, 32(3), 379-383). <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckac036>

Barnekonvensjonen. (1989). *FNs konvensjon om barnets rettigheter*. Regjeringen. https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf

Berg, P. & Peltola, M. (2015). Raising decent citizens: on respectability, parenthood and drawing boundaries. *NORA: Nordic Journal of Women's Studies*, 23(1).
<https://doi.org/10.1080/08038740.2014.938116>

Borge, A. I. H. (2018). *Resiliens – risiko og sunn utvikling* (3. utg.). Gyldendal Akademisk
Bouvier, P. (2012). Humanitarian care and small things in dehumanized places. *International Review of the Red Cross*, 94(888), 1-14. <https://doi.org/10.1017/S1816383113000325>

Braun, V. & Clarke, V. (2022). *Thematic Analysis: A Practical Guide*. SAGE Publications

- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Bronfenbrenner, U. (1984). The Changing Family in a Changing world: America First? *Peabody Journal of Education*, 61(3), 52-70. <http://www.jstor.org/stable/1491709>
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The Ecology of Human Development: Experiments by nature and design*. Harvard University Press.
- Bronfenbrenner, U. (2005). *Making Human Beings Human: Bioecological Perspectives on Human Development*. Sage Publications
- Bø, I. (2011). *Foreldre og fagfolk* (3. utg.). Universitetsforlaget
- Bø, B. P. (2015). Social work in a multicultural society: New challenges and needs for competence. *International Social Work*, 58(4), 562-574. <https://doi.org/10.1177/0020872814550114>
- Eriksen, T. H. & Sajjad, T. A. (2020). *Kulturforskjeller i praksis: Perspektiver på det flerkulturelle Norge* (7. utg.). Gyldendal Akademisk
- Estlein, R., Gewirtz-Meydan, A. & Opuda, E. (2022). Love in the time of COVID-19: A systematic mapping review of empirical research on romantic relationships one year into the COVID-19 pandemic. *Family Process*, 61(3), 963-1357. <https://doi.org/10.1111/famp.12775>
- FN-sambandet. (u.å.). FNs verdenserklæring om menneskerettigheter. Hentet 31. august 2023 fra <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/menneskerettigheter/fns-verdenserklaring-om-menneskerettigheter>
- Friberg, J. H. & Bjørnset, M. (2019). *Migrasjon, foreldreskap og sosial kontroll*. (Fafo-rapport 2019:01). Fafo. <https://www.fafo.no/images/pub/2019/20698.pdf>
- Fylkesnes, M. K., Iversen, A. C., Bjørknes, R. & Nygren, L. (2015). Frykten for barnevernet: En undersøkelse av etniske minoritetsforeldres oppfatninger. *Norges barnevern*, 92(2), 81-96. <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2015-02-02>

Førde, S. (2014). Det tar en landsby å oppdra et barn – Oppvekstmiljøets betydning for enslige mindreårige flyktningers navigering mot opplevelsen av psykisk helse og resiliens. *Tidsskrift for psykisk helsearbeid*, 14(2), 145-155. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-3010-2017-02-06>

Gellein, K. (2012). *Jeg liker Norge, men Norge liker ikke meg: et møte med lengeværende barn i norske asylmottak*. Humanist forlag

Goffman, E. (1992/1959). *Vårt rollespill til daglig* (K. Risvik & K. Risvik, Overs.). Pax Forlag. (Opprinnelig utgitt 1959)

Goffman, E. (1961). *Asylums: Essays on the Social Situation of Mental Patients and Other Inmates*. Anchor Books

Grue, M. J., Bytingsvik, M. K. S. & Stige, S. H. (2019). «Ingen vet hvem du er» - flyktningers opplevelse av omstillingsprosess i Norge. *Tidsskrift for psykisk helsearbeid*, 16(3), 135-146. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-3010-2019-03-03>

Grønseth, A. S. & Thorshaug, R. Ø. (2022). Struggling for home where home is not meant to be: A study of asylum seekers in reception centers in Norway. *Focaal - Journal of Global and Historical Anthropology*, 2022(92), 15-30. <https://doi.org/10.3167/fcl.2022.920102>

Guhan, R. & Liebling-Kalifani, H. (2011). The Experiences of Staff Working With Refugees and Asylum Seekers in the United Kingdom: A Grounded Theory Exploration. *Journal of Immigrant & Refugee Studies*, 9(3), 205-228. <https://doi.org/10.1080/15562948.2011.592804>

Gullestad, M. (2002). *Det norske: sett med nye øyne*. Universitetsforlaget

Handulle, A. & Vassenden, A. (2023). Transmission of child removal stories Among Norwegian Somalis: An interactionist analysis of ethnic minority parents' fears of child welfare services. *Acta Sociologica*, 0(0), 1-17. <https://doi.org/10.1177/00016993231177548>

Hansen, R. (2017). Økosystemperspektiver. I R. Hansen & M.-B. Solem (Red.), *Sosialt arbeid: En situert praksis*. (s. 49-61). Gyldendal Akademisk

Haugen, H. Ø. & Skilbrei, M.-L. (2021). *Håndbok i forskningsetikk og databehandling*. Fagbokforlaget

Hernes, V., Aasland, A., Deineko, O., Myhre, M. H., Liodden, T., Myrvold, T., Leirvik, M. S. & Danielsen, Å. Ø. (2023). *Reception, settlement and integration of Ukrainian refugees in Norway: Experiences of Ukrainian refugees and municipal stakeholders (2022-2023)*. (NIBR Report, 2023:11). <https://www.imdi.no/contentassets/0ee0ad1ca7264e3098962fc8283863ad/rapport-reception-settlement-and-integration-of-ukrainian-refugees-in-norway.pdf>

Integreringsloven. (2020). *Lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid* (LOV-2020-11-06-127). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2020-11-06-127>

Johannessen, L. E. F., Rafoss, T. W. & Rasmussen, E. B. (2018). *Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Universitetsforlaget

Justis- og beredskapsdepartementet. (2023). Instruks til Utlendingsdirektoratet om innkvartering av asylsøkere (Nr. GI-05/2023). (Rundskriv). https://www.regjeringen.no/contentassets/ddc51d16c605472cbcdc620f279953b3/gi-05_2023-instruks-til-utlendingsdirektoratet-om-innkvartering-av-asylsokere-ny.pdf

Kelly, A., Nel, P. W. & Nolte, L. (2016). Negotiating motherhood as a refugee: experiences of loss, love, survival and pain in the context of forced migration. *European Journal of Psychotherapy & Counselling*, 18(3), 252-279. <https://doi.org/10.1080/13642537.2016.1214160>

Kjeøy, I. & Tyldum, G. (2022). *Assessing future migration among Ukrainian refugees in Poland and Norway*. (Faforeport 2022:23). Fafo. <https://www.fafo.no/images/pub/2022/20826.pdf>

Klevan, T., Viksmo, M. S. & Borg, M. (2013). «Å være forelder står over alt annet» - om foreldrerollen i en psykisk krise. *Tidsskrift for psykisk helsearbeid*, 10(3), 199-208. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3010-2013-03-02>

Krumsvik, R. J. (2013). *Forskningsdesign og kvalitativ metode: Ei innføring*. Fagbokforlaget

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. Utg.). Gyldendal Akademisk

Lidén, H., Seeberg, M. L. & Engebriksen, A. (2011). *Medfølgende barn i asylmottak – livssituasjon, mestrings tiltak*. (Rapport 2011:1). Institutt for samfunnsforskning. UDI.

https://www.udi.no/globalassets/global/forskning-fou_i/asylmottak/medfolgende-barn-i-asylmottak.pdf

Lietaert, I., Verhaeghe, F. & Derluyn, I. (2020). Families on hold: How the context of an asylum centre affects parenting experiences. *Child & Family Social Work*, 25(S1), 1-8.

<https://doi.org/10.1111/cfs.12706>

Magnussen, M.-L. (2020). «Jeg er klar til å bidra»: Utforskning og utfordring av bakkebyråkraters kategorisering av flyktninger som prøver å komme i jobb i dagens Norge. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 23(1), 63-75. <https://doi.org/10.18261/issn.2464-3076-2020-01-05>

Meld. St. 17 (2023-2024). *Om integreringspolitikken: Stille krav og stille opp*. Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/0b74b84e746a452eb0b64a88c873a6fe/no/pdfs/stm202320240017000dddpdfs.pdf>

Menneskerettsloven. (1999). Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett. (LOV-1999-05-21-30). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30>

Merry, L., Pelaez, S. & Edwards, N. C. (2017). Refugees, asylum-seekers and undocumented migrants and the experience of parenthood: a synthesis of the qualitative literature. *Globalization and Health*, 13(1), 75. <https://doi.org/10.1186/s12992-017-0299-4>

Neumann, C. B. & Neumann, I. B. (2012). *Forskeren i forskningsprosessen: En metodebok om situering*. Cappelen Damm Akademisk

NOU 2011: 10. (2011). I velferdsstatens venterom: Mottakstilbudet for asylsøkere. Justis- og politidepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/78ca1005cf834de8961f06357c91aa92/no/pdfs/nou201120110010000dddpdfs.pdf>

Ogbu, H. U., Brady, B. & Kinlen, L. (2014). Parenting in Direct Provision: Parents' Perspectives Regarding Stresses and Supports. *Child Care in Practice*, 20(3), 256-269.

<http://dx.doi.org/10.1080/13575279.2013.875462>

Olsen, G., Oltedal, S. & Hutchinson, G. S. (2023). *Teorier i sosialt arbeid*. Universitetsforlaget

Opplæringslova. (1998). *Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa*. (LOV-1998-07-17-61). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61?q=oppl%C3%A6ringsloven>

Raghallaigh, M. N., Smith, K. & Scholtz, J. (2020). Problematizing Parenting: The regulation of Parenting Practices within Reception Centres for Syrian Refugees in Ireland. *Journal of Refugee Studies*, 34(3), 3362-3380. <https://doi.org/10.1093/jrs/fez110>

Regjeringen. (2024b, 29. Januar). *Statsråd Mehls innlegg på pressekonferansen om mottak og opphold for fordrevne fra Ukraina*. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/statsrad-mehls-innlegg-pa-pressekonferansen-om-mottak-og-opphold-for-fordrevne-fra-ukraina/id3023302/>

Reupert, A., Straussner, S. L., Weimand, B., & Maybery, D. (2022). It Takes a Village to Raise a Child: Understanding and Expanding the Concept of the "Village". *Frontiers in Public Health*, 10(756066). 1-7. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.756066>

Rugkåsa, M., Ylvisaker, S. & Eide, K. (2017). *Barnevern i et minoritetsperspektiv: Sosialt arbeid med barn og familier*. Gyldendal Akademisk

RVTS (u.å.). Ivaretagelse av foreldre på flyktingemottak. Psykososial beredskap. Hentet 28. januar 2024 fra <https://www.psykososialberedskap.no/ivaretagelse-av-foreldre-pa-flyktingemottak/>

Seeberg, M. L. (2017). Alt er relativt: ytelser til barnefamilier i norske asylmottak, 1989-2017. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 20(4), 268-285. <https://doi.org/10.18261/issn.2464-3076-2017-04-02>

Seeberg, M. L., Bagge, C. M. & Enger, T. A. (2006). Småbarn i asylmottak. I M. L. Seeberg. (2009). *Små barns hverdager i asylmottak*. (s. 17-36). (Rapport Nr. 14/09). NOVA – Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/20.500.12199/4995>

Skytte, M. (2019). *Etniske minoritetsfamilier og sosialt arbeid*. (3. utgave). Gyldendal Norsk Forlag

Solem, M.-B. (2017). Styrkebaserte perspektiver. I R. Hansen & M.-B. Solem (Red.), *Sosialt arbeid: En situert praksis*. (s. 94-114). Gyldendal Akademisk

Sollund, R. (1996). *Asylmottaket – en total institusjon?* Stensilserien nr. 84. Institutt for kriminologi, Universitetet i Oslo.

Statistisk sentralbyrå. (2017, 22. Juni). Kvinner dominerer spesialisthelsetjenesten. SSB.

<https://www.ssb.no/helse/artikler-og-publikasjoner/kvinner-dominerer-spesialisthelsetjenesten>

Tamis-LeMonda, C. S., Way, N., Hughes, D., Yoshikawa, H., Kalman, R. K. & Niwa, E. Y. (2008). Parent's Goals for Children: The Dynamic Coexistence of Individualism and Collectivism in Cultures and Individuals. *Social Development*, 17(1), 183-209. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9507.2007.00419.x>

Tembo, M. J. & Studsrød, I. (2017). Foreldreskap i en ny kontekst: Når mor og far har migrert til Norge. I I. Studsrød & S. Tuastad (Red.), *Barneomsorg på norsk: I samspill og spenning mellom hjem og stat* (s. 107-124). Universitetsforlaget

Thorud, S. & Kolstad, A. (2010). Maktesløs i ventetida – asylsøkeres hverdagsliv og mentale helse. *Tidsskrift for psykisk helsearbeid*, 7(2), 153-162. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3010-2010-02-07>

Tuastad, S. & Studsrød, I. (2017) Landsby og velferdsstat. I I. Studsrød & S. Tuastad (Red.), *Barneomsorg på norsk: I samspill og spenning mellom hjem og stat* (s. 9-20). Universitetsforlaget

Utdanningsdirektoratet. (2024, 15. februar). Regelverk for nyankomne barn og elever. Udir.

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/minoritetsspraklige-og-nyankomne/minoritetsspraklige/regelverk-for-nyankomne-barn-og-elever/#a173416>

Utlendingsdirektoratet (2024, 19. mars). *Avvikler 3 000 mottaksplasser*. UDI.

<https://www.udi.no/aktuelt/avvikler-3-000-mottaksplasser/>

Utlendingsdirektoratet. (2023a). *Generelle krav til drift av asylmottak*. UDI.

<https://www.udi.no/globalassets/global/asylmottak/generelle-krav-til-drift-av-asylmottak.pdf>

Utlendingsdirektoratet. (2023b). *Krav til ordinære plasser*. UDI.

<https://www.udi.no/globalassets/global/asylmottak/krav-til-drift-av-ordinare-plasser.pdf>

Utlendingsdirektoratet. (u.å.-a). *Anslag for antall søknader om beskyttelse (asyl) 2024-2025 per januar 2024*. Hentet 4. februar 2024 fra <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikknotater/anslag-for-antall-soknader-om-beskyttelse-asy1-2024-2025-per-januar/>

Utlendingsdirektoratet. (u.å.-b). *Asylmottak – Barn og unge*. Hentet 2. november 2023 fra

<https://www.udi.no/asylmottak/jobber-i-en-kommune/opplaring-og-utdanning2/#link-12859>

Utlendingsdirektoratet. (u.å.-c) *Beboere i asylmottak etter uke (2024)*. Hentet 28. april 2024 fra

<https://udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/beboere-i-asylmottak-etter-uke-2024/>

Utlendingsdirektoratet. (u.å.-d) *Beboere i asylmottak etter statsborgerskap og status i søknad*. Hentet 28. april 2024 fra

<https://udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/beboere-i-asylmottak-etter-statsborgerskap-og-status-i-soknad-2024/>

Utlendingsdirektoratet. (u.å.-e). *Søke om beskyttelse (asyl) i Norge*. Hentet 9. mai 2024 fra

<https://www.udi.no/skal-soke/beskyttelse/beskyttelse-i-norge/?c=rus>

Utlendingsloven. (2008). *Lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her* (LOV-2008-05-15-35). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-05-15-35>

Valenta, M. & Thorshaug, K. (2011). Ansatte med innvandrere- og flyktningbakgrunn i norske asylmottak: Institusjonens menneskelige ansikt? *Sosiologisk tidsskrift*, 19(2), 153–173.

<https://doi.org/10.18261/ISSN1504-2928-2011-02-03>

Valentina, M. (2012). Hverdagsliv og sosiale relasjoner på asylmottak. I M. Valenta & B. Berg (Red.). *Asylsøker: i velferdsstatens venterom* (s. 105-125). Universitetsforlaget

van der Weele, J. & Fiecko, E. M. (2020). Kulturelle fallgruver i vurderinger av foreldrenes omsorgsevne: Innspill og veiledning for barnevern, sakkyndige og rettens aktører. *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, 18(2), 126-147.

<https://doi.org/10.18261/issn.0809-9553-2020-02-04>

Varvin, S. (2015). *Flukt og eksil (2. utg.)*. Universitetsforlaget

Vasset, H. & Vasset, F. (2023). Minoritetsforeldres erfaringer med foreldreskap i norsk kultur. *Fokus på familien*, 51(2). 102-119. <https://doi.org/10.18261/fokus.51.2.3>

Vervliet, M., De Mol, J., Broekaert, E. & Derluyn, I. (2014). ‘That I Live, that’s Because of Her’: Intersectionality as Framework for Unaccompanied Refugee Mothers. *British Journal of Social Work*, 44(7), 2023-2041. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bct060>

Västhagen, M., Özdemir, M., Ghaderi, A., Kimber, B., Giles, C. J., Özdemir, S. B., Oppedal, B., Enebrink, P. (2022). Refugee parents’ experiences coming to Sweden: A qualitative study. *International Journal of Intercultural Relations*, 91 (2022), 97-109.

<https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2022.08.010>

Weiss, N., Djuve, A. B., Hamelink, W. & Zhang, H. (2017). *Opphold i asylmottak: Konsekvenser for levekår og integrering*. (Fafo-rapport 2017:07). Fafo.

<https://www.fafo.no/images/pub/2017/20615.pdf>

Østby, L. (2016). Fra asylsøker til flyktning – før og etter kriseåret 2015. *Samfunnsspeilet* (4/2016).

3-8. SSB. https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/ssp/_attachment/288230?_ts=15acd14e0f0

Østby, L. (2011). «Sånn er de». I B. Berg & T. A. Ask (Red.). *Minoritetsperspektiver i sosialt arbeid*. (s. 57-77) Universitetsforlaget

Vedlegg

Vedlegg 1: Informasjonsskriv og samtykkeerklæring

Vil du delta i forskningsprosjektet «Å være forelder med asylmottak»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke situasjonen til foreldre som bor på asylmottak med sine barn. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Jeg ønsker å undersøke konteksten rundt barnefamiliers hverdagskontekst på asylmottak, da med særlig fokus på foreldrenes rolle. Jeg er interessert i dine erfaringer med barnefamilier på asylmottak, og din kunnskap om arbeid med foreldre og barn på asylmottak. Dette forskningsprosjektet er for min masteroppgave i sosialt arbeid ved Universitetet i Agder.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Agder, fakultet for samfunnsvitenskap er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får denne forespørselen fordi du jobber på asylmottak. Jeg ønsker å intervju deg fordi du har verdifulle erfaringer som jeg gjerne ønsker å høre og formidle i min masteroppgave.

Hva innebærer det for deg å delta?

Deltakelse i denne studien innebærer et intervju der du blir bedt om å svare på noen spørsmål om dine erfaringer som ansatt på asylmottak. Intervjuet vil særlig dreie seg om dine erfaringer med foreldre og barnefamilier, samtidig som jeg også er interessert i din rolle som ansatt på mottaket. Intervjuene er beregnet å vare i 30-60 minutter. Jeg vil ta lydopptak og eventuelle notater under intervjuet. Intervjuet blir deretter transkribert. Du vil ikke kunne identifiseres i verken transkriberingsdokument eller i publisert masteroppgave.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Alt av opplysninger vil bli behandlet uten navn og fødselsdata eller andre direkte gjenkjenner personopplysninger. Navn og kontaktopplysninger vil kodes og være adskilt fra øvrige data slik at du ikke kan identifiseres. Du vil dermed bli beskrevet med et kodenavn, og ikke ditt eget slik at du ikke gjenkjennes. Forsker og veileder vil ha tilgang til datamaterialet. Lydopptak vil lagres kryptert på diktafon som kun er tilgjengelig via PC. I publikasjonen av masteroppgaven vil du ikke kunne gjenkjennes.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 31. desember 2024. Etter prosjektslutt vil datamaterialet med dine personopplysninger anonymiseres. Alle intervju, lydopptak, transkripsjoner og opptak blir slettet.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Agder har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Universitetet i Agder, student Ingrid Malene Sæterbø, tlf. [REDACTED]
- Universitetet i Agder, veileder Ronald Mayora Synnes, tlf. 381 42 435
- Vårt personvernombud: Ina Danielsen ved Universitetet i Agder, 452 54 401

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via:

- Epost: personverntjenester@sikt.no eller telefon: 73 98 40 40.

Med vennlig hilsen

Ronald Mayora Synnes
(Forsker/veileder)

Ingrid Malene Sæterbø
(Student)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Å være forelder på asylmottak* og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at det blir tatt lydopptak av intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Intervjuguide for intervju av ansatte på asylmottak

Bakgrunn:

- Hvor lenge har du jobbet innenfor asyl- og flyktningsfeltet?
- Hvorfor ønsket du å jobbe på asylmottak?
- Hva er dine arbeidsoppgaver som ansatt på asylmottaket?
 - o Hvordan ser en vanlig arbeidsdag ut for deg?
- Hvordan ser en vanlig hverdag på mottaket ut for beboerne?
- Hva tenker du er det viktigste å tenke på i arbeidet med foreldrene på asylmottak?

Styrker og utfordringer:

- Hva opplever du er foreldrenes ressurser under tiden på mottak?
- Hvilke utfordringer møter beboerne i rollen som forelder under tiden på mottak?

Foreldrerollen på mottak:

- Bor det mange foreldre sammen med barna sine på mottaket?
- Hvor lenge bor familiene på mottaket?
 - o Bor det mange på mottaket som har fått innvilget opphold, men venter på bosetting?
- Er det noen tilrettelegging for barnefamilier på asylmottaket?
- Har asylmottaket en barnebase?
- Har du noen erfaring med hvordan beboerne selv beskriver eller opplever sin rolle som forelder?
- Hva opplever du er viktig for foreldrene i tiden de bor på mottak?
- Opplever du at foreldre på asylmottak føler seg trygge på mottaket?
 - o Trygge på egen forelderrolle
 - o Fysisk trygghet i forhold til farer/fremmede
 - o Opplever dere tilfeller med konflikt mellom beboere på asylmottaket?
- Hvordan er den økonomiske situasjonen for barnefamilier på mottak?

Kjønnsroller:

- Hvordan opplever du at foreldre på mottak fordeler omsorgsoppgavene i familien?
- Opplever du forskjeller mellom mor og far/kvinne og mann?

Religion:

- Hvilken rolle har religion i beboernes hverdag?

Rammer rundt mottaksfasen:

- Hva tenker du om rammene rundt mottaksfasen?
 - o Det strukturelle, utforming av bygg, ventetid, saksbehandling, tilbud på mottaket
 - o Noe som fungerer godt/noe som fungerer ikke fullt like godt?

Den ansattes rolle:

- Hva liker du best ved jobben din på asylmottaket?
- Hvilke utfordringer møter du i din rolle som ansatt på mottak?

- Hvor involvert er dere som ansatte på mottaket i foreldrenes oppdragelse av barna?
- Har dere foreldreveiledning (ICDP) til foreldre på mottaket?
 - o Eventuelt omfang av dette?
- Hvilken kompetanse anser du som viktig i møte med beboere på asylmottak?
 - o Særlig med foreldre og familier?
 - o Anser du det som viktig å ha kulturkompetanse?

De fysiske omgivelsene på mottaket:

- Er det ansatte på asylmottaket døgnet rundt?
 - o Hvis ikke; når er de ansatte til stede?
- Kan du beskrive hvordan de fysiske omgivelsene er på asylmottaket?
 - o Gammelt bygg/nytt bygg, stort/lite, mange beboere, lyd/støy, avstand til sentrum
- Hvordan er bosituasjonen til barnefamilier på mottaket?
 - o Antall rom? Størrelse på rommene? Personer per rom?
 - o Fellesarealer?
- Hvilke tanker har du om uteområdet til mottaket?
 - o Har dere lekeplass der/uteområdet tilrettelagt for barn?
- Er det områder der man kan trekke seg tilbake?

Nettverk og relasjoner:

- Kan du si noe om hvordan du opplever relasjoner innad i familiene?
 - o Relasjon mellom forelder og barn
- Hvordan opplever du relasjonene mellom beboerne?
 - o Hjelper de hverandre?
 - o Er det noen felles aktiviteter eller møtepunkter for beboerne?
- Hvordan opplever du relasjonen mellom deg som ansatt og beboerne?
- Hva tenker du er viktig for å skape gode relasjoner med beboerne på mottak?
- Hvordan opplever du parforholdet/relasjonen mellom foreldrene?
 - o Rom for å pleie forholdet?

Sett i et integreringsperspektiv:

- Opplever du at tiden på asylmottak bidrar til å fremme integrering og legge til rette for tiden etter bosetting i kommune?
 - o Hvis ja: kan du utdype?
 - o Hvis nei: hvorfor ikke?

Avslutningsvis:

- Er det noe mer du ønsker å tilføye eller utdype?
 - o Er det noe du synes jeg burde spurt om som du anser som viktig?

Vedlegg 3: Sikt sin godkjenning av studien

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer

595306

Vurderingstype

Automatisk ?

Dato

02.11.2023

Tittel

Å være forelder på asylmottak

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Agder / Fakultet for samfunnsvitenskap / Institutt for sosiologi og sosialt arbeid

Prosjektansvarlig

Ronald Mayora Synnes

Student

Ingrid Malene Sæterbø

Prosjektperiode

01.10.2023 - 31.12.2024

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 31.12.2024.

[Meldeskjema](#)

Grunnlag for automatisk vurdering

Meldeskjemaet har fått en automatisk vurdering. Det vil si at vurderingen er foretatt maskinelt, basert på informasjonen som er fylt inn i meldeskjemaet. Kun behandling av personopplysninger med lav personvernulempe og risiko får automatisk vurdering. Sentrale kriterier er:

- De registrerte er over 15 år
- Behandlingen omfatter ikke særlige kategorier personopplysninger;
 - Rasemessig eller etnisk opprinnelse
 - Politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning
 - Fagforeningsmedlemskap
 - Genetiske data
 - Biometriske data for å entydig identifisere et individ
 - Helseopplysninger
 - Seksuelle forhold eller seksuell orientering
- Behandlingen omfatter ikke opplysninger om straffedømmer og lovovertrедelser
- Personopplysningene skal ikke behandles utenfor EU/EØS-området, og ingen som befinner seg utenfor EU/EØS skal ha tilgang til personopplysningene
- De registrerte mottar informasjon på forhånd om behandlingen av personopplysningene.

Informasjon til de registrerte (utvalgene) om behandlingen må inneholde

- Den behandlingsansvarliges identitet og kontaktopplysninger
- Kontaktopplysninger til personvernombudet (hvis relevant)
- Formålet med behandlingen av personopplysningene
- Det vitenskapelige formålet (formålet med studien)
- Det lovlige grunnlaget for behandlingen av personopplysningene
- Hvilke personopplysninger som vil bli behandlet, og hvordan de samles inn, eller hvor de hentes fra
- Hvem som vil få tilgang til personopplysningene (kategorier mottakere)
- Hvor lenge personopplysningene vil bli behandlet
- Retten til å trekke samtykket tilbake og øvrige rettigheter

Vi anbefaler å bruke vår [mal til informasjonsskriv](#).

Informasjonssikkerhet

Du må behandle personopplysningene i tråd med retningslinjene for informasjonssikkerhet og lagringsguider ved behandlingsansvarlig institusjon. Institusjonen er ansvarlig for at vilkårene for personvernforordningen artikkel 5.1. d) riktighet, 5. 1. f) integritet og konfidensialitet, og 32 sikkerhet er oppfylt.